

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 14. JUNIJA 1984

ŠTEVILKA: 23 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vani. Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

O PROBLEMATIKI PROIZVODNJE IN O FINANČNEM POLOŽAJU ŽELEZARNE

Železarna Jesenice je s 420.000 tonami končnih izdelkov, s 50 milijardami din celotnega prihodka in s 6.300 zaposlenimi delavci največja tovrstna organizacija združenega dela v SR Sloveniji in obenem tudi največja OZD v jeseniški občini. Organizirana je v 22 temeljnih organizacijah in treh delovnih skupnostih.

O INDIVIDUALNI IN KOLEKTIVNI ODGOVORNOSTI SE VEDNO LE GOVORIMO

Delovni ljudje in občani vedno volj na glas izražajo nezadovoljstvo nad množico sestankov, sej, konferenc in podobno in nad še večjo množico napisanih ugotovitev, usmeritev, sklepov in zadolžitve, ki ostajajo brez pričakovanih rezultatov in učinkov. Pri tem pa gre nemalokrat za ponavljanje že znanih ugotovitev in sklepov, kar tudi že v največje optimiste vnaša malodušje in dvome, ali smo sposobni preločiti in preseči s tako prakso. Čeprav ta pojav ni tuj tudi na drugih območjih, pri tem mislimo predvsem na našo občino in še posebno Železarno, na socialistične in demokratične ustvarjalne sile z zvezo komunistov na čelu in njeno avantgardno in vodilno idejnopolično vlogo, ki jo morajo člani te organizacije uresničevati v organih, organizacijah in v okolju, kjer delujejo.

Pri tem bi morali strogo ločevati posplošeno odgovornost organov in organizacij zveze komunistov, kajti le-ti so sestavljeni iz konkretnih članov, ki so individualno in kolektivno odgovorni, na načelih demokratičnega centralizma, uresničevati sklepe svojih organov in organizacij v okoljih, kjer delujejo. Seveda se ob tem takoj postavlja vprašanje, kako naj sklepe kongresov in sej centralnih komitejev zveze komunistov uresničujemo taki člani, ki le-teh sploh ne poznajo, ker sta njihova zavest ali odgovornost tako nizki, da to ne smatrajo za potrebno, čeprav jih obvezuje statut zveze komunistov. In če k temu dodamo še močno prisotno nedisciplino in neodgovornost in pragmatično podrejanje trenutnim interesom, potem si tudi sami lahko poiščemo odgovor na uvodno trditev. V takem stanju nemalokrat zbledijo ali zvedenijo tudi prizadevanja članov zveze komunistov, pa tudi delovnih ljudi in občanov, ki zavestno opredeljeni na temeljih sklepov oziroma načela socialističnega samoupravnega sistema in družbenega razvoja kritično obravnavajo prakso, iščejo, odkrivajo in predlagajo najboljše rešitve.

Marsikje se menijo, da se sprejeti sklepi in naloge v organizacijah in organih zveze komunistov nanašajo na delovne ljudi, samoupravne organe, organizacije in skupnosti in druge družbene organe, ne pa na člane zveze komunistov, ki delujejo v njih. Nekje tudi sklepe oziroma sezname obveznosti tako tudi oblikujejo, čeprav je jasno, da se je zveza komunistov opredelila, da bo svojo vlogo in naloge uresničevala z delovanjem v samoupravnem in delegatskem sistemu skupaj in enakovredno z drugimi delovnimi ljudmi in občani. Iz teh razlogov je bila mnogokje zanemarjena individualna in kolektivna odgovornost, komunistična kritika in samokritika, redno preverjanje uresničevanja sprejetih sklepov in sklepov višjih organov. Ob tem pa ne bi smeli zanemariti tudi dejstva, da tudi forumsko in birokratsko vsiljena stališča ali sklepi, kar v našem prostoru ni redek pojav, vodijo v pasivnost, ker ne spoštujejo demokratičnega centralizma - demokratičnega dialoga, v katerem bo vsak član imel možnost sodelovati pri oblikovanju stališč in sklepov in s tem tudi prevzemal odgovornost in vplival na to, da se bo dosledno uresničila odločitev večine, sprejeta na načelu demokratičnega centralizma.

Če se na osnovi takega razmišljanja preselimo v našo železarno in poskušamo poiskati vzroke za prepočasno uresničevanje ustavnih določil in zakona o združenem delu, kakor tudi drugih sklepov in stališč, ki so strateške naloge zveze komunistov, kar tudi neposredno vpliva na sedanji težki položaj Železarnje, čeprav to v nobeni analizi ne omenjamo, potem jih lahko najdemo v neaktivnosti, oportunizmu in neučinkovitosti večjega dela osnovnih organizacij zveze komunistov, vključno z aktivom komunistov, ki smo ga v Železarni ustanovili z namenom, da bi okrepiли idejno in akcijsko enotnost zveze komunistov v Železarni. V teh organizacijah pa so tudi člani, ki delajo na najbolj odgovornih delih in opravilih od poslovnega odbora Železarnje do vodij TOZD, delovnih skupnosti in drugih služb, ki jih zaradi oportunizma nihče ne vpraša, kako uresničujemo sklepe sej centralnih komitejev ali dolgoročni program gospodarske stabilizacije v organih in okolju, kjer delujejo, čeprav imajo močan družbeni vpliv. Nasprotno, nekateri med njimi celo kalijo demokratično ozračje kot samozvani birokratski »nezmotljivi razlagalci« partijske politike in vsiljujejo stališča, brez demokratičnega dialoga, ali celo očitno kršijo ustavna in zakonska določila.

Resnost vseh teh vprašanj oziroma družbenega in gospodarskega položaja nasploh in še posebno v naši železarni terja večjo odgovornost predvsem občinskega organa zveze komunistov, da začne najprej pri sebi, kar zadeva enotnost, odgovornost in doslednost pri uresničevanju strateških opredelitev delavskega razreda in njegove avantgarde zveze komunistov, in da to zahteva tudi od osnovnih organizacij zveze komunistov, ki so poglavitna sila in dejavnik graditve in uresničevanja celotne politike zveze komunistov, najpomembnejši nosilec akcijskega povezovanja in delovanja komunistov v svojih okoljih, v združenem delu in delegatskem sistemu. Zato pa bodo potrebni tudi redni delovnopolični stiki med osnovnimi organizacijami in občinskimi vodstvom zveze komunistov ter neutrudno prizadevanje za ne-nehno dviganje idejnopolične ravni članov zveze komunistov.

Večjo idejno ter akcijsko enotnost ter učinkovitost pa bomo dosegli z rednim preverjanjem svojih sklepov in sklepov višjih organov, pri čemer bomo morali biti konkretni in odločni, kajti v boju za dosledno uresničevanje politike in nalog zveze komunistov bo potrebna tudi idejno-politična diferenciacija, v kateri se moramo otestiti neaktivnih, omahljivih in korumpiranih članov, različnih oportunistov in karieristov in vseh, ki s svojim vedenjem in kršitvami moralnih norm spodkopavajo ugled zveze komunistov in zupanje delovnih ljudi. Ob tem nam morajo biti kazipot misli tovariša Tita, ki jih je izrekel na XI. kongresu ZKJ: »... Za revolucionarno partijo, kakršna je naša zveza komunistov, so odločilno število članstva, temveč njena idejnopolična kakovost, sposobnost, da kot vodilna družbena sila mobilizira in usmerja delovne ljudi v boju za socializem...«

Osnovna opredelitev proizvodnje v Železarni je proizvodnja in metalurška predelava jekla. Jeklo izdelujemo po dveh postopkih: okrog 180.000 ton ga izdelamo v elektroobločnih pečeh in okoli 320.000 ton pa zastarelem Siemens-Martinovem (SM) postopku. Prav proizvodnja dveh tretjin jekla po SM postopku zaradi zastarelega postopka in visoke specifične porabe energije predstavlja za Železarno velik dohodkovni problem, saj so lastne cene jekla, narejenega v SM pečeh, za več kot 20 % višje kot lastne cene enakih jekel, narejenih v elektroobločnih pečeh.

Primerjava stroškov jekla iz SM peči in elektro peči je možna le za isto vrsto jekla. Zato prikazujemo podatke samo za stroške, ki so enaki (Nadaljevanje na 7. strani)

Pihalni orkester Jeseniških železarjev bo s koncertom jutri, v petek, 15. junija, praznoval 110-letnico ustanovitve prve kovaške godbe (foto I. Kučina)

VIŠJI OSEBNI DOHODEK OB NESPREMENJENIH OSNOVAH

Rado se primeri, da v mesecu povečanja osnov osebnega dohodka dosežemo slabe rezultate. Povečanje osnov v tem primeru nima takega učinka, kot smo pričakovali. Višja osnova osebnega dohodka deluje bolj kot spodbuda za doseganje boljših rezultatov v naslednjih mesecih. Tudi letos je bilo tako.

Izjemno dobri proizvodni rezultati v marcu se v aprilu niso nadaljevali. Po vseh merilih učinkovitosti smo prejeli manjši osebni dohodek. Povečanje osnov osebnega dohodka se je odrazilo le v polovičnem povečanju celotnega osebnega dohodka, v ne-

katerih temeljnih organizacijah pa je bilo povečanje komaj zaznavno.

S proizvodnimi rezultati se sicer tudi v maju ne moremo prav pohvaliti. Precej temeljnih organizacij je zaostalo za planskimi zadolžitvami. Vendar smo izdelali nekaj več skup-

ne proizvodnje kot v aprilu in z manjšim obsegom delovnega časa. Zaradi višje produktivnosti je višji osebni dohodek na osnovi doseganja norme, stimulacije za rast produktivnosti na ravni temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in premij za nadpovprečne rezultate. Poprečni osebni dohodek se je na osnovi boljših rezultatov povečal za približno 400 din na delavca.

Pri pregledu osebnega dohodka za maj ne smemo mimo zelo visoke odsotnosti. Odsotnost je bila večja zaradi praznika in zaradi večjega obsega rednih letnih dopustov. Posledica večje odsotnosti je povečan obseg nadurnega dela. Vse to pa je zopet z majhnimi zneski vplivalo, da je raven osebnega dohodka višja kot v aprilu:

- delo na praznik 178 din/delavca,
- več sobotnega dopusta 103 din/delavca,
- večji obseg nadur 360 din/delavca.

Dopust v maju je skladno z veljavnimi pravilniki plačan na osnovi poprečja osebnega dohodka delavca v februarju, marcu in aprilu. Zajet je torej že en mesec z višjo osnovo osebnega dohodka, zato je nadomestilo za dopust praviloma višje, kot je bilo za april.

Občuten premik je opaziti tudi pri bolezenski odsotnosti. Zmanjšala se (Nadaljevanje na 3. strani)

VELIK USPEH NAŠIH NOVATORJEV NA RAZSTAVI RAST YU '84

Novatorji iz temeljnih organizacij naše železarnje so na razstavi RAST YU '84 dosegli lep uspeh, saj so za prikazane eksponate prejeli zlato, srebrno in dve bronasti plaketi.

Letošnja dvajseta razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti na Reki, ki je bila od 31. maja do 8. junija, je podala celovit pregled ustvarjalnega dela izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav in idej iz vseh naših socialističnih republik in avtonomnih pokrajin.

Prireditelj je postala mesto, kjer se zberejo številni novatorji, znanstveniki in gospodarstveniki iz vse Jugoslavije in si v neposrednih sti-

kah na razstavi, posvetovanjih in seminarjih izmenjajo ideje in izkušnje ter prikažejo najnovejše dosežke na področju znanosti in tehnike.

Na letošnji razstavi je na 5000 kv. m odprtega in zaprtega razstavnega prostora razstavljalo 640 razstavljalcev 2900 eksponatov. Mirno lahko rečemo, da je bila po kvaliteti razstavljenih eksponatov letošnja razstava najboljša.

(Nadaljevanje na 2. strani)

REMONT VALJARNE BLUMING-ŠTEKEL

V noči s 3. na 4. julij so se ustavile naprave v TOZD Valjarna bluming-štekla. Prišel se je po obsegu največji remont, kar smo jih doslej opravili v Železarni. Remont je bil nujen zaradi slabega stanja proizvodnih naprav, kar je povzročalo preveč zastojev v proizvodnji, negativno pa se je odražalo tudi pri izplenu oziroma kvaliteti izdelkov v valjarni.

Pomemben vzrok za remont je tudi preventivni servis glavnih pogonskih motorjev ogrodja bluming (dva motorja z močjo po 3500 KM) ter motor-generatorske grupe v strojnici bluminga, da bi se izognili nepredvidnim težavam, kakršne smo preživljali preteklo leto ob okvari šteklavega pogonskega motorja. S firmo Sever Subotica smo se dogovorili za

rok servisiranja, in sicer 12 dni, kar pomeni izjemen dosežek. Dela v strojnici doslej potekajo po planu. Da ne bi po nepotrebnem prekoračili načrtovanega roka, so bile izvedene obširne predpriprave in uporabljena tehnologija struženja kolektorjev v sami strojnici. Terminu 12 dni smo prilagodili tudi plan ostalih del na

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNJA V MAJU POD PRIČAKOVANJI

Za proizvodnjo v mesecu maju sta bila pomembna dva dogodka: zaključek glavnega remonta plavža št. 2 in izvedba letnega remonta na Lectromelt peči. Oba remonta sta presegla načrtovani termin. Dobava vložka iz tujih virov je bila manjša kot v aprilu. Z operativnim programom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena 95,7 % in gotova 93,9 %, oziroma skupaj s storitvami 97,6 %.

TOZD PLAVŽ

Glavni remont plavža št. 2 je iz raznih vzrokov presegel načrtovani termin in je bil ta plavž ponovno zakurjen 8. maja. Zaradi remonta vetrila GHH za pihanje zraka je bila proizvodnja v obeh plavžih nekoliko nižja, kot bi sicer lahko bila, poleg tega pa sta bila tudi obratovalna zastoj zaradi okvare na poševnem dvigalu plavža št. 2 in varjenja pla-

šča na plavžu št. 1. Kljub tem težavam so znižani operativni program dosegli 119,9 %.

TOZD JEKLARNA

Po zaključenem remontu plavža št. 2 so zaradi povečanih količin grodlja v SM jeklarni 11. maja pričeli ponovno obratovati s petimi SM pečmi. Vendar je zaradi predčasne

(Nadaljevanje na 6. strani)

PRVA DEKADA NIČ KAJ OBETAVNA

Po podatkih statistične službe smo do 11. junija izdelali 37.997,5 tone skupne proizvodnje, kar je 90,6 % družbenega plana ali 97,7 % znižanega operativnega programa. V TOZD Valjarna bluming-štekla te dni opravljajo remont, ki je planiran od 3. do 17. junija, tako da pričakujemo redno proizvodnjo proti koncu meseca. Težave imajo tudi TOZD Valjarna žice zaradi manjših, vendar pogostih mehanskih zastojev. Precej pod planom proizvodnje so še v TOZD HV Jesenice in TOZD Valjarna debele pločevine.

V TOZD Plavž so izdelali 5.475,1 tone grodlja ali 93,3 % planirane količine. V TOZD Jeklarna so vili 14.917 ton jekla, kar je 96,7 % družbenega plana ali 96,3 % operativnega programa.

Do 11. junija smo odpremili 11.729,3 tone gotovih izdelkov in storitev ali 109,3 % družbenega plana in 112,7 % znižanega operativnega programa. Plan odpreme je znižan zaradi pomanjkanja vložka za predelovalne TOZD in tako namesto v prodajo odpremljamo polizdelke za predelavo. Prodaja je kljub temu nad planirano, ker zmanjšujemo zaloge gotove proizvodnje.

SINDIKAT O POSLOVANJU ŽELEZARNE IN SANACIJSKIH UKREPIH

V četrtek, sedmega junija, so člani izvršnega odbora sindikata naše železarne, predsedniki komisij pri izvršnem odboru in predsedniki osnovnih organizacij sindikata ter člani koordinacijskega sveta ZSMS obravnavali poslovanje Železarne v prvih štirih mesecih in oceno za mesec maj.

V aprilu smo prodali skoraj 31.000 ton naših izdelkov in tako dosegli plan prodaje. Ker pa so bile prodajne cene nižje od planiranih, se je izguba v aprilu povečala za 180 milijonov dinarjev. Pri uveljavljanju višjih cen naših izdelkov se srečujemo z mnogimi odpori naših največjih kupcev, kot so Iskra, Rade Končar, Sever Subotica, Gorenje Velenje in Elektrokovina, saj se bojijo visokih proizvodnih stroškov in lastne izgube.

Izpolnjevanje asortimentov in normativov je bilo v aprilu dokaj dobro, kljub temu da je temeljna organizacija Valjarna bluming-štekel zaradi neupoštevanja planiranih normativov poslovni rezultat Železarne poslabšala za petdeset milijonov dinarjev. Vzrok za to naj bi bil predvideni remont oziroma objektivna dejstva, vendar je treba ugotoviti, kaj so v takih primerih še sprejemljiva in objektivna dejstva in kaj je osebna neodgovornost.

V dogovoru z našimi kupci smo dobili več soglasij za višje cene naših izdelkov, zato bi se morala izguba v maju zmanjšati. V aprilu je bila namreč prodajna cena metalurškega izdelka 77 dinarjev za kilogram, v maju pa okrog 85 dinarjev za kilogram.

Učinki sanacijskih ukrepov v proizvodnji so že vidni, predvsem v Jeklni pri vlivanju gredic in delu VOD naprave. TOZD Žičarna je iz razpoložljivega vložka naredila najbolj uspešen asortiment, vendar so se povečale zaloge in zmanjšala količina proizvodnje.

V razpravi so največ govorili o dolgoročnem razvoju naše železarne, o analizi naših izdelkov in o uvajanju računalnikov v proizvodnjo. Udeleženci so menili, da pri nas nimamo sistematičnega pristopa in dela na raziskovalnem področju. Ker je razvojna politika najpomembnejši del poslovne politike, dolgoročni razvoj Železarne ne more biti samo stvar strokovne službe, kot je sektor za ekonomiko, zato bi morale strokovne službe in poslovni odbor bolj sodelovati pri oblikovanju dolgoročnih programov. Glede teh problemov se vprašanja pojavljajo že vrsto let, odgovorov nanje pa tudi že vrsto let nismo dobili.

O analizi naših izdelkov veliko govorimo, vendar člani izvršnega odbora sindikata še sedaj niso dobili vpogleda in tako ne vedo, kakšne spremembe naše proizvodnje lahko pričakujemo. Nejasno je tudi vprašanje, kakšen bo naš dolgoročni program, če nove jeklarne ne bo. Pri načrtovanju dolgoročnega razvoja bi morali upoštevati obe možnosti (da nova jeklarne bo in da je ne bo), saj je načrtovanje železarstva do leta 2000 na samo eni predpostavki (da nova jeklarne bo) zelo tvegano.

ČESTITAMO

JOŽE PEZDIRNIK, sodelavec iz TOZD Vzdrževanje, je 30. maja uspešno zagovarjal svoje magistrsko delo in izpolnil vse pogoje za pridobitev akademske stopnje magistra. K vztrajnosti in uspehu iskreno čestitamo in mu želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva. K našim skupnim čestitkam se pridružujejo tudi njegovi najbližji sodelavci.

Popraviš transportnega traku za vroče valjano pločevino v valjarni štekel (foto S. Kokalj)

Za počasno uvajanje računalnikov v proizvodnjo je več vzrokov. Seminar o računalnikih in njihovi uporabi je pokazal, da si računalnik in njegovo uporabo preveč poenostavljeno predstavljamo. Če namreč hočemo računalnik, ki bo vodil proizvodnjo, je treba najprej modernizirati proizvodnjo in zbiranje podatkov v tem smislu, da bodo podatki natančni in pravočasni. Računalnik sam namreč ničesar ne rešuje, saj so odločitve ljudi in računalnika na podlagi napačnih podatkov napačne. Tudi če so podatki pravilni, pa se odločitve, ki smo jih sprejeli na njihovi podlagi,

ne izvajajo, ne more biti rezultatov, za kar pa ni kriv računalnik.

Na elektronsko-računalniškem centru dnevno zbirajo veliko podatkov o proizvodnji, katere bi bilo treba le analizirati in pripraviti ustrezne ukrepe. Te podatke dobivajo vsi vodje temeljnih organizacij in sektorjev, vendar so zelo slabo izkoriščeni, ker nam primanjkuje znanja za njihovo razumevanje in analizo. To pa je osnova za ukrepanje.

Za uvajanje računalnikov v proizvodnjo torej ne potrebujemo le podrobno poznavanje tehnologije, ki jo prenesemo v program računalnika, ampak tudi veliko znanja za programiranje računalnikov in analiziranje dobljenih podatkov.

Lilijana Kos

Med remontom valjarne bluming (foto S. Kokalj)

VELIK USPEH NAŠIH NOVATORJEV NA RAZSTAVI RAST YU '84

(Nadaljevanje s 1. strani)

Železarna Jesenice je na razstavi pokazala naslednje tehnične oziroma tehnološke izboljšave in ideje:

- obzidava jeklarskih ponev s krommagnezitno opeko, avtorjev: Janca Bička, Franca Potokarja, Ivana Žiberta in Friderika Omana;
- jeklo za nizke temperature Ni 9, avtorja Slavka Azmana in Marina Gabrovska;
- brusilni stroj za brušenje gredic, avtorjev: Valentina Markeža, Franca Breliha, Franca Hrastarja, Jožeta Ravnika, Rada Legata, Braneta Cepića, Ivana Senvetra, Avgusta Novšaka, Gregorja Debeljaka, Dušana Polajnara, Jožeta Pezdirnika in Zvoneta Mikliča;
- sprememba plašča elektrode Emona, avtorja Slavka Bizilja;
- univerzalni števec za merjenje količine tekočih in plinastih snovi, avtorja Boža Intiharja;
- jeklo odporno proti obrabi, avtorjev Marina Gabrovska in Slavka Azmana;
- polgotova (SEMI-FINISHED) dinamo pločevina, avtorjev Filipa Marinska, Oskarja Kurnerja in Jožeta Triplata;
- nova oblika kokile, v kateri se jeklo strdi brez sekundarnega lunkeja, avtorja Božidarja Brudarja;
- elektronski umerjevalnik za merjenje števec pnevmatskih registriranih instrumentov, avtorja Vojka Malija;
- predelavo naprave za magnetno ravnanje žičnikov na pakirnem stroju, avtorja Silva Kapusa;
- orodje za štančanje členov tra-

ku na liniji za razrez kolobarjev, avtorjev Vlada Repeta, Franca Ravnikarja, Nika Cenčka in Vladimirja Oblaka;

— orodje za štančanje verižnih členov na liniji za pripravo kolobarjev, avtorja Nika Cenčka;

— pripravo za izdelavo jedrnih vložkov, avtorja Franca Podobnika — DIATI Jesenice.

Osnovna šola Karavanških kurirjev NOV Koroška Bela pa je razstavila masko za izdelavo fotografij.

Ob zaključku je posebna komisija ocenila razstavljene predmete in podelila priznanja. Za razvoj jekla, odpornega proti obrabi, je bila avtorjem dodeljena zlata plaketa. Srebrno plaketo so prejeli avtorji za izdelavo brusilnega stroja za brušenje gredic, za obzidavo jeklarskih ponev s krommagnezitno opeko in za spremembo plašča elektrode Emona pa sta bili avtorjem podeljeni bronasti plaketi.

Prejemnikom plaket za doseženi uspeh čestitamo, obenem pa se vsem novatorjem za sodelovanje pri izdelavi gradiva in eksponatov za razstavo zahvaljujemo.

Oddlek za zaščito
industrijske lastnine

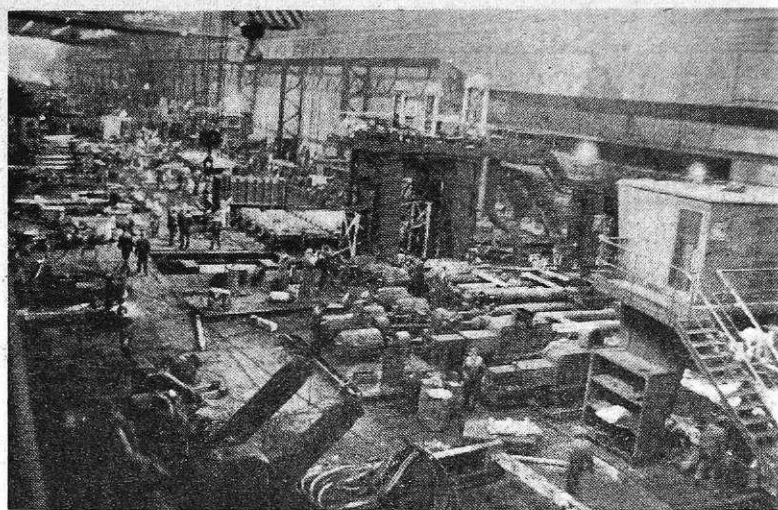
NOVE MOŽNOSTI VARČEVANJA

V naravo vsakega ustvarjalnega nagona, še posebej proizvodnega, je vključen tudi občutek varčevanja, ki postaja zavest o bivanju v času in prostoru, ki ni samo sedanj, marveč sočasno tudi pretekli in bodoči; to je zavest, da ustvarjamo na že ustvarjenem in iz ustvarjenega, da ustvarjamo zato, ker hočemo napredovati in naposled bolje živeti, kot živimo danes. Tudi najbogatejše družbe to niso postale s potratom, marveč s smotorno porabo surovin in drugega reprodukcijskega materiala, koristnih odpadkov, energije, tako rekoč s stabilizacijskim obnašanjem, o čemer pri nas govorimo in pišemo že vrsto let.

Če pogledamo okoli sebe, bomo nemara našli predmete, ki so nam pravzaprav v napoto, ker se po nepotrebnem kopičijo v skladišču, saj ne vemo, kaj in kam bi z njimi. Nam so ti predmeti v breme — tako zaradi zavzemanja dragocenega prostora in tudi po denarni plati, ker nam zamrzujejo obratna sredstva ali pa zanje moramo plačati anuitete, če gre za osnovna sredstva — drugim organizacijam pa so nujno potrebni za redno proizvodnjo.

Doslej smo vedeli le za zbiranje koristnih odpadkov (sekundarnih surovin), v Zagrebu pa so v začetku aprila letos ustanovili prvo jugoslovansko računalniško vodeno borzo obvestil za ponudbo, povpraševanje, nakup, prodajo in menjavo surovin, odpadkov, snovi, izdelkov, orodij, naprav, pripomočkov, strojnih in rokodelskih zmogljivosti ter za nudenje nasvetov (consulting).

Imamo enkratno priložnost za »odmrznitev« naših neaktivnih sredstev, od nekurantnih skladiščnih zalog, neizrabljenih proizvodnih zmo-

Valjarna bluming med remontom (foto S. Kokalj)

REMONT BLUMING-ŠTEKEL

(Nadaljevanje s 1. strani)

ogrevnih pecev in valjavniški liniji. Generalno bo obnovljena globinska peč št. 3, popravili in očistili žliandro pa bodo še na globinskih pecev 1 in 2, potisni peči in pecev vročih navijalcev.

V mehanskem remontu so: valjčne mize po vsej tehnološki liniji, pri čemer bo izvedena še sanacija temeljev med ogrođjem bluminga in škarjami ter mazanje po sistemu REPS, ogrođje bluming (kjer bo po daljšem času usposobljen quarto sistem, potekajo pa tudi priprave, da bi takoj po remontu usposobili krčilno ogrođje Edger), škarje za slabe, voz za slabe, ogrođje štekel, verižni transporter za svitke. V času remonta bo kompletiran in vgrajen tudi novi hladni navijalec svitkov, nov pa bo tudi kanal za okujino pod valjčnimi mizami od tehtnice do kolektorja. Obsežna dela se izvajajo tudi na področju razvoda tekočih medijev. Obnovljen bo hidravlični razvod na blumingu in škarjah ter kompletni razvod mazanja in vode. Delavci TOZD Valjarna bluming-štekel bodo skušali čimbolj očistiti delovne naprave in okolico.

Dela na remontu izvajajo poleg delavcev vzdrževalnih temeljnih organizacij in valjarne še zunanji kooperanti, med katerimi je največ delavcev Metalne Maribor, Vatrostalne Zenica — TOZD Jesenice in Severja Subotica, poleg njih pa še delavci Gradbinca, ZRMK Ljubljana, Rade Končar Reka, EM Maribor, IMP Maribor, Elim Jesenice, Pleskar Ptuj itd. Na področju strojne obdelave delov sodelujejo Strojna tovarna Trbovlje, Titovi zavodi Litostroj Ljubljana in Kovinoservis Jesenice.

Dela na remontu potekajo dobro. Dela se neprekinjeno podnevi in ponoči in vse proste dni. Nepredvidene težave, ki se pojavljajo pri vsakem tako obsežnem remontu, se rešujejo tekoče. Težave so nastale predvsem zaradi povečanega obsega del, ker se je veliko dodatnega dela pokazalo šele po demontaži celotne linije ter zaradi pomanjkanja rezervnih delov in materialov (cevi, vijaki itd.).

Kljub tem težavam si vsi prizadevajo, da bi valjarna pričela ponovno obratovati v soboto, 16. junija in da bi dosegli optimalno stanje proizvodnih naprav.

R. V.

DRUGA SKUPINA V SKLENIH TEPLICAH

Druga skupina delavcev iz TOZD in delovnih skupnosti naše železarne se je 7. maja odpeljala z Jesenic na avtobusom prek Ljubelja, Dunaja, Bratislave in vse naprej do Sklenih Teplic na Češkem. Čeprav so bili v skupini tovariši in tovarišice, dolga leta zaposleni v naši delovni organizaciji in pred upokojitvijo, se kljub temu nismo poznali. Toda že po nekaj kilometrih vožnje je bil led prebit in po deseturni vožnji, ko smo prispeli v Sklene Teplice, smo se že kar dobro spoznali.

Predsednik sindikata delovne organizacije, s katero si železarji izmenjujejo letovanja, nas je ob prihodu sprejel nadvse prijazno. Zazel nam je dobro počutje, okrevanje in sploh vse najlepše v teh dvajsetih dneh bivanja pri njih. Seznanil nas je tudi z disciplino oziroma dnevnim redom, ker so tam na zdravljenju njihovi delavci, ki hodijo od tam na delo v treh izmenah. Na okrevanju so tudi upokojenci. Vsem se nam je zdelo zelo lepo, da tako skrbijo za svoje starejše oziroma bivše delavce. Med aktivnim in upokojenim delavcem tam ni bistvene razlike. Vsekakor pa mora to zelo ugodno vplivati na starejšega človeka, predvsem na njegovo zavest, da ni pozabljen od družbe, ko je onemogel in star in ji ne more več dati. Nasprotno, želijo mu še zdravja in dobrega počutja — tudi na večer njegovega življenja.

V naslednjih dneh smo o tem veliko govorili in smo bili mnenja, da bi bilo lepo, če bi tudi pri nas v vsako skupino za zdravljenje v ČSSR vključili nekaj upokojujencev.

Kmalu smo navezali stike s tamkajšnjimi delavci. Pripovedovali so nam, kako živijo in ugotovili smo, da imajo dosti stvari zelo dobro urejenih, za kar skrbijo predvsem sindikat.

Dnevi so nam v prijetnem vzdušju bliskovito hitro potekali. Zjutraj ob 8. uri je bil obilen zajtrk, nato razne kopeli in masaže, po kosilu počivanje in če je bilo vreme lepo, smo se vsi sprehodili po bližnji okolici. Tudi tam so lepi kraji, podobni krajem v naši domovini. Organizirali so nam tudi celodnevni izlet po delu Slovaške. Prevozili smo več kot 300 km. Videli smo lep del slovaške zemlje: Donoval, Male Tatire in še vrsto drugih krajev. Bili smo več kot zadovoljni, saj so se resnično potrudili, da so nam pokazali čim več, kar bi nas utegnili zanimati.

Po sedmih dneh nas je ponovno obiskal predsednik sindikata z željo, da bi mu povedali, če nam morda kaj ne ugaja. Tega seveda ni bilo, saj smo bili vsi zadovoljni, ker je bilo vse v najlepšem redu, le vreme nam ni bilo preveč naklonjeno. Dolgočasi-li pa se kljub temu nismo.

Dnevi v Sklenih Teplicah so nam kar prehitro minevali. Med tem je ena od tovarišic dobila obvestilo, da ji je umrla mama. Bila je prizadeta in v skrbeh, kako bo potovala domov, ker ne zna jezikov in kako se bo znašla. Spet se je izkazal predsednik njihovega sindikata in njihova delovna organizacija. Takoj so ukrepali: njihov šofer je tovarišico zjutraj odpeljal v 150 km oddaljeno Bratislavo in tam poskrbel, da je udobno odpotovala v domovino.

V nepozabnem spominu nam bo prav gotovo ostal poslovilni večer, ki so nam ga nadvse skrbno pripravili naši gostitelji in nas vsakega posebej tudi obdarovali.

Želim le, da bi se tudi njihovi delavci, ko bodo prišli v naše kraje, počutili tako dobro, kot smo se mi pri njih, da bi bili tako tople sprejeti in bi ob koncu rekli prav tako kot mi: »Bilo je enkratno«.

Tretji izmeni, ki nas je zamenjala, smo zazele le več lepega vremena. Polni lepih vtisov smo 27. maja proti večeru odpotovali v domovino.

Druga izmena

VIŠJI OSEBNI DOHODEK OB NESPREMENJENIH OSNOVAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

je odsotnost do in nad 30 dni. Ker je bolezenska odsotnost slabše plačana od dela in drugih vrst odsotnosti, je njegovo zmanjšanje tudi prispevalo k pozitivni razliki med osebnim dohodkom za maj in april.

Velik obseg remontov v maju je pogojeval ne le povečanje nadurnega dela, ampak tudi večja izplačila otežkočenega dodatka. V pravnih je že šest let opredeljen omejen krog del in nalog, kjer se upravičeno uveljavlja otežkočeni dodatek, kljub temu pa se njegova udeležba v osebnem dohodku iz leta v leto povečuje. Zaradi večjega deleža otežkočenih dodatkov je osebni dohodek Železarn v maju za 35 din večji kot v aprilu, samega otežkočenega dodatka pa je izplačanega 9,2 % več kot mesec dni pred tem.

Samo tri temeljne organizacije v maju niso povečale poprečja osebnega dohodka iz aprila. To so vse tri vroče valjarne. V Valjarni žice in profilov je manjši osebni dohodek posledica manjše proizvodnje. V valjarni bluming štekel je bil kljub večji proizvodnji prevelik zaostanek za planirano količino, pa tudi izvoz je bil skromnejši. V Valjarni debele pločevine so bili zlasti manj uspešni pri proizvodnji za izvoz, medtem ko so ob znatnem obsegu nadur dosegli relativno visoko količino proizvodnje. Zaostanek majskega osebnega dohodka za aprilskim v nobeni od navedenih temeljnih organizacij ni višji od 3 %.

V maju smo prvič dosegli rezultate, ki so omogočili, da je poprečni osebni dohodek v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih najmanj dvajset tisočakov na delavca. Zadnja je to meja dosegla temeljna organizacija Družbena prehrana, ki je s takim osebnim dohodkom bližje poprečja gostinsko turistične dejavnosti.

Najvišji osebni dohodek so zopet dosegli jeklarji. Tokrat ne moremo pohvaliti njihovih mesečnih rezultatov, saj je bila izdelana količina jekla podpoprečna, proizvodnja po posameznih dnevih pa je bila solidna fako v elektro kot SM jeklarni. Pri oceni njihovega rezultata moramo upoštevati štiripeto obratovanje zaradi kasnejšega zaključka remonta plavža, še večji vpliv na proizvodnjo pa je imel remont LECTROMELT peči. Kljub temu je pri takem mesečnem rezultatu delež dnevnih premij previsok in ne dopušta večje spodbude za doseganje boljših proizvodnih rezultatov temeljne organizacije. Takšna proizvodnja tudi ne opravičuje povečanega obsega nadur in ur za manjkojoče delavce.

Vzdrževalci so visok osebni dohodek dosegli z močno povečanim obsegom nadurnega dela. Posredno iz-

ražena produktivnost njihovega dela se ni spremenila, zato na osnovi učinkovitosti niso pridobili večjega osebnega dohodka. Kljub temu je njihovo poprečje najbližje jeklarskemu. Pomembno je k temu prispeval otežkočeni dodatek, ki so ga izplačali kar 1542 din na delavca — največ za delo na remontu LECTROMELT peči.

V HV Bela so dobri proizvodni rezultati največ prispevali k visokemu poprečju osebnega dohodka. Rezultat ni bil dober le količinski. Glede na predhodna obdobja so bili uspešni tudi v izvozu in v strukturi proizvodnje, zato je zaslužen tretje najvišje poprečje osebnega dohodka. Takšni in podobni rezultati v vseh temeljnih organizacijah bi bili zagotovilo, da bi osebne dohodke v Železarni lahko zadržali vsaj na takšni ravni, kot so sedaj.

Oddelek za nagrajevanje

STRUKTURA OD ZA MESEC MAJ 1984

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zaposl.	Struktura OD v %	24 = 100	21 = 100	17 = 100
1. Osnovni OD	58.883.678	9.472	36,2	36,9	43,7	
2. Učinek	29.870.929	4.805	18,3	18,7	22,2	
3. Stimul. za proizv.	5.122.880	824	3,1	3,2	3,8	
4. Ocena del. prisp.	7.741.717	1.245	4,8	4,9	5,8	
5. Skupaj 1-4	101.619.204	16.346	62,4	63,7	75,5	
6. Nočni dod.	3.890.211	626	2,3	2,4	2,8	
7. Popold. dod.	2.246.249	361	1,4	1,4	1,8	
8. Nadurni dod.	1.109.706	179	0,7	0,7	0,8	
9. Nedelj. dod.	1.609.011	259	1,0	1,0	1,2	
10. Sobotni dod.	576.697	93	0,4	0,4	0,4	
11. Praznični dod.	782.037	126	0,5	0,5	0,6	
12. Skupaj 6-11	10.213.911	1.644	6,3	6,4	7,6	
13. Otežk. dod.	2.585.152	416	1,6	1,7	1,9	
14. Dod. za del. dobo	4.771.484	768	2,9	3,0	3,5	
15. Sobot. dopust	1.295.576	208	0,8	0,8	1,0	
16. Ostala dopl. + premije	1.324.367	213	0,8	0,8	1,0	
17. Skupaj 5+12 do 16	134.568.643	21.647	82,6	84,4	100,0	
18. Plačan praznik	11.704.322	1.883	7,2	7,3	8,7	
19. Redni, izr. dop.	9.106.332	1.465	5,6	5,7	6,8	
20. Nadom. OD za bol. odsot. do 30 dni	4.098.720	659	2,5	2,6	3,0	
21. Skup. OD iz sred. delov. organiz.	159.478.017	25.654	97,9	100,0	118,5	
22. Nadom. OD za bol. odsot. nad 30 dni	3.059.275	492	1,9	1,9	2,3	
23. Ostale refundacije	276.646	44	0,2	0,2	0,2	
24. Izplačani neto OD	162.813.938	26.190	100,0	102,1	121,0	

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV MAJ 1984

Obdobje	Ur na zaposl.	OD na uro brez bol. nad 30 dni	Din na fiz. zaposl.	Din na 182 ur	% učinka	Index OD 1983=100
L 1978	182,7	32,19	5881	5854	34,4	30,22
L 1979	183,1	41,89	7688	7620	36,7	39,34
L 1980	182,3	50,35	9176	9164	40,0	47,31
L 1981	181,8	67,12	12367	12377	45,4	63,89
L 1982	181,7	83,55	15181	15206	47,3	78,49
L 1983	180,8	106,44	19249	19372	49,0	100,00
I. 1984	183,8	118,03	21691	21481	49,5	110,89
II.	174,2	121,90	21232	22186	50,6	114,53
III.	182,7	119,62	21857	21770	51,9	112,37
IV.	181,1	133,97	24262	24383	50,4	125,87
V. 1984	184,9	138,98	25696	25294	50,7	130,57
V. 1983	182,4	101,66	18541	18502	48,5	95,51
I-V. 1984	181,3	126,51	22941	23025	50,6	118,86
I-V. 1983	179,6	94,99	17061	17288	48,5	89,24

MAJSKI REZULTATI PRODAJE UGODNI

S prodajo in storitvami prevallanja v višini 35.269 ton smo v maju dosegli dobre rezultate, saj smo operativni načrt prodaje presegli za 3 %, nekoliko višji družbeni načrt pa za 2 % ali 785 ton. Tako smo ustvarili 2.694 milij. din realizacije, kar je v primerjavi z načrtovano vrednostjo sicer 9 % manj, vendar se zaostanki za načrtovanimi prodajnimi cenami in s tem tudi za realizacijo manjšajo.

Operativni vrednostni program, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen, smo v maju presegli za 8 % ali 196 milij. din. Storitve prevallanja so količinsko sicer višje, kot je predvideval družbeni načrt, vrednostno pa za planom zaostajajo, slabše rezultate od načrtovanih pa so pri storitvah dosegli tudi v TOZD Remontne delavnice in Transport, medtem ko so ostale storitvene TOZD presegle načrtovano višino, tako da je skupna zunanja realizacija v višini 2.735 milij. din dosegla 90 % z družbenim planom začetne višine.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v maju načrtovano količino in vrednost prodaje presegli v TOZD Livarna in Hladna valjarna Bela, boljše količinske rezultate od planiranih so dosegli še v TOZD Valjarna debele pločevine, Profilarna, Vratni podboji, Jeklovlek in Elektrode, medtem ko so boljše vrednostne rezultate kljub količinskemu zaostankom dosegli v TOZD Hladna valjarna Jesenice, Žebljarna in Monter Dravograd.

V maju le trem TOZD ni uspelo doseči, oziroma preseči količinskih in vrednostnih načrtov. Dosežena prodajna cena je višja od načrtovane v TOZD Livarna, Hladna valjarna Jesenice, Žebljarna in Monter Dravograd, v vseh ostalih TOZD pa zaostajamo za načrtovano prodajno ceno. Zaostanki se gibljejo med 5 % v TOZD Žičarna in 37 % v TOZD Elektrode.

Na izboljšanje doseganja načrtovanih prodajnih cen v primerjavi s

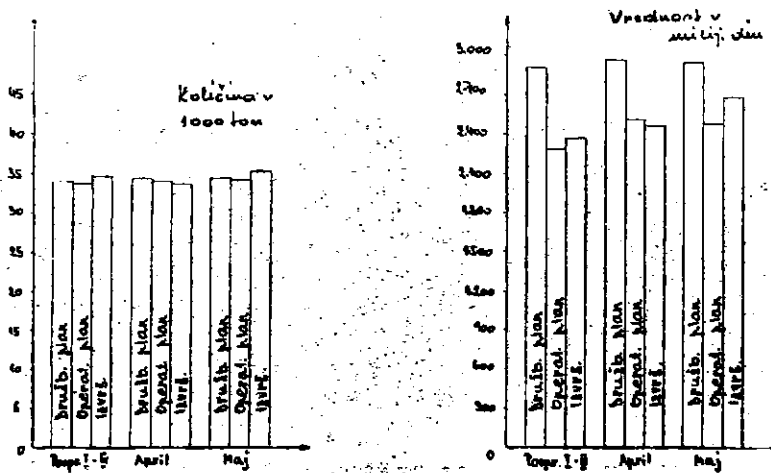
preteklimi meseci vpliva tudi zelo dobra struktura prodanih izdelkov, saj je v maju za odstotek boljša od načrtovane in kar 13 % boljša od strukture prodanih izdelkov v maju preteklega leta. Izboljšanje asortimenta proizvodnje nam lahko izboljša prodajno ceno naših izdelkov, s tem pa zmanjša razkorak med visokimi nabavnimi cenami naših surovin in energije ter nizkimi prodajnimi cenami naših izdelkov, kar je pot za izboljšanje rezultatov poslovanja.

Izboljšanje strukture prodaje in s tem prodajne cene, dosežene v maju, pa še ne vplivajo zadostno na kumulativne rezultate, kjer še vedno do-

brim količinskim rezultatom ne sledijo ugodni vrednostni rezultati prodaje, saj so prodajne cene naših izdelkov v petih mesecih še v precejšnjem zaostanku za načrtovano višino in ne krijejo visokih stroškov proizvodnje. Tako smo v obdobju januar-maj prodali 160.693 ton naših izdelkov, kar je 1 % več, kot je predvideval družbeni načrt in ustvarili 12.150 milij. din, kar je le 84 % načrtovane osnovne realizacije.

Tudi upoštevanje storitev prevallanja proizvodnih TOZD in realizacije storitvenih TOZD ni izboljšalo odstotka doseganja plana skupne zunanje realizacije, ki je v petih mesecih znašala 12.596 milij. din. Glede na posameznih TOZD so boljše vrednostne rezultate od načrtovanih dosegli le v TOZD Livarna, medtem ko višjo količino od planirane izkazujejo v večini TOZD, izjeme so le TOZD Hladna valjarna Jesenice, kjer zaostajajo za 12 %, Žičarna za 7 %, Vratni podboji za 11 %, Žebljarna za 8 % in Monter Dravograd, kjer so prodali 18 % manj, kot so načrtovali.

GRAFIČNI PRIKAZ PRODAJE JANUAR-MAJ, OSNOVA REALIZACIJA IN STORITVE PREVALJANJA

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 18. DO 24. JUNIJA

18. junija, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valj. bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.
19. junija, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, tel. št. 83-345.
20. junija, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje št. 107/a.
21. junija, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Stroj. del., Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.
22. junija, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, tel. št. 88-012.
23. junija, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, tel. št. 83-734.
24. junija, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica št. 12.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 18. 6.	DUŠAN BAK	MARJAN ENDLIHER
TOREK — 19. 6.	KAREL KOBLAR	FRANC NOVAK
SREDA — 20. 6.	ZDENKO CUND	IVO LEBAN
ČETRTEK — 21. 6.	MARJAN DROLČ	MATJAŽ KELVIŠAR
PETEK — 22. 6.	MARTIN BRUMAT	ALOJZ LEBAR
SOBOTA — 23. 6.	JANEZ FALETIČ	SAŠO DOLŽAN
NEDELJA — 24. 6.	IVAN KAVČIČ	EDO KAVČIČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure
Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBROTNE AMBULANTE

V dneh od 18. do 23. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borbe: dr. Ivica Vreš.
V soboto, 23. junija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
Po SS za Vatrostalno vsak dan od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za borbe vsak dan od 11. do 12. ure.
V soboto, 23. junija, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

16. in 17. junija, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. 83-596.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KANDIDATOM

ZA POČITNIŠKO DELO V ŽELEZARNI

Kadrovski sektor Železarne Jesenice obvešča vse kandidate, ki so se prijavili za delo med počitnicami, da se zglastijo v soboto, 16. junija, od 6. do 10. ure na kadrovskem sektorju — soba 3 — zaradi dogovora o zdravniškem pregledu in začetku dela.
S seboj naj prinesejo delovno knjižico, osebno in zdravstveno izkaznico ter enotno matično številko občana.

Po sklepu delavskega sveta TOZD Elektrode in na osnovi določil statuta TOZD, razpisna komisija TOZD Elektrode

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE

VOJDE TOZD ELEKTRODE

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da imajo visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,

— da imajo moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, opravljanje dosedanjih del in nalog, delovni dobi) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Elektrode« v osmih dneh po objavi na naslov: SŽ ŽELEZARNA Jesenice, o. sol. o. — Kadrovski sektor, C. železarnje 8, 64270 Jesenice.

OBVESTILO

Delavci Železarne Jesenice, ki so do vključno 30. junija 1983 izpolnjevali pogoje za starostno upokojevanje (moški 40 let, ženske 35 let pokojninske dobe ali 60 oz. 55 let starosti in najmanj 20 let pokojninske dobe) IN SO SE V DELOVNEM RAZMERJU, naj se najkasneje do 15. junija 1984 zglastijo na odseku za socialno varstvo in zavarovanje (kadrovski sektor) zaradi sprememb v pokojninskem sistemu.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 7. junija 14. redna seja delavskega sveta, ki jo vodi predsednik Janez Židan. Delegati so pri pregledu sklepov 13. redne je ugotovili, da so izvršeni, ali pa se izvajajo.

V nadaljevanju so obravnavali pisan odgovor vodje oddelka za nagrajevanje na delegatsko vprašanje, ki je bilo postavljeno na 11. redni seji.

Obravnavali so tudi sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in nanje niso imeli pripomb.

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V TOZD Jeklovlek je bila 1. junija 14. redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je sklical in vodil predsednik Stane Horvat. Odbor je najprej predelal sklepe 13. redne seje in ugotovil, da so izvršeni.

V nadaljevanju so obravnavali redlog programa ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov v TOZD Jeklovlek. Ti ukrepi so:

- v vseh oddelkih si je treba prizadevati, da bo izplen nad planiranim,
- izboljšati je treba delovno in tehnološko disciplino in s tem dvigniti produktivnost,
- izboljšati kvaliteto vložka, posebno površine,
- izpopolniti število delavcev na normativno višino,
- zmanjšati porabo pomožnih materialov in zaščitnih sredstev,
- izboljšati kvaliteto zaščitnih redstev,
- s preventivnim, boljšim in kvalitetnejšim vzdrževanjem znižati zaloge.

Odbor je predlog programa ukrepov brez bistvenih pripomb potrdil.

Obravnavali so tudi plan proizvodnje za mesec junij, ki znaša 2.080 t, od tega je vlečenega jekla 1.720 t, brušenega 180 t in valjano poboljšane 180 t. Planirani izvoz znaša 100 t — Poljska.

Odbor je sprejel predlog, da se količina brušenega jekla zniža za krog 50 t zaradi iztrošenosti strojev, pomanjkanja delavcev in razpoložljivosti naročil, za to količino a se povečajo vlečena jekla, tako da lokalni plan za mesec junij ostane isti.

Odbor je obravnaval in potrdil

nadure in ure za manjkajoče, ki so bile opravljene v mesecu maju: nadur je bilo 414, ur za manjkajoče pa 203.

Obravnavali in potrdili so poročilo stalne inventurne komisije o inventuri v skladišču 35 — Jeklovlek. Pri pregledu ni bilo ugotovljenih nobenih razlik in se dejansko stanje ujema s stanjem skladiščne kartoteke ter mesečnim materialnim dnevnikom. Tudi skladiščno stanje in poslovanje je v skladu z navodili in predpisi in komisija nanj ni imela pripomb.

Odbor je obravnaval prošnjo DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela za pomoč in jim odobril 500 kg odpadnega materiala.

Prošnjo sodelavca za nabiranje oz. odkup starega odpadnega lesa so ugodno rešili.

ET

ET

KADROVSKO GIBANJE V MAJU

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Marjan AŽMAN, 1928, Vzdrževanje — 33 let v ŽJ; Muhamed BALIČ, 1922, KSI-SVS — 26 let v ŽJ; Alojz ČEBAŠEK, 1924, KSI-SVS — 24 let v ŽJ; Rudolf DOLINSEK, 1927, Remontne delavnice — 36 let v ŽJ; Viktor DOLŽAN, 1928, Strojne delavnice — 37 let v ŽJ; Milana FILE, 1931, Valjarna žice — 35 let v ŽJ; Franc FRELIH, 1926, Hl. valjarna Jesenice — 37 let v ŽJ; Karel FLORJANČIČ, 1925, Livarna — 30 let v ŽJ; Jožef GASER, 1925, Hl. valjarna Jes. — 38 let v ŽJ; Janez JANSKA, 1924, Jeklarna — 32 let v ŽJ; Ivan KAVČIČ, 1928, Valj. deb. ploč. — 32 let v ŽJ; Franc KERŠIČ, 1927, Jeklovlek — 13 let v ŽJ; Amalija KLINAR, 1932, Elek-

SKUPNA DEL.	SKUPNA DEL. RAZMEREJE				PREKINILI DEL. RAZMEREJE				IZJAVNO	PLANIRANO	ST. ZAPOSL. ST.
	iz JLA	skupni deli	ostali	SKUPAJ	iz JLA	skupni deli	ostali	SKUPAJ			
FLAVI			4	4						216	226
JEKLARNA		2	2		4	10	3	18	678	723	
LIVARNA					1	1	2	4	77	86	
VALJ. BEL. ST.					1	1		2	355	380	
VALJ. ŽICE		2	2		1	1	2	4	158	165	
VALJ. DEB. FL.		1	1	1				2	176	170	
HL. VALJ. BELA		3	3			2		2	273	279	
HL. VALJ. JES.		1	1		2			4	209	216	
ŽIČARNA		3	3		1	1	2	5	228	250	
PROFILARNA									65	70	
VRAT. FODB.									56	48	
JEKLOVLEK		1	1		1	1		2	143	148	
ELEKTRODE	1	1	2		3	3		6	244	255	
JEKLARNA		1	1		1			1	80	95	
STROJ. DEL.	1	2	3		1	1		2	312	335	
REMONTNE D.	1	1	2			3	1	4	498	505	
VZDRŽEVANJE	2	2	4		2	2		4	550	556	
ENERGETIKA					2			2	240	247	
TRANSPORT	2	6	8		2	1	1	4	372	374	
DS KO-FI		2	2				2	2	283	281	
DS KSI		3	28	29	2			4	374	350	
DS ETN					1	1		2	489	490	
DRUŽB. PREHR.		2	2			1		1	166	170	
SKUPAJ	7	36	70	114	28	29	3	75	6239	6413	

trode — 35 let v ŽJ; Aleksander Konkolič, 1925, Elektrode — 36 let v ŽJ; Peter MOČNIK, 1928, Remontne delavnice — 35 let v ŽJ; Jože MRAK, 1924, Valjarna žice — 31 let v ŽJ; Alojz OČKO, 1924, Žičarna — 35 let v ŽJ; Václav PAULUS, 1927, Jeklarna — 28 let v ŽJ; Franca PEŠEC, 1929, Vzdrževanje — 35 let v ŽJ; Primož PETERMAN, 1922, KO-FI-FRS — 26 let v ŽJ; Vinko POKLUKAR, 1926, Žičarna — 35 let v ŽJ; Anton REŠETIČ, 1921, KO-FI-FRS — 30 let v ŽJ; Jakob SMOLEJ, 1928, Valj. deb. ploč. — 28 let v ŽJ; Martin SOVIČ, 1927, Jeklarna — 36 let v ŽJ; Elvira STENOVEC, 1933, OTK — 30 let v ŽJ; Milan ŠULIGOJ, 1927, Remontne delavnice — 34 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Valentin NEMEC, 1932, Livarna — 13 let v ŽJ; Sabina KOLARIČ, 1937, Elektrode — 30 let v ŽJ; Alojz ROPRAT, 1940, Valjarna bl. št. — 20 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem in sodelavkam želimo, da bi se dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI: Josip HALUPKA, 1938, Remontne delavnice — 16 let v ŽJ; Martin POGAČAR, 1928, Žičarna — 31 let v ŽJ; Ludvik RUGELJ, 1927, Jeklarna — 31 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine so konec maja in v začetku junija obravnavale skladno s programom samoupravnih aktivnosti predvsem tri zadeve: dopolnilo 97. člena pravilnika o delovnih razmerjih, informacijo o povratnem informiranju ter kreme za sanacijo poslovanja po posameznih TOZD in delovnih skupnostih. Kot običajno bomo v pregledu povzeli predvsem tista mnenja, predloge in vprašanja SDS, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko, pa tudi posamezna stališča o povratnem informiranju.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, predelava talilskih odpadkov, kamnom Trebež, ter ponovno gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peči 1 v zvezi z ukrepi posebej poudarja men varčevanja z energijo. Predlagala je, naj bi ponovno na zapiralo dogrevali šele po prvi probi in to po potrebi (ra- za kontiliv). SDS livna jama 1 pa meni, da bi se stanje lahko izboljšalo, če bi vsi delali bolj zavzeto in skrbili, da se ne bi izmetavalo z različnimi materiali in surovinami. SDS SM peči 2, livna jama 2 soglašata s sklepom delavskega sveta Železarja, da se v Železariji uvede rubrika »Vprašanja in odgovori«. DS elektropeči 1 meni, da »se nam pojavljajo napake, ki so edno iste in jih je težko odpravljati«. Skupina ima določene omisleke tudi ob uvedbi žigosanja časovnih kartic. SDS elektropeči 2 z dokajšnjo mero skepe gleda na program predlaganih ukrepov, češ da so taki programi po vsebini skoraj vedno ti, vendar se pri tem redko pokaže korak naprej. Problem omanjkanja delavcev po oceni te SDS ne bo rešen z enomesečnim premeščanjem delavcev iz skupnih služb, prav tako pa ni ne s počitniškim delom, kajti »primanjkuje rednih ključnih kadrov«, kot so žerjavovodje, topilci, prvi pomočniki, snivarji... Opozarjajo tudi na vprašanje odvoza žilindrin in, pomanjkanje ponvic, kvaliteto opeke oziroma ognjevarnega materiala, ustreznost vložka, zagotavljanje energetskih medijev, probleme v zvezi s pritiskom vode, kisika in na vrašanje transportnih uslug TOZD Transport. SDS želi, da bi povratno informiranje v bodoče bolj zaživel. SDS kontiliv 2 vomi, da bo v poletnih mesecih mogoče — ob pomanjkanju elavcev — doseči načrtovano proizvodnjo. Tudi ta SDS trdi, a bi bilo možno precej privarčevati pri porabi energije. SDS redelava talilniških odpadkov v zvezi s povratnim informiranjem ugotavlja, da doslej na nobeno vprašanje ni dobila streznega odgovora. Glede ukrepov pa meni, da bodo lahko vajali zastavljeni program le pod pogojem, če bodo imeli dolj delavcev in če bo čimmanj zastojev na strojih in v separaciji. SDS opozarja, da jim trenutno (toda že več mesecev) v separaciji manjkata dva delavca, »pred nami so pa še letni dopu-i«. Člani SDS kamnom Trebež »poždravljajo predlog za no- rubriko »Vprašanja-odgovori« v Železariji. SDS ponovno gospodarstvo glede »navodila za žigosanje prisotnosti na delu ugotavlja, da bo ob prihodu in odhodu z dela prihajalo do prejšnje gneče, »ker je samo eno mesto za žigosanje«. Da bi to abost odpravili, predlagajo, da se nabavi več ur za žigosanje artic in se jih namesti po oddelkih.

V TOZD LIVARNA so se sestale SDS vodstvo TOZD, mo- elna mizarna in jeklolivarna 1 in 2. SDS jeklolivarna 1 je teh- iko povratnega informiranja (v informaciji je le-ta povzeta po- tatutu) ocenila kot neživiljsko (»saj je to predolga pot«). Tu- i glede strokovnih služb, meni, da »so preveč odmaknjene od ogajanj v TOZD in v delovnih skupnostih«.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli za- pisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža blum- ing 1 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, ter adjustaža štekel in lu- žilnica Javornik. SDS bluming 3 pod razno opozarja, da je za tisto nadurno delo, ki je nujno potrebno, treba doseči, da nade- re ne bi bile tako visoko obdavnene. Po oceni SDS adjustaža bluming 1 »povratno informiranje ni tako, kot bi moralo biti, saj na svoja vprašanja največkrat ne dobijo odgovora«. Zapis- niki SDS adjustaža štekel in lužilnica Javornik že dalj časa odražajo nezadovoljstvo delavcev, »ker se jim ne prizna delo, ki ga opravljajo«. V zvezi s tem objavljamo dobesečen prepis dela njihovega zapisnika: »Z drugo točko dnevnega reda (Do- polnitev pravilnika o delovnih razmerjih, op. B. L.) pa SDS ni bila zadovoljna in so s težavo potrdili pravilnik po naknadni obrazložitvi vodje oddelka SDS meni, da morajo samo potrje- vati razne pravilnike, da pa se v praksi vse drugače odvija, da se morajo držati pravilnika samo tisti, ki delajo v neposredni proizvodnji, ostali pa, kakor komu paše. SDS meni, da sestan- ki niso potrebni, ker dosledaj še niso dobili odgovora na nobeno vprašanje. SDS se je strinjala tudi s tretjo točko (informacija o povratnem informiranju, op. B. L.) samo z molkom, ker so ne- zadovoljni in ker se jim ne prizna delo, ki ga opravljajo.«

V TOZD VALJARNA ŽICE sta se sestali SDS vodstvo TOZD in valjarna žice 3. SDS vodstvo TOZD je med drugim obravnavalo program ukrepov za izboljšanje stanja v Železar- ni. V zvezi z njim ugotavlja, da »akcijski program TOZD Vzdr- ževanje predvideva 11 % elektromehanskih zastojev«. Ti zastoi- ji pa so, ugotavlja SDS, v mesecu maju znašali kar 21,6 % in so torej kar 100 % višji od načrtovanih. Zato vodstvo TOZD Vzdr- ževanje sprašujejo, »kakšni so njihovi ukrepi za izboljšanje stanja na tem področju«. Sklenili so tudi, da naj delovodje zbe- rejo vse pripombe, »tudi najbolj nepomembne«, ki bi pripomo- gle k odpravljanju nepravilnosti pri delu — in to »od vsakogar na posameznih delih in nalogah«. Tudi SDS valjarna 3 je pose- bej razpravljala o proizvodni problematiki. Proizvodnja je po njihovi oceni nekoliko slabša predvsem zaradi slabo vzdrževa- nih naprav, »pa tudi s strani valjavcev bi morali več stvari iz- boljšati«.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli za- pisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjusta- ža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica ter ka- rist. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da je bil v maju družbeni plan dosežen 95,56 % in operativni 99,3 %, »kar je najslabše v letošnjem letu«. Velike težave so imeli predvsem zaradi zastoi- jev na strojih. V zvezi s stabilizacijskim programom je bil po- dan tudi predlog o združitvi s TOZD Hladna valjarna Bela in da bi se lužilnica priključila TOZD Žičarna, toda »kakšne širše razprave o tem ni bilo, ker ne vidijo nikakršnih stičnih točk«. Člane SDS hladna valjarna 1 in 2 zanima razlog, zaradi katere- ga naj bi prišlo do omenjenega združevanja oziroma priključi- tve. SDS adjustaža HVJ pogrša na svojih sestankih prisot- nost katerega člana vodstva, vprašuje pa tudi, »zakaj imajo sa- mo 70 % premije in ne 100 %«. SDS žarilnica 1 želi, da bi bilo povratno informiranje res hitro in učinkovito. SDS žarilnica 2 opozarja, da je nujno treba popraviti žerjavno progo: »Žerjav 7,5 tone vedno dela z mejnim stikalom. Popraviti je treba drsni vod za žerjave in klima napravo na žerjavih.« SDS žarilnica 4 glede povratnega informiranja pripominja, naj bi se odgovorni držali predpisanih rokov za odgovore. Pod razno sprašujejo, »kakšno lahko nekateri vodilni delavci zapuščajo delovno mesto in se vračajo pod vplivom alkohola?« Pri tem se sklicujejo »na prispevek v oddaji Radio Triglav — Stop zelena luč«. »Če so tr- ditve resnične, zakaj se krivcev ne poklice na odgovornost«, se vprašujejo člani te delovne skupine. SDS lužilnica »se ne stri- nja z nekaterimi »pogovori in debatami« o priključitvi lužilnice k TOZD Žičarna, prav tako pa tudi ne, da bi se Hladna valjar- na Jesenice združila s Hladno valjarno Bela«. Pri pregledu sta- bilizacijskega programa za maj je SDS ugotovila, da je poraba žveplene kisline glede na april padla za 6,4 kg pri toni, kar je »še malenkost nad planom in bo potrebno porabo v juliju, ob boljšem delu, še zmanjšati«. Kot zanimivost omenimo še zapis

pod razno: »Ta točka je odpadla, ker je bila že tako »burna« de- bata pod točko 2, največ o priključitvi lužilnice k TOZD Žičar- na.« Tudi na sestanku SDS karisti se je v razpravi o povratnem informiranju pokazalo, da pogrešajo prisotnost vodstvenih de- lavcev na sestanku SDS: »Sestanku SDS bi moral prisostvovati včasih tudi nekdo od vodstva TOZD in sproti pojasnjevati ne- jasnosti.« Pod razno spet opozarjajo, da je treba popraviti pota za vilicarje, saj zaradi slabih poti pride večkrat do poškodb di- ferencialov in lomov polosovin.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2 in II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna ter adjustaža. Na sestanku SDS žičarna I-2 je bilo v zvezi s sanacijskim programom izrečeno »tudi nekaj kritike na račun varilnih aparatov, slabo lužene ži- ce in slabega vzdrževanja strojev«. SDS žičarna 3 omenja kot glavne vzroke za dospelje reklamacije odstopanje od predpisa- ne dimenzije, neprimerno površino žice in zamešnjavo kvali- tet. SDS žičarna II-1 pa ugotavlja, da je »še zmeraj praveč in- terni blokiranje žice, kar kaže, da se odnos do dela ni izbolj- šal«. Ukrepe ocenjuje kot dobre, »vendar bo še precej časa tre- ba, da bi kadrovske zasedle stroje in tudi ustreznih naročil ni več toliko (Kovinar, Irak itd.)«. To, da imajo dovolj naročil za palice, pa po mnenju SDS kaže na upravičenost nakupa nove- ga stroja za rezanje. SDS žičarna II-3 soglašata z ukrepi, ki naj bi prispevali k temu, da bi šla v nadaljnjo predelavo za vijake res ustrezna živa KV 15. Ugotavlja tudi, da je pri žici še vedno veliko vrtdosti in izventoliranosti, kar kaže na nevestnost in površnost žičarjev. SDS patentirnica 1 je imela k sanacijske- mu programu dve pripombi: »Zakaj naj bi se tehnike, ki naj bi se zaposlili pri žičarskih strojih, bolje nagrajevalo? To bi bilo precej slabše kot druge rešitve, saj je vprašanje, kako bi reagi- rali stari delavci.« In druga: »Problem vzdrževanja delovnih naprav: te so že precej zastarele in zato je vzdrževanje tudi drago. Toda tudi na novih napravah je veliko zastojev. Tako je, na primer, proga B v patentirnici stara šele leto dni, vendar je na njej zelo veliko zastojev zaradi okvar.« Seznanili so se tudi z odgovorom SDS pocinkovalnici glede premiranja, ki se, kot so ugotovili, delno dotika tudi njih. V zvezi s tem omenjajo, da je bilo na zadnjem sestanku dogovorjeno, naj bi bil čas poskus- nega premiranja žičarjev 3 mesece, »toda že po dveh mesecih je povsem jasno, da v ostalih oddelkih ne morejo dobiti premij, čeprav svojo normo presegajo... Vprašujejo tudi, zakaj se kantina ne odpira ob 7.30, kot je bilo sklenjeno jeseni. SDS pa- tentirnica 2 v zvezi z reklamacijami predlaga zaostritev notra- nje kontrole. SDS petentirnica 3 zahteva, da se raziše in da se ji pojasni, »zakaj se je dne 1. junija letos polovica proge B usta- vila od 14.15 in je bila napeta šele po dvaindvajseti uri (okrog 9—10 ur zastaja)?« SDS votličarna meni, da bi morali biti žičar- ji pri svojem delu bolj pazljivi, da ne bi prihajalo do zamešnja- ve materiala in do odrte žice. Glede izvedbe sanacije pa opo- zarja na problem lužilnice. »Najbolj potrebno je popraviti luži- lnico, tako da bi izdelali boljše kvaliteto.« Do vprašanja rekla- macij je zavzela kritično stališče tudi SDS adjustaža: »Kljub vsem ukrepom in dogovorom, ki smo jih sprejeli skupaj z od- govornimi iz reprodukcije verige, se reklamacij ne moremo rešiti. To je dokaz, da se ti dogovori, ki so tudi napisani na pa- pirju s poimenskimi zadolžitvami, ne izpolnjujejo. Doma, v TOZD pa moramo zmanjšati interne reklamacije. Ne gre nam v glavo, da lahko v enem mesecu pride do tako visoke številke blokiranega materiala. Tukaj vidi naša SDS tudi rezervno za naše boljše rezultate.« Jezi jih tudi nered okoli zastojev: »Naša SDS postavlja vprašanje, do kdaj se bo v žičarni gledalo ali do- puščalo tako neurejeno stanje okoli strojev? Tako stanje, kot je sedaj, je že nevdružno; samo da pride še do hujše nezgode, pa bo mera polna.«

S pregledom ostalih zapisnikov SDS bomo nadaljevali v prihodnji številki Železarja.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranja — Božidar Lakota

V čehoslovaških železarnah so zaradi povečane porabe koksika pri intenziviranju jeklarskih postopkov znižali specifično porabo energije pri proizvodnji surovega jekla. V eni izmed železarn je dosegla temperatura z odpadnimi plini ogretega zraka pri valjaviških globinskih pečeh 500–520 stop. C. Posebna skrb posvečajo uvedbi sodobnih gorilcev za te peči. Takšne gorilce s toplotno močjo od 100 kW do 4 MW uspešno uporabljajo v mnogih čehoslovaških železarnah.

Napori za izboljšanje izkoriščanja goriv in energije se nadaljujejo v vseh deželah SEV. V železarnah so izdelali podroben program, katerih uresničenje bo omogočilo bistveno zmanjšanje porabe energije v posameznih obratih.

PROIZVODNJA V MAJU POD PRIČAKOVANJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

ga remonta SM peči št. 3 potem dva dni spet obratovala s štirimi pečmi. Na leotromelt peči je bil v tem mesecu izveden letni remont, katerega načrtovani termin je bil zaradi obsežnosti del prekoračen za štiri dni. Z operativnim programom predvideno proizvodnjo za maj so dosegli v celotni Jeklarni 94,2 %, v SM jeklarni 104,3 % in v elektro jeklarni 76,6 %.

Naprava za kontinuirno vlivanje je v tem mesecu obratovala dobro. Dosegli so 5.235 ton proizvodnje ali 119,0 % načrtovane količine.

TOZD LIVARNA

V Livarni so v maju dosegli 101 % z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje. Tujim naročnikom so odpremili 82,1 tone izdelkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V tej valjarni, ki je bila pred glavnim remontom, so v maju zaradi velikega števila obratovalnih zastojev zaradi okvar obratovali slabše. Dosegli so le 86,3 % načrtovane skupne proizvodnje.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Tudi v tej valjarni obratovanje v maju ni potekalo dobro, saj je bilo znatno preveč obratovalnih zastojev. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 94,4 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Nekaj težav so imeli pri rezanju zaradi majhnih formatov pločevine, namenjene izvozu. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 101,2 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

V mesecu maju so v tej temeljni organizaciji izvaljali 9.482,2 tone ali 114,2 % načrtovane količine. S tem so dosegli doslej svojo največjo skupno proizvodnjo. Dinamo jekel so v tem mesecu izdelali 2.332 ton in nerjavni jekel 379 ton.

Železarski globus

AVSTRIJA

Član vodstva avstrijske železarske družbe VÖEST-Alpine K. Czempirek je pred kratkim povedal, da je po njegovem mnenju največja stopnja recesije v svetovni železarski industriji že premagana. Do leta 1990 predvideva ponovno povečanje svetovne železarske proizvodnje na 758 milijonov ton surovega jekla, medtem ko je leta 1983 znašala 664 milijonov ton in leta 1982 645 milijonov ton, kar je najnižja količina v zadnjih letih. Na to, na katerih zemljiščih pisnih področjih bo to povečanje dejansko doseženo, bo vplivalo več dejavnikov, med njimi razpoložljivost in cena surovin in energije, zmogljivost in obratovalni stroški naprav ter regionalno povpraševanje po železarskih izdelkih. Velik pomen pripisuje kontinuirnemu vlivanju jekla, ker ima ta postopek vrsto prednosti, tudi izboljšanje izplena in prihranek na energiji. Danes odlijejo v svetu na teh napravah samo 40 % celotne svetovne proizvodnje surovega jekla. Zato predstavlja ta način vlivanja jekla še veliko možnost za racionalizacijo železarske industrije.

ITALIJA

Italijanska železarska družba Falck in francoska Sacilor sta sklenili sporazum o proizvodnji in prodaji legiranega paličastega jekla in posebej še konstrukcijskih jekel. Sporazum predvideva sodelovanje pri proizvodnji in ekskluzivni prodaji v Italiji in Franciji. V Torinu sta ustanovili skupno družbo imenovano SI-AU-to je dejansko italijansko podjetje za prodajo legiranih jekel, ki jih izdeluje Sacilor.

ŠVEDSKA

Pod vodstvom zahodnonemškega podjetja KST iz Hamburga je bila pri več podjetjih v Zvezni republiki Nemčiji naročena naprava za vpihovanje premogovega prahu v plavž za švedsko železarno Lulea, ki pripada železarski družbi Svenskt Stal AB. Posebnosti te naprave so: celotna priprava premoga s finim mletjem in vmesnim skladiščenjem ter sistemom za vpihovanje v talnik in razporeditev pihalnic. Letna proizvodna zmogljivost naprave je milijon ton in pričetek obratovanja je predviden spomladi leta 1985.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Nekaj težav so imeli zaradi okvar posameznih valjarskih ogrodi. Načrtovano skupno proizvodnjo so po družbenem planu dosegli 94,9 %, po zmanjšanem operativnem programu pa 99,8 %. Dinamo jekel so izvaljali 528 ton, kvaliteten jekel pa 149 ton.

TOZD ŽIČARNA

V mesecu maju so imeli težave zaradi premajhnega števila delavcev in slabega stanja naprave za luženje. Zato so gospodarski načrt skupne proizvodnje dosegli le 90,8 %. Patentirane žice so izdelali 925 ton, VAC žice 719 ton in EPP žice 14 ton.

TOZD PROFILARNA

V maju so dosegli z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo 110,8 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi težav z naročili in njihovo razdrobljenostjo je bil znižan operativni program skupne proizvodnje, ki so ga dosegli 159,4 %, družbeni plan pa 104,2 %.

TOZD JEKLOVLEK

Za maj načrtovano skupno proizvodnjo so presegli za 5,4 %.

Sodelavki na tehničari pri glavnem vhodu na Beli (foto S. Kokalj)

TOZD ELEKTRODE

V tej temeljni organizaciji so v maju dosegli z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo 106,6 %.

TOZD ŽEBLJARNA

Probleme so imeli zaradi premajhnega števila delavcev in mehanskih okvar na žebjarstvenih strojih. Kljub temu so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 103,2 %.

Av gust Karba

Železarski globus

BRAZILIJA

Za 900 milijonov dolarjev ali 20 %, oziroma na 3,6 milijarde dolarjev je uspela brazilska državna rudarska družba CVRD znižati končne investicijske stroške za največji rudarski projekt na svetu, za izkop železove rude Carajas. Danes je projekt skupaj z rudniki, železnico in pristaniščem že 63 % uresničen in kaže, da bo pripravljen za obratovanje v poletnih mesecih leta 1986. Svojo polno proizvodno zmogljivost, 35 milijone ton železove rude letno, ki jo bodo izvažali na Japonsko, v ZDA in države Evropske gospodarske skupnosti, bo dosegel po sedanjih načrtih dve leti kasneje.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Na šesti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine, ki je bila v petek, 25. maja, so pregledali program samoupravnih aktivnosti in obravnavali predlog, da se osebni dohodki za določena dela in naloge v Železarni, ki jih je potrebno opraviti z delom prek polnega delovnega časa, šteje v izračun pokojninske osnove. Strinjali so se tudi z dopolnitvijo 97. člena pravilnika o delovnih razmerjih temeljne organizacije.

Ker se je za izlet v Portorož prijavilo 43 sodelavcev, ga bodo izvedli 2. in 6. junija. Delovno soboto bodo delavci nadoknadili v soboto, 23. junija.

Gorski reševalni službi Jesenice so odobrili 1.000 din pomoči, zavrnili so prošnjo sodelavca za brezplačno letovanje in odgovorili dnini Plemelj glede denarja za izlete. Izlete za vse delavce TOZD organizirajo zato, da bi se med seboj bolje spoznali in tega denarja ne bodo delili med posamezne SDS za organizacijo piknikov.

Zavrnili so vprašalnik Zveze sindikatov Slovenije — raziskovalnega centra za samoupravljanje o konfliktih v situaciji v temeljni organizaciji. Menijo, da v njihovi temeljni organizaciji ni prišlo do prekinitve dela, ampak samo do razgovora med delavci adjustaže, vodjem adjustaže in vodjem TOZD, ker so delavci v adjustaži za mesec marec prejeli nizke osebne dohodke.

TOZD PLAVŽ

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž, ki je bila 4. maja, so osmim sodelavcem odobrili brezplačno letovanje na morju.

Zaradi nezadovoljstva delavcev z osebnim dohodkom za mesec marec bodo skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami sklicali sestanek, na katerega bodo povabili tudi člana poslovnega odbora in družbenopolitičnih organizacij Železarne.

Peta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž je bila v sredo, 30. maja. Seznanili so se z ukrepi in aktivnostmi osnovnih organizacij sindikata o preprečevanju in odpravljanju izrednih razmer in z rokovnikom nalog za uresničevanje najpomembnejših stabilizacijskih ukrepov v občini Je-

senice in z natančno določenimi roki za njihovo uresničitev.

Društvu prijateljev mladine Sava so za otroka svojega sodelavca nakazali 4.450 din, GRS pa so ob jubileju nakazali pomoč v višini 1.000 din.

Razpravljali so tudi o prečem pomanjkanju delavcev, predvsem v aglomeraciji. Skrbi jih, kako bo v času letnih dopustov.

TOZD PROFILARNA

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna so na šesti seji, ki je bila 1. junija, nakazali Gorski reševalni službi 1.000 din. Ker letos načrtujejo daljši izlet, ne bodo mogli kupiti novih telovadnih hlač.

V maju so se sestale tudi posamezne komisije pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne.

Komisija za šport je na seji 16. maja določila, da znaša najemnina za jadralno desko na Bledu 100 din na dan. Jadralne deske bodo posojali tudi za čas letnega oddiha na morju, najemnina prav tako znaša 100 din dnevno. Če se bo prijavilo najmanj deset delavcev, bodo organizirali tudi tečaj jadrnanja na deski. Potrdili so še najrazličnejše račune: za kartotečno omaro bodo plačali 8.800 din, za dodelavo telovadnice Športnega društva Jesenice 200.000 din, za pokale 50.000 din in za uporabo igrišč za tenis 60.000 din in odobrili potne naloge športnikom za udeležbo na različnih tekmovanjih.

22. in 23. junija bo tradicionalno srečanje nogometnih ekip Eisenwagnerja in Železarne. Za pohodnike Železarne na Snežnik bodo naročili dva avtobusa in poravnali račun za popravilo koles v počitniških domovih Železarne.

Komisija za kulturo je na drugi seji v torek, 8. maja, obravnaval program srečanja folklornih skupin SOZD Slovenske železarne na Jesenicah. Za vse nastopajoče bodo organizirali obroke in tovariško srečanje, vsaki skupini bodo podarili umetniško sliko — izdelek članov DOLIK.

Na srečanju pihalnih orkestrrov, ki bo v Lescah 16. junija, bo sodeloval pihalni orkester Jeseniških železarjev.

Slikarske kolonije delavcev SOZD Slovenske železarne v Štorah sta se udeležila dva člana DOLIK.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA V MAJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	14.000	12.000	13.426,5	95,9	111,9	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	42.400	40.150	37.813,1	89,2	94,2	—	—	—	—	—	—	
— SM	27.100	25.450	26.547,8	98,0	104,3	—	—	—	—	—	—	
— EL	15.300	14.700	11.265,3	73,6	76,6	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	6.700	6.700	6.964,6	104,0	104,0	—	—	—	—	—	—	
— LM	8.450	7.850	4.134,2	48,9	52,7	—	—	—	—	—	—	
— BBC	150	150	166,5	111,0	111,0	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	150	150	151,5	101,0	101,0	50	50	82,1	164,2	164,2	82,1	
— jeklo	148	148	149,3	100,9	100,9	50	50	82,0	164,0	164,0	82,0	
— kovino	2	2	2,2	110,0	110,0	—	—	0,1	—	—	0,1	
BLUMING-ŠTEKEL	34.700	34.700	29.938,2	86,3	86,3	6.080	6.080	4.514,7	74,3	74,3	5.034,3	
— Bluming	18.100	18.100	16.823,9	93,0	93,0	300	300	470,1	156,7	156,7	471,9	
— Štekel	13.580	14.100	11.112,7	81,8	78,8	3.280	3.280	2.097,5	64,0	64,0	2.051,1	
— Štekel storitve	520	—	38,8	7,5	—	—	—	—	—	—	—	
— Termična obdelava	2.500	2.500	1.962,8	78,5	78,5	2.500	2.500	1.947,1	77,9	77,9	2.511,3	
VALJARNA ŽICE	9.340	9.340	8.816,0	94,4	94,4	2.040	1.950	1.521,6	74,6	78,0	1.738,0	
— Valjarna žice	9.340	9.340	8.816,0	94,4	94,4	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	5.870	5.870	5.938,5	101,2	101,2	5.080	5.080	5.229,3	102,9	102,9	5.425,9	
— Valjarna debele pločevine	5.200	5.200	5.275,0	101,4	101,4	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna debele pločevine storitve	670	670	663,5	99,0	99,0	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA BELA	8.300	8.300	9.482,2	104,2	114,2	6.710	6.710	7.122,7	106,2	106,2	7.471,2	
— Hladna valjarna Bela	6.850	6.850	7.234,6	105,6	105,6	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Bela storitve	1.450	1.450	2.247,6	155,0	155,0	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.450	2.329	2.325,0	94,9	99,8	2.060	2.060	1.744,0	84,7	84,7	1.896,3	
— Hladna valjarna Jesenice	2.260	2.129	1.960,0	86,7	92,1	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Jesenice storitve	190	200	365,0	192,1	182,5	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	4.200	4.200	3.814,5	90,8	90,8	2.910	2.910	2.603,6	89,5	89,5	2.530,8	
— Žičarna	4.200	4.200	3.811,2	90,7	90,7	—	—	—	—	—	—	
— Žičarna storitve	—	—	3,3	—	—	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	1.570	1.570	1.739,5	110,8	110,8	1.360	1.360	1.610,4	118,4	118,4	1.548,7	
— HOP	1.455	1.455	1.591,7	109,4	109,4	1.325	1.325	1.436,1	108,4	108,4	1.381,1	
— HOP storitve	20	—	3,6	18,0	—	—	—	—	—	—	—	
— ronđele	20	20	30,0	150,0	150,0	20	20	30,1	150,5	150,5	23,4	
— ronđele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— diski storitve	40	60	44,2	110,5	73,7	—	—	—	—	—	—	
— deli za cestno ograjo	35	35	70,0	200,0	200,0	15	15	144,2	—	—	144,2	
SKLADIŠČE 38	120	120	—	—	—	120	120	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	130	85	135,5	104,2	159,4	130	85	135,4	104,2	159,3	148,1	
JEKLOVLEK	1.900	1.900	2.002,5	105,4	105,4	1.890	1.890	2.002,5	106,0	106,0	2.053,6	
ELEKTRODE	1.810	1.810	1.928,8	106,6	106,6	1.610	1.610	1.688,6	104,9	104,9	1.702,8	
— elektrode + varilna žica	1.430	1.430	1.445,2	101,1	101,1	1.430	1.430	1.442,8	100,9	100,9	1.455,5	
— varilna žica storitve	—	—	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	70	70	79,7	113,9	113,9	70	70	79,6	113,7	113,7	81,1	
— suha el. masa	50	50	52,8	105,6	105,6	50	50	52,8	105,6	105,6	52,8	
— ognjevarni material	260	260	350,0	134,6	134,6	60	60	113,4	189,0	189,0	113,4	
ŽEBLJARNA	900	900	928,8	103,2	103,2	900	900	928,8	103,2	103,2	743,3	
MONTER DRAVOGRAD	1.070	1.064	735,0	68,7	69,1	1.070	1.064	735,0	68,7	69,1	735,0	
SKUPAJ:	128.910	124.488	119.175,6	92,5	95,7	32.010	31.869	29.918,7	93,5	93,9	31.110,1	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	100	100	272,1	272,1	272,1	272,1	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.110	31.969	30.190,8	94,0	94,4	31.382,2	
Storitve	—	—	—	—	—	2.370	2.380	3.328,3	140,4	139,8	3.328,3	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	34.480	34.349	33.519,1	97,2	97,6	34.710,5	

O PROBLEMATIKI PROIZVODNJE IN O FINANČNEM POLOŽAJU ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

za vse vrste jekel, ne glede na njihovo kemijsko sestavo. Upoštevani ni-

so kovinski dodatki, ker je njihova poraba v obeh postopkih približno enaka.

	SM	%	EP	%	SM-EP-%
Materialni stroški	23.831 din/t	63,2	16.789	52,8	10,4
OD	623 din/t	1,6	462	1,5	0,1
Energija	5.403 din/t	14,3	3.103	9,8	4,5
Ostala predelava	7.903 din/t	20,9	11.416	35,9	-15
SKUPAJ:	37.787 din/t	100	31.770	100	

Izstopa podatek ostale predelave, kjer pri elektrojeklu močno zvišuje stroške cene grafitnih elektrod, ki predstavljajo kar 8 % stroškov predelave, medtem ko pri SM jeklu največji delež nosijo remont, to je 19,1 %. To še poslabšuje razmerje med stroški SM in elektrojekla.

Železarna se že dalj časa srečuje z resnimi dohodkovnimi težavami, položaj pa se je izjemno zaostril v lanskem četrtem tromesečju in se v še težji obliki kaže v prvem tromesečju letošnjega leta. V zadnjem tromesečju 1983 smo v Železarni poslovali s 400 milij. din izgube, v letošnjem prvem tromesečju pa je izguba znašala 1.000 milij. din, do konca aprila pa se je povzpela na 1.224 milij. din.

Pri analizi poslovanja smo ugotovili naslednje vzroke za slabe rezultate:

a. nesorazmerje med porastom cen glavnih surovin, transporta, energije (glej razpredelnico 1) in izdelkov črne metalurgije (razpredelnica 2);

b. zastarel in zaradi visoke porabe energije ter dragega vložka in vzdrževanja dohodkovno močno negativen postopek pridobivanja jekla v SM pečeh.

c. neustrezna oskrba kot posledica pomanjkanja deviz.

V razpredelnici 1 so podrobneje opredeljene rasti cen. Poudariti moramo, da je bilo pomembno povečanje rasti cen tudi v letu 1984. Vrsto potrebnih surovin moramo namreč na domačem trgu preplačevati, čeprav bi jih ob boljšem deviznem položaju lahko uvozili. Surovine so doma dražje tudi zaradi močnega zapiranja trgov v okviru republiškega meja. Zaradi pomanjkanja deviz in kupovanja na kredit smo kupovali dražje.

Cene naših izdelkov se oblikujejo po enotnem sistemu za črno metalurgijo. Bazne cene so postavljene nizko. Pri tem pa prihaja še do velike neusklajenosti med toplotalnimi in hladnopredelnimi izdelki, predvsem v škodo kvalitetnih in plemenitih hladno valjanih travkov in pločevine iz proizvodnega programa Železarne. Dinamo in nerjavni travkovi so že pri startu preizkušeni ovrednoteni glede na stroške in realno tržno vrednost.

Železarna poskuša svoje izdelke prodajati tudi na druge načine, tako v obliki predelave in podobno premoščajo ta problem. V Železarni Jesenice pa izdelke po veljavnih cenikih prodajamo kupcem.

Cene nekaterih izdelkov, ki so v pristojnosti republiške skupnosti za cene (žebli, elektrode, podboji), so bile v letu 1983 v Sloveniji bistveno nižje kot v drugih republikah.

V Železarni že več let vemo, da z jeklom, izdelanim po SM postopku, nismo konkurenčni. Hitrejša naraščanje cen energije in osnovnih surovin kot cen jekla prihaja do izraza sedaj še v večji meri kot v preteklosti.

Zaradi večnih težav pri preskrbi z deviznimi sredstvi nismo niti v letu 1983 niti v prvem tromesečju 1984 uspeli doseči planirane proizvodnje tako po količini kot po kvalitetni strukturi. Večno pomanjkanje uvoženih surovin in rezervnih delov Železarni vsiljuje zastoj in neekonomično proizvodnjo.

Devizni dolgovi v višini 37,3 milij. dolarjev (11,7 milij. dolarjev že zapadlih) predstavljajo za Železarno Jesenice dohodkovno breme, ki ga sami ne moremo odpraviti.

Tečajnih razlik v višini 2.000 milij. din iz leta 1983 in več kot 2.500 milij. din, pričakovanih v letu 1984, Železarna Jesenice ne bo mogla sama pokriti niti s tekočim poslovnim rezultatom in ne v naslednjih letih. Ob relativno dobrem izpolnjevanju izvoznih obvez pa na področju združevanja deviznih sredstev v letu 1983 in prvem tromesečju 1984 nismo dosegli načrtovanih ciljev. Kljub podpisanim in veljavnim samoupravnim sporazumom o združevanju deviznih sredstev naši kupci niso izpolnili svojih obveznosti, kar je temeljni problem deviznega neravnovesja Železarne Jesenice. Dolg naših kupcev od leta 1982 dalje znaša 42.323.613 dolarjev. Ostale železarnice v Jugoslaviji niso obremenjene s takimi tečajnimi razlikami, kar v končni fazi pomeni, da stroška teh tečajnih razlik

ni pri njihovi strukturi lastne cene jekla.

Ob takem nesorazmerju cen na trgu bi bilo stanje v Železarni še slabše, če ne bi s številnimi internimi akcijskimi programi in ukrepi deloma zavrla negativne smeri poslovanja. Analize kažejo, da smo pri proizvodnji jekla in jeklenih izdelkov z internimi ukrepi v letu 1983 prihranili 322 milijonov dinarjev, za leto 1984 pa načrtujemo prek 400 milijonov dinarjev prihranka. Lani smo na račun inovacij ustvarili tudi gospodarsko korist v višini 158 milijonov dinarjev, v prvem tromesečju leta 1984 pa 35 milij. dinarjev. Akcijski ukrepi za letošnje leto so sicer postavljeni na zdrave temelje, vendar jih brez dodatnih investicij in nadomeščanja zastarelih naprav z novimi ne bomo mogli nadaljevati v nedogled, saj smo s podobnimi akcijami skozi vrsto let izkoristili že skoraj vse dane možnosti.

Kolektiv Železarne je tudi z odredkanjem pri osebni porabi prispeval k saniranju gospodarskega položaja delovne organizacije, saj je, na pri-

mer, delež osebnih dohodkov v strukturi lastne cene padel od 11 % leta 1977 na 7 % v letu 1983.

V Železarni teče široka akcija za zmanjšanje proizvodnih stroškov in povečanje vrednosti izdelkov.

Aktivnosti so usmerjene v optimiranje proizvodnje ob polnem izkoriščanju modernjših in produktivnejših naprav, hitrejšem osvajanju cenejših tehnologij, zmanjšanju porabe surovin in energije ter izboljšanju izplenov in kvalitete. To bomo dosegli s tehnično-organizacijskimi in kadrovskimi ukrepi ter s široko politično akcijo.

Ob stalnem in doslednem izvajanju sprejetih internih akcijskih ukrepov pa moramo doseči še:

1. Takojšnjo usklajitev rasti cen železarskih izdelkov z rastjo cen surovin, energije in uslug.

2. Rešiti devizno problematiko v naslednjih smereh:

a. omogočiti pravico nakupa deviz na deviznem trgu,

b. za črno metalurgijo v SR Sloveniji socializirati odplačilo deviznih anuitet in pokritje tečajnih razlik,

c. rešiti vprašanje tekočega deviznega debalansa, ki ga Železarna ima, legalizirati združevanje deviznih sredstev in doseči, da bo to združevanje teklo.

3. Zaradi bistveno slabših pogojev poslovanja, vzrok je tudi zastarel proizvodni postopek, je treba zagotoviti široko družbeno podporo za pričetek izgradnje jeklarne 2 in s tem sanacijo tekoče reprodukcije.

POSLOVODNI ODBOR
ŽELEZARNE

TABELA 1: CENE OSNOVNIH SUROVIN IN ENERGIJE (v milij. din)

EM		Sept. 1983	Marec 1984	In- deks	Vrednost IV. trom. 83	Vrednost I. trom. 84	In- deks
1		2	3	3:2	4	5	4:5
El. energija	din/Mwh	1.899,5	3.360,4	176	233,3	369,3	158
Zemeljski plin	din/ 10 ³ m ³	23.587,0	25.970,0	110	607,2	797,4	131
Mazut	din/t	25.254,0	32.355,0	128	272,8	314,3	115
Legure	din/kg	112,9	152,4	135	378,4	695,1	184
Ruda	din/t	1.645,0	2.237,0	136	91,8	140,0	153
Koks	din t	8.736,0	10.396,0	119	244,6	343,4	140

Stroški za surovine so v prvem tromesečju 1984 porasli v primerjavi s IV. tromesečjem 1983 za 37 %. Porast teh stroškov po osnovnih surovinah, ki jih Železarna uporablja, so razvidni iz razpredelnice. Stroški za energijo so porasli za 58 %. Po vrednosti so stroški za surovine in energijo porasli več, kot so porasle cene, saj je bila skupna proizvodnja v prvem tromesečju 1984 večja za 7 %.

Prihodki, realizirani s prodajo naših izdelkov v prvem tromesečju 1984, glede na četrto tromesečju 1983, so se povečali za 25 % zaradi višjih cen naših izdelkov, boljše strukture prodanih izdelkov ter večje količine. Zaradi pomanjkanja mazuta je bila v I. tromesečju 1984 večja poraba zemeljskega plina.

TABELA 2: PRODAJNE CENE IZBRANIH IZDELKOV
V SEPTEMBRU 1983 IN MARCU 1984

1	Prodajne cene z doplačili			4
	september 1983	marec 1984	indeks 3:2	
	din/t	din/t		
hladno valjana pločevina Č 0147 1 x 1000 x 2000 mm	49.267	59.612	121	
HVT EN 200-50 izol. 0,5 x 45 mm	75.022	90.779	121	
ELEKTRODE Fincord Ø 3,25	74.500	95.750	129	
EVB 50 Ø 4	69.550	95.750	138	
Jadran S Ø 3,25	74.250	93.750	126	
ŽEBLJI Gradbeni 28 x 70	34.050	34.050	100	

TABELA 3: PRIMERJAVA POSAMEZNIH POSTAVK IZ BILANCE
USPEHA ŽELEZARNE JESENICE (v milij. din)

	Poprečje I-IX v 1983	Dej. IV. čet. 1983	IV. četrtletje 1983	I. četrtletje	In-deks 3/2	In-deks 5/2
1	2	3	4	5	6	7
Celotni prihodek	6.157	8.257*	8.257	9.527	134	154
Materialni stroški	5.033	7.353	6.992	9.343	138	185
Dohodek	1.124	904	1.265	184	113	16
Čisti dohodek	615	244	605	-438	97	-
OD	497	580	508	555	121	116
Skladi, izguba	136	-336	25	-993	-	-

Iz gibanj posameznih postavk v bilanci uspeha Železarne je razvidno, da so nam materialni stroški v četrtem četrtletju 1983, predvsem pa v prvem četrtletju leta 1984, kljub doseženim normativnim porabam naraščali hitreje kot celotni prihodek.

* Zaradi poslabšanega rezultata v IV. tromesečju 1983 smo znižali amortizacijo po minimalnih z zakonom določenih stopnjah od že amortiziranih osnovnih sredstev v vrednosti 361 milijonov dinarjev, da smo lahko pokrili osebne dohodke.

JESENIŠKI KOVINAR — GLASILO DELAVSKE ENOTNOSTI

Pred štiridesetimi leti, 15. junija 1944, je okrožni odbor Osvobodilne fronte Jesenice izdal prvo številko glasila JESENIŠKI KOVINAR, ki naj bi spodbujal jeseniškega delavca, da bi dal duška svoji borbi, svojim potrebam, željam in pravicam, je napisano v uvodu, ki nosi naslov »Naš list«!

Ta ilegalni časopis so člani odbora Delavske enotnosti širili v tovarni na Savi in na Javorniku ter drugod. Okrožni odbor OF je namreč takrat ugotovil, da je potrebno pričeti s širšo propagandno akcijo, da bi tudi tisti delavci, ki niso sledili osvobodilnemu boju, ali so zaradi okupatorjevega terorja otopeli, spoznali, kje je v tem času njihovo mesto in kaj se od njih pričakuje.

Aleš Jelenc, v tem času član okrožnega odbora OF Jesenice in pokrajinskega odbora Delavske enotnosti za Gorenjsko, je v prvi številki objavil obširen članek o poteku prve pokrajinske konference Delavske enotnosti za Gorenjsko, ki je bila neposredno po pokrajinski konferenci političnih aktivistov OF za Gorenjsko 14. maja 1944 na Mosteh na Jelovici. Zbranih je bilo 86 političnih aktivistov in članov ter članic OF z vse Gorenjske.

Razpravljali so o velikih in težkih nalogah, ki so bile postavljene pred aktiviste OF in članstvo Delavske enotnosti. Aleš je napadel tudi demagoško politiko predvojnih sindikalnih funkcionarjev, od socialdemokratskih do klerikalnih in liberalnih veljakov, ki so sindikalne organizacije izkoriščali za svoje politične cilje.

To je bil tudi razlog in spodbuda, da je bil na tej konferenci izbran pokrajinski odbor Delavske enotnosti za Gorenjsko. Večina članov je zrasla v trdih triletnih preizkušnjah pri političnem delu, v borbah, katerim je dal tudi jeseniški delavec neizbrisen pečat svoje predanosti.

Aleš Jelenc je nadalje opozarjal, da sedaj ni več dvoma, da je Hitlerjev vojni stroj pred polomom. Niti ure ne bi smeli več čakati, kajti Jesenice, ki so pred tremi leti prve pokazale, kako se je treba boriti, bi morale tudi sedaj dati vse od sebe. Aleš v svojem članku poziva Jeseničane, naj zapustijo tovarno in vstopijo v partizanske vrste, kajti le v partizanih je sedaj mesto za vsakega poštenega delavca in delavko.

V glasilu je na kratko opisan potek te prve konference in predstavljen pokrajinski odbor. Delavske enotnosti, ki so ga sestavljali:

— sekretar Andrej Stegnar-Silvo, delavec in v strokovnih organizacijah poznani že od 1924. leta. Po povratku iz internacije je bil sekretar okrožnega odbora OF Kamnik.

— člani: Anton Peternej-Igor, član oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko; Stane Kersnik-Jelovčan, kovinar in partizan od 24. junija 1941; Mavricij Borc-Simen, delavec, krščanski socialist, v strokovnih organizacijah je deloval od leta 1932, član pokrajinskega odbora OF za Gorenjsko; Jaka Vehovec-Primož, urednik bolnišnice blagajne, socialdemokratski javni delavec, član okrožnega odbora OF Kranj; Minka Peternej-Marta, delavka, sekretarka pokrajinskega odbora SPZZ (Slovenske protifašistične zveze) za Gorenjsko; Ciril Škofic-Sandi, delavec, krščanski socialist, v strokovnih organizacijah od leta 1932; Anton Nartnik-Černivec, stavbinec, delavec, v strokovnih organizacijah že od leta 1927, v partizanih od junija 1941, član okrožnega komiteja KPS Škofja Loka; Aleš Jelenc, delavec z Jesenic, član okrožnega odbora OF Jesenice; Drago Višnar-Stojan, delavec v KID (Kranjska industrijska družba, deloval v socialdemokratski organizaciji; Roza Mede-Rezka, delavka, sekretarka okrožnega odbora SPZZ Škofja Loka, partizanka od le-

ta 1941; Anton Jelenc-Boštjan, delavec, član okrajnega odbora OF Selce (funkcije članov so napisane tako kot v originalu).

V glasilu je objavljena tudi resolucija, ki je bila sprejeta na tej konferenci. V njej je rečeno, da so delavci-aktivisti Delavske enotnosti in partizani ter gorenjsko delavstvo častno izpolnili svoje naloge v veliki domovinski vojni.

Resolucija tudi zavezuje vse navzoče na konferenci, da bodo podsestori borbene napore za krepitev slovenskega osvobodilnega boja tako v vojski kot na terenu. Utrdili naj bi bratsko enotnost delavskega razreda v Delavski enotnosti ter zvezo delavskega razreda s kmeti in drugimi sloji naroda ter z vsemi silami pomagali graditi in krepiti slovensko narodno oblast.

Resolucija nadalje ugotavlja, da še vedno večje število delavcev v gorenjskih tovarnah stoji ob strani osvobodilne borbe, celo več, da s svojim delom v tovarni podpirajo okupatorja in mu s tem podaljšujejo življenje. Zato v resoluciji pozivajo delavce v tovarnah, da se odzovejo klicu domovine in stopijo v vrste slavne osvobodilne vojske. Kdor pa za orožje ni sposoben, je dolžan, da z vztrajno in sistematično sabotažo uničuje okupatorjev vojni stroj in tako prispeva svoj delež za našo veliko stvar.

Na koncu poziva resolucija vse tiste, ki so stopili v Rupnikovo vojsko in ki se še niso omadeževali z bratsko krvjo in jih poslednjič opominja, da takoj prestopijo v vrste narodnoosvobodilne vojske in tako sperejo sramotni madež prodanih gestapovskih plačancev in tako uidejo neizprosni kazni, ki čaka vse izdajalce slovenskega naroda.

S konference so poslali pozdrave maršalu Titu, glavnemu odboru Delavske enotnosti in centralnemu komiteju KPS.

Naslednji članek, ki je bil namenjen kovinarjem in kovinarkam, pojasnjuje takratni položaj ter vlogo gorenjskega delavstva in poziva vse na zadnji nastop in obračun.

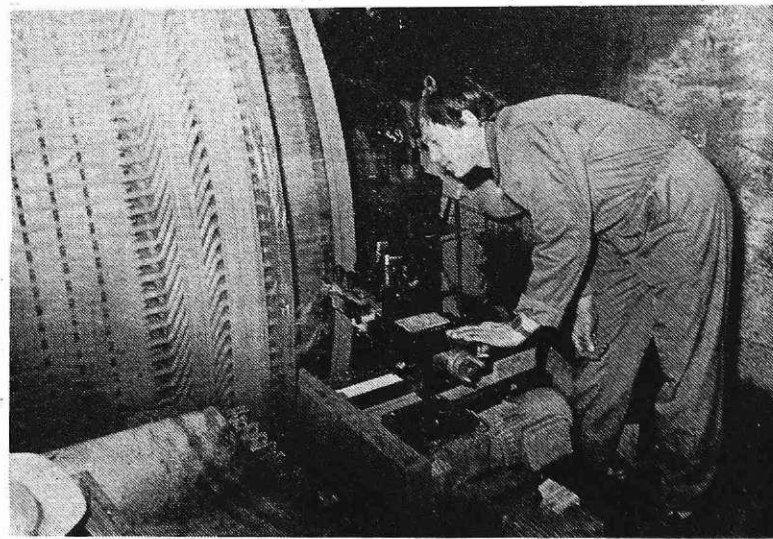
Na zadnji, šesti strani so opisani dogodki v svetu s posebnim poudarkom na zavezniški invaziji, ki se je pričela 6. junija 1944 v Normandiji. Poleg poročil o boju rdeče armade in naše narodnoosvobodilne vojske je še poročilo o tem, da je na osvobodeno ozemlje Jugoslavije prišel dr. Šušbič, ki se bo v imenu kralja dogovarjal s člani AVNOJ in NKOJ o pripravi in sestavi nove vlade.

Zadnja vest govori, da je tudi papež Pij XII. v svojem govoru obsodil vse tiste, ki si nadevajo krono mučništva in pod krinko borbe za vero sodelujejo z okupatorjem proti lastnemu narodu.

Jeseniški KOVINAR je bil natisnjen v partizanski tiskarni v Radovni. Predstavlja dragocen dokument tega časa in boja jeseniškega delavstva. Vsekakor gre za slabo izdajo tega ilegalnega glasila Alešu Jelencu, ki je bil že v letu 1941 organizator ilegalne tiskarne okrožnega komiteja KP Jesenice.

Jeseniški KOVINAR pomeni tudi nadaljevanje kontinuitete naprednega delavskega tiska, ki se je na Jesenicah začela 26. januarja 1937 z izidom prve številke NAŠ KOVINAR, svobodnega glasila delavcev KID in nadaljuje po osvoboditvi z ŽELEZARJEM.

Slovenko

Struženje elektro motorja v strojnici
valjarne bluming
(foto S. Kokalj)

ŽELEZAR

7

Dopisujte
V ŽELEZARJA

ŠE O POMANJKANJU DELAVCEV

Delavci Železarn vse pogostejše razpravljajo, ugotavljajo ali poskušajo reševati težave, katerim je skupen imenovalec pomanjkanje delavcev. Samo v 22. številki Železarnja (7. junija 1984) lahko preberemo, da je o teh problemih razpravljalo kar 18 samoupravnih delovnih skupin.

O pomanjkanju delavcev so razpravljali v naslednjih TOZD in delovnih skupnostih: Valjarna žice (SDS 1), Želbljarna (SDS 1, SDS 3), Strojne delavnice (SDS vodstvo, SDS teška obdelava Javornik), Remontne delavnice (SDS mizarji), Žičarna (opazanja avtorja članka »Vpliv pomanjkanja delavcev na proizvodne rezultate«, Vzdrževanje (SDS vzdrževanje Jeklarne 1 in 2, vzdrževanje Javornik), KSI (SDS galici), E-TKR-NG (SDS ERC, SDS OID). Pripombe na premeščanje delavcev skupnih služb v proizvodnjo so prisotne zlasti v delovnih skupnostih: KO-FI (SDS računovodstvo OD), KSI (SDS CPSI), E-TKR-NG (SDS operativna izgradnja). Prav tako se v določenih sredinah skupnih služb pojavljajo argumenti, ki nasprotujejo precej razširjenemu mnenju o nepotrebnosti delovnih skupnosti: E-TKR-NG (SDS organizacija dela, SDS operativna izgradnja). Nekoliko duhumorno naštevane skuša biti le argument trditvi, da je pač vprašanje pomanjkanja delavcev izredno akutno in pereče in ga ustrezno temu večina tudi zaznava. Prispevek bo skušal odgovoriti na vprašanje o vzrokih pomanjkanja, pokazati na značilnosti manjka delavcev in nakazati nekatere načine njegovega odpravljanja. Priказani rezultati in razlage slonijo na:

- longitudinalnem spremljanju določenih kadrovskih gibanj,
- empiričnih raziskavah v zvezi z določenimi pojavi,
- primerjavi našega okolja z izkušnjami iz drugih sredin,
- študiju ustrezne literature s tega področja.

Članek pravzaprav ne odkriva ničesar novega. Vse ugotovitve so bile posredovane ustreznim samoupravnim in/ali vodstvenim strukturam. Torej je namen članka zgolj seznaniti širši krog delavcev z ugotovitvami, ki so za reševanje pomanjkanja delavcev še kako pomembne.

Kadri so v jeseniški občini omejevalni dejavnik rasti, ker delavcev v ožjem območju za obseg dejavnosti, kot ga imamo, preprosto ni! To dokazuje dvoje dejstev: čista fluktuacija (odhodi, prenehanje delovnega razmerja zaradi disciplinskih prekrškov) je v Železarni 450 delavcev letno (desetletno poprečje). Vsako leto »odide« zaradi upokojitve ali smrti še dodatnih 120 delavcev. Letna izguba kadra znaša torej 570 delavcev. Generacija, ki prihaja iz šol (naravni prirastek), pa redko preseže število 400. Tudi če bi se vsi zaposlili v Železarni (kar je absurdno), bi še vedno primanjkovalo 170 delavcev letno. Seveda je primanjkljaj dosti večji. Dolga leta smo ta primanjkljaj krili z delavci iz drugih občin, republik in pokrajin. Prevladovalo (prevladuje!) je prepričanje, da so tako pridobljeni delavci (ali kar delovna sila) z vidika celotnih stroškov poceni. To pa seveda pomeni obravnavanje stroškov z ozkega podjetniškega vidika, ki ne vidi (noče videti) infrastrukturnih stroškov.

Vsako okolje, ki pomembno preseže svoje naravne možnosti, se slej ali prej spopade s celo vrsto novih težav. Visoka fluktuacija in odsotnost sta narekovali sila hudo tempo sprejemanja. S tem se je delež novincev vzdrževal na relativno visokem nivoju. Tehnološka in varnostna usposobljenost delavcev sta bili pomanjkljivi, saj takega pritoka nismo obvladovali z ustaljenimi potmi izobraževanja. Neusposobljenost bistveno vpliva na prilagajanje novincev, to pa že ustvarja ugodna tla za pomanjkljivo delo (kvantitetno ali kvaliteto), ne

prilagojenost povratno vpliva na neresne, fluktuacijo in odsotnost, s tem pa se krog zaključni in zavrti v nepredvidljivem tempu: pritiski po novem zaposlovanju delavcev so se stopnjevali in dosegli svojo kulminacijo z izrednimi akcijami navačenja delavcev zlasti iz občin v SR Bosni in Hercegovini, kjer je bila nezaposlenost precejšnja.

Problem se je dodatno zaostroval, ker Železarna (skupaj z drugimi podjetji v občini) ni ustavila ekstenzivne rasti ali je celo spremenila, oziroma dopolnila s kvalitativnimi dejavniki rasti. Svojo ekspanzijo je izvajala s tehnološko zahtevno proizvodnjo, ki zaposluje zlasti ne-kvalificirane delavce. Razmeroma šibak naravni prirastek ne-le da ni mogel zadovoljevati potreb ekstenzivnega zaposlovanja, tudi izobrazbene aspiracije (težnje) šolajoče se generacije so prišle v znaten razkorak s ponudbo prostih delovnih mest. Tako so v strukturi sprejema prevladovali (več kot 50 %) delavci z zaključeno osemletko, med njimi pa je bilo nemalo takih, ki niso uspeli izdelati niti osmih razredov. Njihova starost se je gibala med 21. in 22. letom. Motivacijski cilji, ki so pri tej skupini prevladovali, so se nanašali na visok osebni dohodek in socialne kontakte s sodelavci. Ti delavci so izražali pripravljenost za dela tudi v skrajno neugodnih delovnih pogojih, seveda če zato dobe ustrezno visoko nadomestilo. Struktura delavcev, kjer pri večini o motivacijskih ciljih drugega reda (pestrost, celovitost dela, samoaktualizacija) komaj lahko govorimo, pa predstavlja dodatno okolje spreminjanju, racionalizacijam, inovacijam — skratka tistemu, čemur rečemo postopno prestrukturiranje proizvodnje.

Če strnemo: ne gre le za splošno pomanjkanje vseh delavcev, ampak tudi za strukturni manjko. To pa pomeni, da zaostritev pri sprejemu nujno vodi (kar nam kaže tudi trenutna situacija) do težkega zaposlovanja ali nezaposlenosti tistega dela populacije, ki je nadaljevala s šolanjem, na drugi strani pa nam delavcev za najpreprostejša opravila še vedno primanjkuje. To pa je bistveni del opisa situacije, v kateri se Železarna nahaja zadnje leto.

Hkrati za diagnozo se seveda zastavlja vprašanje odpravljanja take situacije. In tu smo na točki spora. Možnih je cela vrsta ukrepov, v Železarni pa se v glavnem držimo taktike, ki jo lahko takole opredelimo:

1. Administracija je nepotrebna, potratna in kriva številnih težav.
2. Delavci skupnih služb so administracija.

Torej: zmanjšajmo število teh delavcev in jih časno (do sedaj) ali za stalno (v bodoče) premostimo v proizvodnjo.

V nadaljevanju bomo skušali prikazati rezultate takega pojmovanja in posledice konkretnih rešitev.

Podatki in njihove zveze govorijo v prid prerazporejanju delavcev iz delovnih skupnosti samo tedaj, ko gre za trenutno pomanjkanje delavcev v temeljnih organizacijah: do te mere so delavci iz delovnih skupnosti izrazili svojo pripravljenost za ponovno prerazporeditev. S kratkoročnostjo teh ukrepov tudi ni sporna sedanja kadrovska orientacija, četudi se vse bolj očitno kaže, da strukturni manjko kadra ni trenuten, pač pa le vse bolj stalen in večji. Upoštevanje določenih kriterijev pri zaposlovanju novih delavcev ob istovrstnem spoznavanju, da so naši selekcijski mehanizmi nepotrebni, ker ni povpraševanja po delu, ki ga Žele-

zarna ponuja, pa kažejo, da bi moglo prerazporejanje delavcev iz delovnih skupnosti postajati vse bolj dolgoročno.

To tezo dolgoročnosti prerazporejanja argumentira, oziroma grozi k njeni uresničitvi tudi struktura prerazporejenih, ki je odraz pojmovanja o potrebnosti in nepotrebnosti del. Gre za to, da strokovnih del v službah ne pogrešamo, zelo pa je narobe, če ne bi bila opravljena ostala hitra operativna dela pisarniškega značaja, ki pa so po večini taka, kot iz rezultatov lahko razberemo, da so sicer njihovi nosilci nadomestljivi, ker je naloge mogoče poenostaviti oziroma združiti. Da pa so dela strokovnega in zlasti razvojno inovativnega značaja nujno in neobhodno potrebna, da bi se izvil iz oklepana potrebe po fizično ekstenzivnem zaposlovanju, dokazujejo najbolj znane in publicirane teze o tem, kakšen je vpliv znanja na razvoj; zopet in v skromnejši obliki pa jih potrjujemo z mnenji delavcev o najtežjih problemih proizvodnje. Tu je bolj kot človeška fizična delovna sila potrebna njegova inventivna ustvarjalnost. Še tudi sedaj, ko se prepričujemo o kritičnem pomanjkanju delavcev. Naposled se, četudi mikrostruktura izobrazbenih profilov (glede na majhno število prerazporejenih delavcev), kaže kot usodna in je imenovan tovrstnih ukrepov za kratkoročne zelo naivno, ker se objektivno nujno spreminjajo v dolgoročne.

Manjko delavcev v temeljnih organizacijah je ilustracija razlik med normativom in staležem za določena dela in naloge. Po mnenju intervjuvancev za manjko delavcev v temeljnih organizacijah v več kot polovici primerov prerazporeditev ni. Ustrezna alternativa prerazporejanja je prav tako prerazporejanje znotraj temeljnih organizacij. Po tem sodimo, da so razglašene kritične potrebe po delavcih neupravičene in so zato prerazporejeni delavci neredko tudi odveč. Ali je mogoče, da bi prerazporeditev iz delovnih skupnosti v temeljne organizacije postale primeren zgled za prerazporejanje znotraj temeljnih organizacij, o tem nimamo na voljo ustreznih informacij. Na drugi strani tudi o manjku delavcev v delovnih skupnostih ne moremo govoriti, rezultati pričajo o viških.

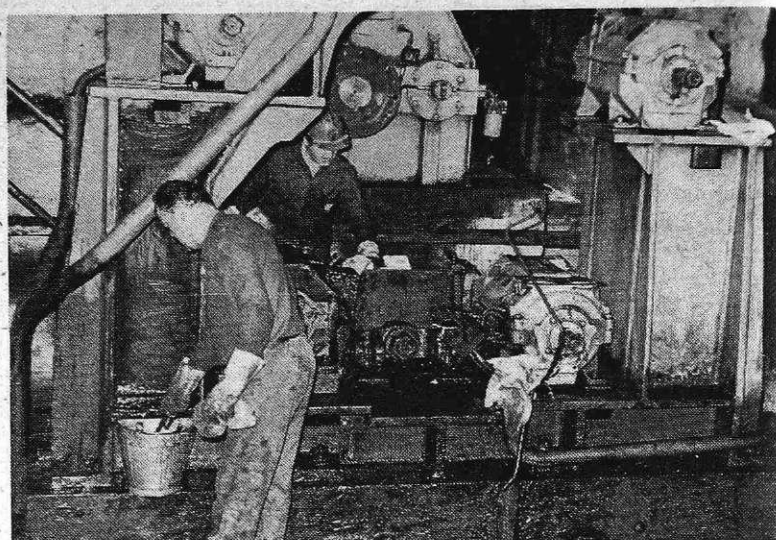
Zlasti o viških administrativnih in pisarniških del, katerih nosilci se praviloma ne razporejajo iz morda celo o manjku strokovnih in razvojnih del, katerih nosilci se praviloma razporejajo. Ta neskladja zahtevajo bolj optimalno delitev del in nalog in ustvarjanje ustreznih razmer za produktivno in razvojno delo, še zdaleč pa ne pomenijo zahteve po razširjenem zaposlovanju v materialno proizvodnjo.

Primerjava podatkov (1982/1983) kaže, da se neustrezna zasedenost del in nalog ne spreminja. Temeljne organizacije in delovne skupnosti teh vprašanj niti ne poskušajo reševati, čeprav so ponekod vsa dela in naloge, ki naj bi jih izvajali delavci z višješolskega izobrazbo, stoddotno neustrezno izobrazbeno zasedene. Pa tudi nasploh se na področju izvajanja del in nalog z višjo in visokošolsko izobrazbo kaže, da je v Železarni neustrezna zasedenost prej pravilo kot izjema. Vsaj tako kažejo podatki:

- dela in naloge z zahtevo po visokošolski izobrazbi so kar v 55 % primerov neustrezno zasedene,
- dela in naloge z višješolsko izobrazbo pa celo v 77 % primerov!

Vsekakor se ob omenjenih ugotovitvah ponuja dvojje hipotetičnih razlag:

- a) Ocena zahtevnosti del in nalog glede na izobrazbeni nivo je realna, vendar je kadra z višjo in visoko izobrazbo v Železarni premalo, zato je izvajanje teh nalog prepuščeno tudi delavcem z neustrezno izobrazbo;

Čiščenje vročega navijalca na liniji valjarne štel (foto S. Kokalj)

b) Ocena zahtevnosti del in nalog glede na izobrazbeni nivo je nerealna. Kadra z višjo in visoko izobrazbo je v Železarni dovolj. Prikazano stanje je posledica težejših povečevati osebne dohodka tako, da se določena dela in naloge z vidika izobrazbene zahtevnosti prevrednoti. S tem se doseže postavljen cilj (večji osebni dohodki), dela in naloge pa še naprej izvajajo isti delavci, ki zaradi omejenega prevrednotenja naenkrat postanejo formalno (z vidika izobrazbe) neustrezni, čeprav dejansko to ne drži. Le zahteve so — zaradi določenih motivov — ocenjene nerealno.

Za odpravljanje prikazanega neskladja med zahtevano in dejansko izobrazbeno strukturo je vsekakor potrebno razčistiti, katera od opisanih razlag je resnična, oziroma katera ne drži. Seveda je to možno zanesljivo ugotoviti le z natančno analizo, ki bi zajela vsa dela in naloge višje in visoke stopnje. To pa je relativno dolgotrajna in finančno zahtevna naloga, zato si tokrat pomagamo z nekaterimi primerjavami.

Znano je, da je struktura kadrov v določeni meri odvisna od stopnje tehnološkega razvoja. Če tehnološki razvoj opredelimo s kategorijami, je možno s pomočjo empiričnih raziskovanj ugotoviti ustrezno kvalifikacijsko strukturo kadrov, ki naj bi najbolj ustrezala zahtevam dela. Taki kadrovski modeli so odraz ustreznih zakonitosti, ki se pojavljajo v socio-tehničnem sistemu in jih je treba pri planiranju upoštevati. V skladu z modelom J. Auerhana, ki je opredelil enajst stopenj tehnološkega razvoja, lahko ugotavljamo, da se Železarna trenutno nahaja na peti oziroma šesti stopnji. Tej stopnji ustreza okvirno 2,5 % delež visokošolskega kadra. Če to ugotovitev primerjamo z izobrazbeno strukturo (5,65 % visokošolskega in višješolskega kadra) in strukturo zahtevnosti del in nalog (10,4 % visoko in višje zahtevnih), se nam kot bolj verjetna kaže druga razlaga (b).

Torej se kot bolj verjetna kaže ugotovitev, da število višješolskega in visokošolskega kadra sedanjí stopnji razvoja naše delovne organizacije nekoliko ustreza in so določena dela in naloge z vidika izobrazbenih zahtev le prevrednotena. Skladno s to ugotovitvijo naj bi potekalo tudi zaposlovanje tega kadra.

Poprečna letna stopnja rasti kadra z višješolsko izobrazbo naj bi bila 2,8 %, z visokošolsko pa 4,5 %. Ta stopnja je izračunana s pomočjo ekonometrične metode (IKB — Brekič) in velja le v primeru relativno nespremenjenih gospodarskih, tehnoloških in ekonomskih razvojnih smeri.

Vendar moramo ob teh ugotovitvah in trendih opozoriti na trenutno gospodarsko situacijo in ne nujno prestrukturiranje. Več ali manj postaja jasno, da so generatorji dosežanj razvoja, ki je počival na ekstenzivnem zaposlovanju, izčrpani. Gospodarstvo se mora iz delovne in-

tenzivnosti preusmeriti v kapitalno intenzivnost, kar je pogoj za kakršenkoli večji uspeh na svetovnem trgu in pogoj, da se razlike v tehnološki razvitosti ne bodo povečevale.

Ob takih zahtevah pa se vse prejšnje ugotovitve o zadostnem številu visokošolskih kadrov in njihovem nadaljnjem naraščanju zamajejo in izkažejo kot nezadostne. V tem primeru potrebujemo namreč bistveno večje število visokošolskih delavcev. Vendar njihovo zaposlovanje ne sme potekati po dosedanjih načelih ali celo skladno s sistemizirano shemo del in nalog z visoko in višjo izobrazbeno zahtevnostjo. Če si oglemo te naloge, klasificirane v kategorije vodenje, upravna dela, strokovno-analitično-plansko delo, raziskovalno-razvojno-konstruktersko delo, je opazna prevelika koncentracija tega kadra pri vodenju in njihova minimalna prisotnost na področju raziskav in razvoja. To področje je v naši delovni organizaciji, izgleda, popolnoma zanemarjeno:

	Visoka šola	Višja šola
Vodenje (razni nivoji)	51 %	36 %
Upravna dela	2 %	15 %
Strokovno-analitično-plansko delo	42 %	47 %
Raziskava-razvoj-konstrukcija	5 %	2 %

Primerjava teh podatkov s svetovnim razvojem ali pa kar z nekaterimi našimi prodornimi delovnimi organizacijami, daje zelo neugodno sliko. Samo primer: Energoinvest ima pri 35.000 zaposlenih delavcih kar 9 (devet) razvojnih inštitutov, kjer je zaposlenih 50 magistrov in doktorjev znanosti in okrog 400 diplomiranih inženirjev, kar predstavlja veličastnih 1,3 % glede na število vseh zaposlenih (Železarna Jesenice 0,3 %). Podatki ZRN za leto 1960 kažejo, da se tretjina vseh diplomiranih inženirjev zaposli v raziskovalno-razvojni dejavnosti, 22,5 % na področju konstrukcije projektiranja in planiranja ter 26,5 % v neposredni proizvodnji.

(Se nadaljuje)

Železarski globus

LR KITAJSKA

Na Kitajskem nadaljujejo z izgradnjo prve faze najodobnejše in največje kitajske železarn Baoshan. Montirajo dva 300-tonska kisikova konverterja in valjarno bluming-slabin z letno proizvodno zmogljivostjo tri milijone ton. Ko bo v drugi polovici leta 1985 gradnja te faze zaključena, bo lahko ta železarna letno izdelovala 3,1 milijona ton surovega jekla. Pripravljajo tudi gradnjo hladne valjarne z letno proizvodnjo 2,1 milijona ton trakov in pločevine, ki pa je že del druge faze izgradnje.

ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE V SOVJETSKIH VALJARNAH IN CEVARNAH

Proizvodnja valjanih izdelkov in čevi v železarnah porabi precej energije. Za ogrevanje v valjarskih ogrevalnih pečeh in pečih za toplotno obdelavo v cevvarnih porabijo okoli 10 % v železarnah porabljenega goriva in približno 16 % električne energije. Tehnični napredek na področju valjavanja, povezan z velikimi hitrostmi valjanja, razširitev proizvodnega asortimenta in vedno večji obseg toplotne obdelave so pogojevali uvajanje nove tehnične opreme za peči in gradnjo novih ogrevalnih agregatov z visoko storilnostjo. Valjarne in sovjetskih železarnah so danes opremljene z rekuperativnimi ogrevalnimi globinskimi pečmi visoke storilnosti z enim gorilcem na zgornji strani, potisnimi pečmi s štirimi in petimi ogrevalnimi conami s storilnostjo od 50 do 250 ton na uro, koračnimi pečmi s storilnostjo do 400 ton na uro in še drugimi podobnimi agregati.

Ogrevne valjavske peči kurijo z zemeljskim plinom (40,6 %), koksarniškim plinom (30,4 %), plavžnim plinom (24,0 %), in mazutom (4,8 %). Navadno uporabljajo mešanico dveh ali več plinov, tako, da dobijo zaželeno toplotno vrednost. Specifična poraba toplote v sovjetskih valjarnah je v zadnjih desetih letih padla za 10 %.

Obratovni poskusi in izračuni so pokazali, da imajo za doseganje znižanja porabe goriva in energije v teh obratih največ možnosti naslednji ukrepi:

— Nadaljnji razvoj uporabe kontinuirnega vlivanja jekla bo ustrezno zmanjševal potrebe za ogrevanje blokov v valjarskih globinskih pečeh in s tem bo zmanjšana poraba goriva za 25–30 kg na tono, ustrezno pa bo povečan tudi izplen.

— Avtomatizacija obratovanja globinskih in potisnih pečih bo znižala porabo goriva za 3–4 %. Istovrstno se bo povečala njihova storilnost za 2 % in izboljšal izplen za okoli 1,5 %.

— Povišanje temperature blokov pri zakladanju v valjavske globinske peči na 800–830 stop. C in splošno povečanje vročega zakladanja na 90–98 % bo omogočilo znižanje specifične porabe goriva za 4–5 kg na tono. Uvedba vročega zakladanja v potisne peči med vlajarno blokov in gredic bo omogočila v primerjavi s hladnim zakladanjem znižanje porabe goriva za 15–60 %.

— Uvedba novih in rekonstrukcija obstoječih rekuperatorjev z ogrevanjem zraka do temperature 400 stop. C pomeni

znaten prihranek goriva. Povečanje temperature zraka iz rekuperatorjev za 100 stop. C ustreza znižanju specifične porabe goriva za okoli 4–5 kg na tono.

— Izvedba rekonstrukcije potisnih pečih — odstranitev spodnjih gorilcev pri ogrevanju gredic dimenzije do 14 mm kvadrat zniža specifično porabo goriva za okoli 9 %.

— Toplotna izolacija sten in obokov pri valjarskih ogrevalnih pečeh omogoča znižanje porabe goriva, izraženo v enotah črnega premoga, za 2–4 kg na tono. Izpolnitev toplotnega režima pečih v povezavi z bolj učinkovito namestitvijo gorilcev, optimiranje ogrevanja gredic, racionalna razdelitev toplote in podobni ukrepi lahko omogočijo prihranek na gorivu do 20 kg na tono in na električni energiji 18 do 25 MJ na tono proizvodnje.

— Tudi organizacijski ukrepi, kot so kontinuirni način obratovanja valjavske proge, zakladanje valjavske ogrevalne peči v skladu z njeno toplotno zmogljivostjo, zmanjšanje obratovnih zastojev in podobno, lahko pripomorejo k bistvenim prihrankom pri porabi goriva in energije.

Po izvedenih izračunih, ki imajo za svojo osnovo podatke poskusov in raziskav ter ob upoštevanju kakovostno razširjenega in zahtevnejšega proizvodnega asortimenta, bo uresničevanje navedenih in še drugih podobnih ukrepov omogočilo v valjarnah sovjetskih železarn znižanje porabe energije za 10–15 %.

OSNOVE ZA ZDRUŽITEV SLOVENSKE ŽELEZARN PRED 15 LETI

Bilo je v času po gospodarski reformi leta 1868. Pri iskanju poti, kako popraviti gospodarski položaj podjetij, so videli v združitvah v okviru posameznih gospodarskih vej izhod, ki naj prispeva k učinkovitejšemu gospodarjenju.

Slovenske železarne so se že v drugem letu po gospodarski reformi znašale v dokaj težkem položaju. Zaradi zastarelosti proizvodnih naprav, zaostajanja tehnologije in seveda tudi poslovne uspešnosti se je ena železarna prej, druga malo kasneje znašla v poslovnih izgubah. Sprostitve uvoza jeklarskih izdelkov je prispevala še k zmanjševanju naročil in neizkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti. Odgovorni delavci vseh treh železarn — Jesenic, Ravne in Štor so ugotovili, da bi bilo združevanje proizvodnih in umskih ustvarjalnih delovnih sposobnosti tudi za železarne ugoden način za reševanje nastale problematike v vseh treh delovnih organizacijah. Razprava je bila prenešana tudi na samoupravne organe, ki so predlog ugodno ocenili in sprejeli sklepe o takojšnjem pristopu k pripravi na združitev.

PRIPRAVE NA ZDRUŽEVANJE

Pravzaprav se je postopek združevanja pričel že s tem, da so osnovali skupni skupini za tehnično in komercialno dejavnost in enoten strokovni železarski zbornik. Novembra 1967 so ustanovili še koordinacijski odbor za pripravo integracije in ob njem še delovne grupe za tehnično, gospodarsko in organizacijska vprašanja. Naloga vseh navedenih skupin — delovnih teles je bila: pripraviti dokumentacijo in vse, kar je potrebno za ožjo poslovno povezavo vse slovenske črne metalurgije v enotno poslovno organizacijo.

Do aprila 1968 je bila pripravljena študija: »Zasnova integracije slovenskih železarn v ZDRUŽENE JEKLARNE«.

POVZETKI UGOTOVITEV IZ ŠTUDIJE

Obdobje po ukinutvi generalnih direktij je bilo obdobje popolne samostojnosti posameznih železarn v okviru samoupravnega sistema. Do celotne ločenosti je bila razvojno investicijska dejavnost, komercialne in računovodske službe, kadrovanje ter ločeno ustvarjanje in delitev dohodka. Še v času centralizma izoblikovane smernice razvoja in v okviru poslovnega združenja jugoslovanske črne metalurgije v letu 1960 sprejeti plan dolgoročnega razvoja sta ostala le na papirju. Posamezne železarne se že leta 1961, ob razpisu 47. natečaja za financiranje razvoja jugoslovanske črne metalurgije, niso več držale enotnega perspektivnega plana. Povezovanje prek poslovnih združenj ni bilo dovolj učinkovito in ni združevalo toliko skupnih interesov, da bi lahko pričakovali ugodne rezultate pri medsebojnem usklajevanju razvoja, delitvi proizvodnih programov s ciljem racionalizacije proizvodnje in za doseglo boljše poslovne uspešnosti. Posamezne železarne so v razvoju iskale le svoje ozke interese bolj po željah kot po potrebah. Nove proizvodne zmogljivosti niso bile pogosto usklajene niti v okviru posamezne železarne, kaj šele med železarnami. Neusklajen razvoj, ki ni bil vezan na tržne potrebe, niti ni bil usklajen z energetskimi in surovinskimi možnostmi, je še poglobljil krizo v jugoslovanskem železarstvu, ki je bila kar občutna v obdobju po gospodarski reformi.

Obdobja gospodarskih kriz, ko postane racionalno gospodarjenje pogoj obstanka, so posebno značilna in ugodna za združevanja in pripojitve ter vse mogoče oblike koncentracije sredstev in poslovanja. Obdobja recesij v vseh industrijskih panogah torej pospešujejo integracije.

Da je združevanje uspešno, mora integrirano podjetje postati dovolj trdna gospodarska skupnost z jasni pooblastili, ki omogočajo vodenje dolgoročne finančno-kreditne in razvojne politike. Združevanje ne sme biti izhod za tiste, ki bi se želeli zdraviti na tuj račun in s tujimi sredstvi. Vsaka integracija mora biti dobro pripravljena in mora zagotoviti svojo perspektivo napredka.

V slovenskih železarnah so ugotovili, da v letih visoke konjunkturalne ničje ni čutil potrebe po osnovanju enotne in trdne ekonomske skupnosti. V letu 1967, ko se je prvič pojavila v slovenskih železarnah poslovna izguba, pa so logično iskali izhod iz krize tudi v povezovanju. Menili so, da bi z združenimi močmi lažje izboljšali organizirano poslovanje, racionalizirali tehnološke postopke, znižali proizvodne stroške in tržno orientirali program.

Dne 20. marca 1968 se je v Ravnah sestal aktiv družbenopolitičnih in samoupravnih organov železarn Jesenic, Ravne in Štor in ugotovili, da pomeni združitev lažje vključevanje slovenske črne metalurgije v pravo blagovno gospodarstvo. Obravnavali so celotno zasnovo trdnije povezave jeklarstva na Slovenskem v enotno delovno organizacijo. Predstavniki vseh treh železarn so bili mnenja, da je zasnova pravilna in da je treba pospešeno pripravljati dokumentacijo, ki naj bo podlaga za združitev.

OSNOVE ZDRUŽITVE

Na sestanku v Ravnah je bil obravnavan tudi način pristopa k združevanju. Predhodno naj bi osnovali skupne službe, kot so marketing, ekonomske raziskave, tehnološke raziskave in podobno.

Združitev naj bi dala:

- uskladitev proizvodnega programa,
- zasnovo enotnega investicijskega programa,
- združitev poslovnih skladov za oblikovanje enotne finančno kreditne politike,
- osnivanje enotne razvojne politike,
- mehanizem za spodbujanje vlaganja v donosne dejavnosti,
- vpeljavo sistema enotnega oblikovanja in delitve dohodka in osebnih dohodkov,
- enotno kadrovsko politiko,
- skupno in enotno politiko oskrbe in prodaje.

Na takih zasnovah je odbor za koordinacijo pripravil: »Predlog modela za ZDRUŽENE JEKLARNE«. V tem predlogu je bila predvidena združitev v enotno delovno organizacijo, ki naj bi vodila svojo poslovno politiko po naslednjih osnovah:

- tržna orientacija naj bi bilo osnovno načelo dela;
- osnovna obveznost vseh treh železarn je uskladitev in specializacija proizvodnega programa, večja učinkovitost dela in boljše izkoriščanje proizvodnih naprav;
- ozke podjetniške interese mora zamenjati enoten interes celotnega združenega podjetja;
- z naložbami iz poslovnega sklada in virov akumulacije mora biti doseženo oplenjenje in povečanje produktivnosti sredstev;
- delovnim skupnostim posameznih železarn se mora pustiti zadostni manevrski prostor za razvoj samoupravne iniciative, poslovno proizvodne ustvarjalnosti, povečanja dohodka in realizacijo produkta;

— oblikovanje in delitev dohodka naj bosta usmerjena k znižanju materialnih stroškov.

Model je predvidel, da bi morala biti zasnova razvoja slovenskih železarn docela usklajena s konceptom razvoja slovenske kovinsko-predelovalne in druge industrije. Na osnovi tržnih raziskav naj bi zasnovali enoten proizvodni program tako, da bi s posebnimi plemenitimi in predelašimi jekli izdelovali visokovredne izdelke. Dosegli naj bi tako ekonomičnost poslovanja, ki bi zagotavljala normalno možnost obstoja in razvoja. Tem ciljem mora biti prilagojena organizacija tako, da bi bili res usklajeni vsi potencialni, delovno ustvarjalni cilji slovenske črne metalurgije. V tem smislu je bil v študiji tudi obdelan tehnični, ekonomski in organizacijski del.

ZAKLJUČKI IN PRIPRAVA REFERENDUMA ZA ZDRUŽITEV

Kot zaključek je bil v študiji izdelan predlog, da v delovnih skupnostih vseh treh železarn:

1. Izdvojijo del strokovnih sodelavcev, ki bodo prikazali na podlagi zbrane dokumentacije koristnost združitve v eno poslovno skupnost.
2. Takoj je treba osnovati skupne službe, kot so marketing in računsko-gospodarska služba, ki naj oblikujejo jedro bodoče uprave še pred združitvijo.
3. Takoj naj bi pričeli z izdelavo statuta združenega podjetja.
4. Z referendumom in pogodbeno se je treba odločiti za enoten proizvodni program in za dinamiko ukinitve proizvodnje na zastarelih in dotrajanih proizvodnih napravah.

5. Sprejeti je treba oblikovanje enotne finančno kreditne politike in enotno usmerjanje razvoja tehnologije in proizvodnih zmogljivosti.

6. Podrediti se je treba enotnemu statutu in usklajenim normativnim aktom.

Ta študija iz aprila 1968 in »Integralni razvojni program Slovenskih železarn«, ki je bil pripravljen do oktobra 1968, so bili materiali, na podlagi katerih so pripravljali referendum o združitvi. Obravnavala je trajala več kot leto dni, referendumi so bili v vseh treh železarnah 15. septembra 1969. leta. Do združitve so še marsikaj dopolnili in spremenili prvotne predloge in zamisli. Vse to je bilo zajeto v pogodbi o združitvi in v statutu.

Milan Marolt

NEKDAJ JE BILA KRAJŠA POT OD BESED K DEJANJEM

Iz tednika »Jeseniški kovinar«, letnik 1949, lahko razberemo, da bo junija letos minilo 35 let od izjemno odzivnih in uspešnih frontnih gozdarskih delovnih akcij, ki so jih narekovala naše tedanje razmere.

Jugoslovani smo znani, da imamo pokončno hrbtenico. Ob dogodkih leta 1948 in vsemu, kar so si zamislili v prestolnici Vzhoda, se nismo vdali, zato so sledile znane hude gospodarske in politične posledice, ki so narode in narodnosti nove Jugoslavije težko prizadele, povzročile pa ogromno gospodarsko škodo. V takšnem položaju je bila razumljiva gospodarska preusmeritev našega državnega in političnega vodstva na zahodne države. Sprva so bile še dokaj nezaupljive, ker so menile, da gre za spretno zrežirano igro Moskve. Vendar so na Zahodu kmalu pokazali interes za naše lesno bogastvo. Sklepale so se trgovske pogodbe za menjavo našega lesa za njihovo strojno in drugo opremo.

Zato so se širno po Jugoslaviji oblikovale frontne gozdarske brigade prostovoljcev, ki so morale posekati in obdelati določeno količino lesa. Politični aktiv tedanjega jeseniškega okraja je moral pridobiti 650 frontovcev — prostovoljcev za delo v gozdnih brigadah na Rudnem polju in Lipanci na Pokljuki. Naloga ni bila lahka, toda lotili so se je že aprila z metodo prepričevanja, s preprosto in živo besedo na sestankih organizacij OF. Akcija pri zbiranju frontovcev za gozdarske brigade se je uspešno končala. 15. maja 1945 se je na Pokljuki na Rudnem polju in Lipanci zbralo 677 brigadirjev, ki so se oblikovali v:

- v brigado Jožeta Gregorčiča,
- brigado Toneta Čufarja,
- brigado Staneta Žagarja in
- Triglavsko brigado, z delovnim področjem na Lipanci.

Iz zapisa o delu in življenju v brigadah vzemo, da je brigadirje pri delu spočetka marsikaj motilo in oviralo, vendar so bile vse začetne težave in ovire hitro odpravljene po zaslugi skrbnega komandanta Boža Ambrožiča in drugega štabnega osebeja.

Treba je povedati, da so bili brigadirji plačani po učinku dela, vso operativno in strokovno vodstvo pa so opravljali delavci GG Bled.

Sestav frontnih gozdnih brigad je bil zelo pester: nekdanji partizani, aktivisti, mladina in precej žena ter deklet. Vseh ne moremo imenovati, nekatere pa le ne smemo pustiti v anonimnosti kot: Lovra Vovka iz Žirovnice, Petra Žvana iz Bohinjske Bistrice, Micke Bancej iz Begunj, Toneta Urbanca, Slavka Markelja, Franceta Rozmana st., Francko Bohinc, Marijo Žlebir in Federlovo mammo, vse z Jesenic in še mnogo znanih aktivistov ter frontovcev. Brigadirji so bili aktivni tudi v prostem času, da so si popestrili življenje v brigadi. Ob tabornem ognju ni manjkalo ubranega petja narodnih in partizanskih pesmi, šahisti so sedli za šahovnico, tudi harmonika se je slišala gor do Viševnika in še čez. Politikanti pa so premlevali dogodke doma in v svetu.

Na večeru ob tabornem ognju je prisotni novinar ujel naslednje glasno razmišljanje enega od brigadirjev: »Mi smo danes gospodarji, pa četudi na požgani domačiji. Na tem našem pogorišču nam raste nov dom, ki bo lep in dober za vse, ki ga gradimo. Zato nam ne sme biti žal trpljenja in ne delovnih naporov. To naše delo, tu na Pokljuki, je delež tej stvari naše prihodnosti. Našim vnukom bomo lahko pripovedovali o teh naših naporih, o dežju, ki nas je pral, o naših žuljavih dlaneh, ki jih je poljubljalo poključsko sonce«.

To glasno razmišljanje brigadirjev je poleg ognja blagodejno delovalo na zbrane frontovce.

Na nedeljo proti koncu maja so brigadirje na Rudnem polju obiskali dijaki jeseniške gimnazije. Na improviziranem odru so uprizorili veselelo Matura v režiji svojega mentorja Jožeta Tomaziča. Brigadirji so izvajalce nagradili z odobravanjem in dobro malico.

Med brigadami je potekalo tudi tekmovanje, katerega brigada bo uspešnejša pri izpolnjevanju sprejetih obvez. V začetku junija je bila predaja prehodne zastave izvršnega odbora OF Slovenije, ki jo je predal Maks Krmelj brigadi Jožeta Gregorčiča, ki se je dotlej najbolj izkazala v vseh pogledih. Prehodno zastavo je prevzel komandant brigade Tone Urbanec in se zahvalil za izkazano priznanje ter se obvezal, da bodo Gregorčičevci storili vse, da si zastavo priborijo v trajno last.

Bitka za izpolnitev plana poseka in izgotovila lesa pa se je nadaljevala. Sredi junija so brigadirje obiskali člani kulturno umetniškega društva železničarjev in brodarjev »Branko Cvetkovič« iz Beograda in jim pridelili prijeten kulturno zabavni program.

Bitka za plan poseka je bila v zadovoljstvo brigadirjev dobljena 26. junija 1949. Doseženi so bili naslednji rezultati:

- 13.308 kub. m posekanega lesa,
- 12.111 opravljenih delovnih dni,
- 85.428 delovnih ur,
- 2.343.299,00 din je bila vrednost opravljenega dela,
- plan je bil dosežen 101,14 odstotno.

Jeseniška brigada Jožeta Gregorčiča je bila proglašena za udarno, v trajno last ji je bila izročena prehodna zastava IO OF Slovenije, v napeti in trdi borbi z brigado Toneta Čufarja.

Brigadirjem navedenih brigad so bile za izkazano požrtvovalnost in delo podeljena naslednja priznanja:

- 81 zlatih značk na rdeči podlagi,
- 186 zlatih značk,
- 210 srebrnih in
- 70 bronastih značk ter
- 149 pisnih priznanj.

Brigadirje zmagovite brigade Jožeta Gregorčiča so v nedeljo, 28. junija, pred Mestnim gledališčem pozdravili predstavniki okraja Jesenice. Ob tej priložnosti so brigadirje nagradili še s praktičnimi darili.

Hkrati z brigadirji na Rudnem polju in Lipanci so se izkazali frontovci jeseniškega okraja s prostovoljnim delom v osmih nedeljah v mesecu aprilu, maju in juniju. Na teh osmih akcijah je sodelovalo 10.300 frontovcev, ki so opravili 58.000 delovnih ur v vrednosti 788.677,00 din. Delali so na žagah ob Lancovega do Bohinjske Bistrice.

Ročno so žagali, nalagali in razkladali hlodovino in deske na kamione in železniške vagonce, nosili hlode do kamionov in podobno.

Zato je povsem logična ocena plemenitosti OF za okraj Jesenice, ki je bil v nedeljo, 3. julija 1949, da je bil mesec gozdarstva ena najbolj uspešnih akcij prostovoljnega dela frontovcev v jeseniškem okraju.

Morda bo kdo dejal, čemu ta zapis in pogravanje preteklosti. Naj takoj odgovorim: zato, da ne pozabimo vrednot, ki so se v teh akcijah tako impresivno pojavile. Žal se vse pre-

več pozablja na ljudi, ki so v prvih povojnih letih, brez nedeljskega počitka in ob šestdnevnem delavniku, razdajali svoje moči in zdravje za ta naš novi dom, streho naše prihodnosti, kot je dejal brigadir ob tabornem ognju.

Ker smo pozabljivi, naj »pogrejem« še en 35-letni sicer tihi jubilej. Za novoletne praznike 1949 je za obratovanje Siemens-Martinovih peči zmanjkalo starega železa. Problem je rešilo 428 komunistov in članov sindikata Železarne Jesenice, ki so 1. in 2. januarja s prostovoljnim delom opravili 3.664 delovnih ur in na prostoru od tedanje Hrenovice do nasipa zbrali 31 vagonov starega železa. Martinarna je lahko redno obratovala tudi na novoletne praznike. To je bil uspešen start v novo leto in za izpolnjevanje planskih nalog Železarne.

Nekaj te zanesenosti in predanosti delu, ki jo je tedaj dokazala stara generacija, ne bi škodilo tudi dananj. Saj gre vendarle spet za eno pomembnih bitk na področju gospodarske stabilizacije in hkrati za umnejše gospodarjenje.

Na kraju pa lahko rečemo le, da je bila takrat precej krajša pot od besed k dejanjem.

Viktor Brun

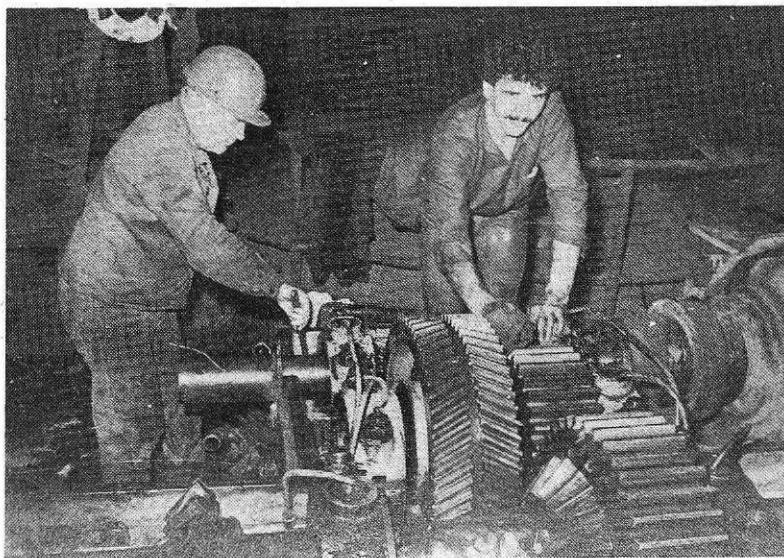
Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Že od septembra leta 1983 dalje tečejo pogajanja o združitvi dveh ameriških železarskih družb, in sicer Jones and Laughlin Steel Co. in Republic Steel Co. Vendar je imel oddelek proti trustom v pravosodnem ministertvu proti tej združitvi tehtne pomisleke, ker bi imela na novo nastala družba preveliko proizvodnjo. Na združitev je pristal šele v letošnjem marcu s pogojem, da prodaja družba Republic Steel Co. dve svoji železarni v zveznih državah Alabama in Ohio. Prva integralna železarna z letno proizvodnjo 2,5 milijona ton surovega jekla z vroče in hladno valjanjem ploščatim programom, medtem ko druga izdeluje legirano in ogljikovo paličasto jeklo. S prodajo obeh železarn bo, po mnenju pravosodnega ministertva, ostala na ameriškem tržišču tudi v bodoče uravnotežena konkurenca pri ploščatih proizvodih in legiranih jeklih. Nova železarska družba z imenom LTV Steel Co. bo za United Steel Co. druga največja v ZDA.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih se gibljejo svetovne zanesljive in možne zaloge železove rude okoli 93,6 milijarde ton. Največje zaloge ima Sovjetska zveza, in sicer 28,2 milijarde ton (30,1 % svetovnih zalog), sledijo Brazilija 16,3 (17,5 %), Kanada 10,8 (11,6 %), Avstralija 10,3 (11,4 %), Indija 5,6 (6,0 %), ZDA 3,6 (3,9 %), LR Kitajska 2,8 (3,0 %), Švedska 2 (2,1 %), Francija 1,6 (1,8 %), Venezuela 1,2 (1,4 %), in Južnoafriška republika 1 milijardo ton (1,2 %). Po količini nakopane železove rude je bila leta 1982 na prvem mestu z 244 milijoni ton Sovjetska zveza, sledile so: Avstralija 93,8, Brazilija 90,0, LR Kitajska 70,0, Indija 40,9, ZDA 37,0, Kanada 33,0, Južnoafriška republika 27,8, Liberija 19,7, Francija 19,6, Švedska 16,1 in Venezuela 11,6 milijona ton.

Sodelavci med remontom v strojnični valjarne bluming (foto S. Kokalj)

IBIZA — LJUBKI BELI OTOK SREDOZEMLJA

POGLED NAZAJ — KONEC POPOTOVALNIH RAZVAD

Cele družine, od prababice in dedkov, do vnukov in vnukinj se ukvarjajo s trgovino, postrežbo, pospravljanjem, prevažanjem ali prenašanjem ter z drugimi storitvami. Zato je zaposlenost skoraj stodontna.

Pezete in devize se preko njih stekajo v državne blagajne, zategadelj se ni čuditi, da Španija poseka marsikatero nacionalno gospodarstvo prav s turističnimi prihodki, zato je daleč v ospredju razvitih turističnih dežel.

Bogndaj, da bi jim prizadevnost in iznajdljivost zameril. Le za zgled bi jih lahko postavil našim ljudem, ne samo ob Jadranu, ampak tudi v gorskih letovističih.

Sezonsko delo za mlade je važen in nič kaj zanemarljiv dohodek. Poprečna plača je znašala v času našega bivanja na Ibiži za kvalificiranega delavca okoli 45.000 pezeta. Po takrat veljavni valutni menjavi je bilo to pri nas 22.500 din, kar je bilo skoraj še enkrat več kot je znašalo poprečje osebnega dohodka našega kvalificiranega delavca. In pri vsem tem imajo Španijo še zmerom za manj razvito zahodno deželo?

Ne bom najbrž veliko pogršel, če trdim, da zagotovo Ibiza iztrži od turizma več kot cela Slovenija, čeprav je trikrat manjša kot Gorenjska! Lahko se opiram na uradni podatek, da tudi sosednji otok Mallorca, ki je približno tako velik kot Gorenjska, zasluži od turizma več kot Jugoslavija z Jadranom vred in to še v zlatih časih turističnega buma pred tremi, štirimi leti. Sicer pa imamo primerjave o turističnem iztržku v dolarjih kar čez mejo onkraj Karavanke, kjer nimajo morja.

Človeka srce boli, ko vidi kaj vse zmorejemo drugi pri slabših naravnih pogojih, kot so naši. Dosti bolj butasti od Špancev pa zagotovo nismo, le manj smo delavni in predvsem manj iznajdljivi. Če primerjamo naše in njihove hotele, se moramo še bolj čuditi. Večidel naših hotelskih kompleksov predstavlja pravo arhitektonsko umetnost in razkošje, ki ga lahko primerjamo le s hoteli kje na ameriških obalah. Španci so si zgradili cela velemesta ogromnih skatlastih in enostavnih belih zgradb brez sleherne arhitekturne domiselnosti in domače značilnosti. Vse skupaj so samo z balkoni nanižane stolpnice z obveznim majhnim bazenom pred njimi, ki ni nujno, da je štirioglat. Treba je takoj reči, da so starejši in manjši hoteli dosti bolj privlačni in domači, čeprav nimajo posebnega komforta. Tudi bivanje v njih je bolj prijetno.

Res se Španci ne morejo ponašati kot posebno čisti in redoljubni ljudje, pa so vseeno boljši za spoznanje kot v naših turističnih središčih. To opaziš predvsem po sanitarijah, ki so dosti bolj čiste in urejene kot recimo pri nas na Jadranu. Tudi v manjših zasebnih gostiščih lahko brez obotavljanja stopiš vanje. Zagotovo ne boš pogršel tekoče vode, papirja, mila in brisače.

Zelo dober vtis naredi tudi skrb za čistočo in urejenost parkov, sprehajališč, ulic in trgov. Komunalni delavci v San Antoniu že navsezgodaj, ob prvem svitu začnejo pometati in čistiti ulice in sprehajališča ter zalivati parke, zelenice in z močnimi curki odnašati nesnago, ki so jo turisti nanесли prejšnjega dne in čez noč. Mestece se za turiste prebudi umito in osveženo, da se je pravi užitek zjutraj zgodaj sprehoditi po njegovih sprehajališčih in parkih.

HOTELI IN STORITVE

V San Antoniu je na uradnem seznamu 25 hotelov in 18 pensionov, ki so večidel novejšega datuma. Postavili so jih in jih še zidajo neposredno ali pa blizu ob obali levo in desno od osrednjega pristanišča jaha in mestnega trga. Od 25 hotelov ima eden 4 zvezdice, sedem 3, deset 2 in drugi po eno zvezdico. Mi smo bili gostje hotela Pacific z dvema zvezdicama. To je tipični trinadstropni beli objekt v obliki črke L, kjer ima vsaka od 120 sob svoj balkon. Na dvorišču je kot pri vsakem novem hotelu majhen bazen, v pritličju pa razen velikega hola z recepcijo, restavracijo, igralnico in obvezni šank. Šank je tudi na zunanji terasi pri bazenu.

O sobah ne bi zgubljal besed. Vse so sicer čiste, vendar enostavno in skromno opremljene, da bolj biti ne morejo. Vsaka primerjava s sobami v naših hotelih B kategorije bi bila odveč. Namesto postelje so nekakšni ležaji z jogiji, posteljne zglavne stranice pri steni pa so iz kovanega železa, zavite v okrasne vijuge, ki bi bile lahko slab posnetek kropskih kovaskih izdelkov. Razen ležišč je še skromna mizica s predalom, dve navadni fotelji ter vzidana omara. Tudi kopalnica s straniščem ni nič boljša kot v našem poprečnem stanovanju.

Španci se dobro zavedajo, da je hotel le zasilno bivališče gosta, kamor pride le spat in jest. Zakaj bi vlagali denar v drage naložbe, ko pa

lahko tudi s skromnimi sredstvi naredijo sicer manj komfortna bivališča, raven pa zabiijo turiste na ulice in plaže, kjer jih lahko po mili volji skubijo v tako imenovani izpenzionski nudbi, ki si jo pri nas tako strastno želimo, pa nikakor ne uspejo.

Gost si lahko najde opravek v hotelski igralnici za avtomati, na terasi pri kartah ali pa se vda užitkom plavanja v bistro modrem bazenu. Čim te opazi eden od natakarjev, da si pri prazni mizici, že je pri tebi. Ne moreš si kaj, da ne bi naročil vsaj kavo ali malo stekleničico piva, sok ali sladoled. Cene so za nekaj odstotkov višje kot v gostiščih, vendar ne dosti višje od cen na obali. Tudi, če zvečer gledaš televizijo, ali se kratkocasiš na terasi, se ne moreš znebiti postrežljivih natakarjev. Posebno nam Jugoslovonom je sprva ugajala ta zavzetost in postrežljivost, ker jo pri nas pač nismo vajeni. Toda kmalu se nam je posvetilo, da je to bolj v prid hotelu kot pa nam. In vedno znova smo se morali vpraševati, zakaj gre Špancem vse od rok in zakaj se jim denar kar v potokih zlija v njihove blagajne, mi pa imamo na vseh koncih in krajih v turizmu pri bolj kvalitetnih objektih in lepših naravnih zanimivostih kar naprej težave in izgube?

HRANA IN PIJAČA

O hrani, ki je vračunana v pensioanske storitve, ne bi smel govoriti kritično, četudi ni kdove kako obilna. Tudi v tem, mislim na obroke, so Španci pravi mojstri. Za kosilo ali večerjo je na voljo vselej štiri ali pet raznih jedi. Mesa je res malo, zato pa je toliko več raznih prikuh in omak, solat, kompotov in ne preveč kakovostnih sladici. Vse skupaj izgleda veliko in raznovrstno, posebno ker se urno in ljubeznivo osebje pri strežbi zelo potrudi, dejansko pa malokakoristo. To pride prav tistim, ki želijo zgubiti kakšen kilogram teže, pa tudi tistim, ki najdejo zategadelj razlog, da obiščejo po obedu še kakšno restavracijo.

Mladoporočencema iz Vojvodine je bilo hrane vselej premalo, sta vsakokrat tožila, ko sta pojedla obrok. Lahko si ju predstavljam, ker vem kakšni jedci so Vojvodinci, ne glede na narodnost. Nič se nisem čudil, ko sem ju skoraj vsak dan zalotil v veliki restavraciji na glavnem pristaniškem trgu pri jedi in pijači. Mlada Madžara sta bila tudi največkrat v telefonski govorilnici. **Nadaljevanje**

Karavanke, nekoč južna meja Nemčije, zaobsegajo in ščitijo z Julijci in Kamniškimi Alpami lepo marko Oberkrajn, ki se je povrnila v Velikonemški rajh.

III. Kultura:

Nemška je bila torej zgodovina, ki se je pisala skozi tisoče let v tej deželi, nemške so tudi kulturne vrednote, ki jih je ustvarila nemška naselitelvena doba... Ledinska razporeditev pripoveduje o nemški kolonizaciji in prav tako hišna oblika, tloris kmetije, razvrstitev gospodarskih prostorov, ljudska umetnost, pravljice in povesti, ljudska pesem, običaji in šege... Povzeti moremo, da nosi ta dežela nemške sledove od svojega začetka. Nemški so bili zgodovina in njeni nosilci (plemstvo, duhovščina, meščanstvo, rokodelci in poglaviti del kmečkega sloja), nemški so kulturni dosežki, ki so se ohranili do današnjih dni, vseeno ali se nanašajo na večje zgradbe (gradovi, graščine, cerkve, mesta in trgi) ali na vasi, zaselke, naselbine s svojimi ledinami in bivališči. O nemških sledovih pričajo priprave, orodje, človekove delovne oblike. O nemškem duhu pričajo pesmi, pravljice, povesti, o nemškem življenju nam še danes pripovedujejo oblike običajev. Tako je razumljivo, da se je ta pokrajina s svojimi naravnimi lepotami, s svojo nemško rajsh-zgodovino, s svojimi nemškimi kulturnimi dosežki in s svojimi po krvi nemškimi ljudmi, kljub danes vladajočemu tujemu jeziku, spet povrnila domov v večjo, nemško domovino.

Dr. Koschier

Bralec je dolgo zrl na stran 23 »Jahresberichts 1942/43 Lehrerbildungsanstalt Krainburg, herausgegeben vom Direktor«.

Kod pa smo torej mi? Slovenci? Iz česa smo nastali? Naša materinsčina tuj jezik? Tuj, za koga? Za Slovenca ne.

O blažena sosedova hiša v Sosednjem! V takem beraškem času si se spomnila name. Ob kopici številnih otrok se je dobrotljiva gospodinja spomnila dijaka, ki je včasih vedno rad na domačiji pomagal delati. Zdaj je priromal dišeč hleb pristnega rženega kruha v trg. Bog ti bo di zahvaljen, to je kruh! se je srečno pogovarjalo v dijakovi glavi.

Položiš ga na mizo, kakor so kdaj v dobrih časih delali kmečki ljudje po opravljenem težkem vsakdanjem delu. Noža ni imel. Pa ga je začel lomiti. Nalomljen kruh je še boljši, so že pastirji in popotni berači nekoč trdili.

VALENTIN POLANŠEK

122

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Kos za kosom ga skrbno spravljaš v usta. Gorske kmetije zažarijo pred tabo v soncu, obdane od zoreh žitnih polj! Kakšna bogatija!

Sediš in samo ješ, počasi in slastno. Kruh je nekaj čudovitega. Kruh je povezava človeka z zemljo. Še več, je trdna vez med sosedom in rojakom, med domačinom in domačim krajem, je življenjska nit med rodovi in rodno grudo.

Ko ješ domači kruh, ti je, da moliš z vsemi tistimi, ki so davno nekaj krčili njive in parobke, ki so se potili tudi za ta grizljaj, je povezovanje z drobnimi dekliskimi rokami žanjic, je približevanje ženskim grudim, ki se zadihane zakrivajo z dozorelim snopjem! Je veselo čakanje mlinarja v grapi, ki melje ob hudourniku. Je potenje gospodinje, ki v velikih družinskih nečkah mesi testo, da poka in obeta spet jesti, vsakdanjega dobrega kruha! Dijak je in je.

Neopaženo stoji poleg njega krožnik z umetnim mesom, ki ga je pripravila sorodnica na kar okusen način: Umetno meso! Da, umetno meso dobiš na karte tudi! Malo več ga dajejo kot pa kartni odrezki po gramih iznesejo. Ko ne bi bilo treba stalno štediti s soljo! Krepo bi zasolil tako umetno meso. Morda bi potlej bolj teknila. A sedaj ne tekne.

Pred vedno lačnim mladim človekom se razprostira cel hleb domačega sosednjega kruha.

Kruh je sporočilo, da neke še obstaja boljši svet...

V letnem poročilu 1943/44 je naletel še na prispevke spisov, ki so jih sestavile učiteljske. Med drugim je bral tudi take vznesenja bahavosti »privzgojenega nemškega hajot-duha! Beseda je bila o pevski turneji v Laibachu pred božičem: ... V ozadju je bil zastor iz modrega žameta, sredi njega zlati rajhsadler. Mladinci so se razporedili zadaj nekaj višje od nas. Njih uniforme okvirjajo naše bele bluze. Lajbaharji so takoj opazili, da nosimo enotno obleko. Že po zunanosti so lahko ugotavljali, da smo skupnost... Ko je zavesa padla, smo bili zelo srečni in ponosni... Po tem večeru so nas Lajbaharji lahko občudovali, ker nam sovražne sile so nas drugače opisovale. Zdaj so spoznali, kako so jih prevarali... Prezident je govoril, kar je nas v našem ponosu še bolj dvignilo. Dejal je: Narod, katerega mladina ima tako vero, je nepremagljiv! Po teh besedah so se naše oči še bolj lesketale. Marširali smo skozi temno noč do naših prenočišč in naša pesem je donela. Nepremagljivo je vriskalo naše srce!... Ko smo naslednji dan občudovali stare stavbe v mestu, so nas nagovarjali ljudje, ploskali so, ko čuli naše petje, postajali so in se ozirali po nas... Mi smo jim pokazali nemške poteze, mi smo jim peli nemške pesmi in smo se kot Nemci vedli. Zdaj vedo, kaj je Nemčija...

Marija Graf

(Dalje prihodnjič)

PETER PAVLOVEC

20

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Počasi sem začel dojemati umazanost Hlasteca in poštenost Muznika. In sedaj te vprašam oče, kdo izmed njiju je imel kamen v roki? Kdo oče? Spoznal sem, da sta ga imela oba, vendar ga je Muznik vrgel od spredaj, Hlastec pa od zadaj, to se pravi v hrbet. To prekleto kamenje v rokah ljudi, koliko gorja rodi!

»Torej si si mislil, da je za delavca vse dobro, za zidarja pa že ne več in tako bi se stopnjevalo. Ti prekleti lopov!«
Muznik je nato spustil Hlasteca. Ta si je oddahnil, toda Muznik ni odjenjal. Zgrabil je svojo klobaso in jo postavil pred Hlasteca.

»Žri, še to požri!« je ukazal.

»Ne morem,« je milo rekel Hlastec.

»Moraš in v zemljo jo povaljaj!« je rekel Muznik. Hlastec se je začel spet daviti in daviti. Tudi v gorčico je pomakal Muznikovo klobaso.

Torej je kamenje še kar padalo. Muzniku ga ni zmanjkalo.

»In o tebi sem že bral v časopisu. Tudi tvojo sliko sem že videl v časopisu. Le kakšne barabe ste tam pod vrhom?«

Hlastec je bil tako preplašen, da je obljubil, da se kaj takšnega ne bo več zgodilo. Muznik pa je rekel, da se tudi ne bo treba. Pospravila sva orodje in odšla v gostilno, kjer sva jedla in pila še dolgo v noč.

Tako je bilo oče, prisežem pri najsvetejšem. Lep pozdrav.

KJE SI LARA

Oče, moj šef je imel psico, lovsko seveda, ker je bil lovec, ki ji je bilo ime Lara. Krasna psica je bila ta Lara, ni kaj. Manj krasen je bil pa moj šef, oziroma Larin gospodar. Z Laro sva se sploh odlično razumela. Spoznala sva se pri njenem gospodarju, kjer sem pomagal graditi prizidek. Bila je to ljubezen na prvi pogled. Ko sem prvič prišel k hiši, sem na dvorišču zagledal Laro. Obstal sem in jo dolgo gledal, ona pa mene. Potem sem šel do nje, se sklonil in jo pobožal. Kar počepnila je in gobček stegovala proti meni. Morala sva najti nekakšen stik, kajti potem mi je bila stalno za petami. Ko sem potem mesec dni prihajal na delo, je Lara vedno priskakljala do vrtnih vrat in veselo mahala z repom.

Da oče, nekaj neznanega naju je družilo. Kaj, ne vem? Vidis z Laro sva ujela skupen val, z njenim gospodarjem nikoli. Pa je bila Lara psica, žival, njen gospodar pa človek. Zanimivo kajne? Vedno je bil med nama strahoten prepad, vedno bolj sem čutil, da bo med nama nekega dne prišlo do poloma in je tudi prišlo.

Sem ponižen, vendar ne klečeplazen človek. Sem tudi ubogljiv in ustrežljiv in imam rad ljudi, prekleto, te mrhe. Toda včasih grebe v meni, zlasti takrat, kadar so odnosi med ljudmi umazani, smrdljivi. Rad bi si zgradil bunker brez strelnih lin, kjer bi tulil od besa, tudi klet, jokal in se smejal, ter včasih tudi molil za sebičnež in takšne predpostavljene, ki ne vedo da prijazna beseda dviga storilnost ne pa vpitje in grožnje in nabreklja vzvišenost. Žal si s tako majhno delavsko plačo bunkerja najbrž ne bom mogel nikoli zgraditi.

Larin gospodar je bil takšen človek: sebičnež, vzvišen in grob, grob do podrejenih ljudi. Sladek, ponižen in klečeplazen pa do njemu nadrejenih. Do moje pasje prijateljice pa topel, prijazen, zelo človeški.

Veš, dragi oče, spet sem imel zaboječek in v zaboječku kladivo, klešče, žeblice in še neko pripravo za ruvanje žebčev. Tokrat nisem žebčev zabijal v zabojo, ampak sem jih iz zaboja ruval. To pomeni, da sem zabojo odpiral, kar je zelo pomembno, kajti ko je bil zabojo odprt, se nanj ni dalo več vsteti, sicer bi se

pogreznil v zabojo. No, vsedel sem se na zabojo, ki še ni bil odprt, kajti mnenja sem bil, da se po treh urah neprekinjenega dela pač lahko malo vsedem. Žal pa je ta zabojo stal blizu vrat in me je moj predpostavljivi videl sedeti. Ravno se je od nekod vrnil. Ko se mi je približal, sem videl, da je v obraz rdeč in zabuhel. To je bilo najbrž od jeze. Vedel sem namreč, da ne pije. Od pijače bi tudi lahko imel takšen obraz. Nato je zarjovel: »Kaj konkretno pa vi delate?«

Če on ne bi zarjovel, bi bilo z menoj vse v najlepšem redu, tako pa sem žal pobesnel. Toda moj bes je bil tokrat pomešan z odporom do takšnega primitivnega vzpodbujanja delavca k delu. Ta bes ni bil tiste vrste, ko stisneš pest, da bi udaril svojega bližnjega po gobcu — oprostite — po obrazu. Saj imamo vendar vsi ljudje obraze — drage mile, ljube obraze. Če pa vidimo med temi ljubimi, dragimi, milimi obrazi kakšen gobec, je pa to popolnoma zasebno videnje posameznika. Videl sem gobec, pa kaj morem zato in čutil sem gnus do tega gobca. Ne morem ljubiti takšnega človeka, kot je Larin gospodar. Tudi on ima raje Laro kot mene in tudi jaz imam raje Laro kot njega. In Lara je psica z milimi očmi na pasjem gobcu. Če se bomo kdaj ljubili med seboj vsi ljudje, bi se dal takoj zamrzniti in počakati te čase. Morda se sedaj še celo bolj ključujemo, kot kdaj koli doslej. Še je veliko gobcev in riti. Tudi sam nisem izjema, kajti če bi bil, bi namesto gobcev in riti videl le mile obraze, drage obraze.

»Konkretno sedim in ker sedenje ni delo, torej konkretno nič ne delam,« sem odgovoril Larinem gospodarju in v mojemu predpostavljenu.

Vem oče, da šef mora včasih zaropotati, da red mora biti, toda avtoriteto je moč ustvariti tudi na drugačen način; ne pa s takšnim brutalnim rjojenjem. Zato vendar vidimo gobce.

»Tako torej; vi ste celo nesramnik!«

Kričal je, veš in bil je ves zaripel v obraz, ta moj ljubljeni predpostavljivi. Ti nisi nikdar kričal nad menoj, nikdar. Toda znal si pogledati silno strogo in vedel sem, da moram biti tiho in ubogati. Ta tu se pa dere. Tudi mati se ni nikdar drla nad menoj. Ona sicer tudi strogo ni znala pogledati. Preveč ljubjezni je bilo v njenih očeh. **Nadaljevanje**

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na skupnem zasedanju predsedstev vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij Radovljice 4. junija so se udeleženci seznanili s predlogi ukrepov za razbremenjevanje in finančno utrjevanje gospodarstva v radovljiški občini.

Na drugi seji občinskega komitaja ZKS novega mandata 4. junija je tekla beseda o nalogah občinske organizacije ZK pri uresničevanju gospodarske stabilizacije. Potrdili so člane vseh novonovonovanih delovnih teles občinskega komiteja ter določili delovna področja posameznim članom komiteja in zadolžitve po osnovnih organizacijah in konferencah ZK.

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je na 21. seji 4. junija proučilo problematiko zaposlovanja v občini in sprejelo več predlogov za reševanje tega vprašanja, ki jih bo posredovalo v obravnavo pristojnim organom in SIS za zaposlovanje. Pri tem so upoštevali stališča osnovnih organizacij sindikatov v OZD.

Že v začetku maja je predsedstvo OK ZSMS Radovljica razpisalo navodila in rokovnik za volitve v organe OK ZSMS Radovljica vsem osnovnim organizacijam v občini. Gre za evitiranje in kandidiranje sekretarja OK ZSMS, članov predsedstva, predsednikov komisij in vodje centrov.

Na prvi seji sveta za informiranje novega mandata pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so 6. junija pod predsedstvom Mende Kokot opravili konstituantno in se dogovorili o neposrednih nalogah. Osrednjo pozornost so posvetili obravnavi osnutka zakona o javnem obveščanju. Seje so se udeležili tudi uredniki oz. člani uredništev glasil iz največjih delovnih organizacij v občini.

Svet za vprašanja delovnih in življenjskih pogojev pri občinskem svetu ZS Radovljica je na 6. seji 1. junija presojal razmere v zaposlovanju na območju občine Radovljica. Pripravil je stališča in predloge, ki jih je posredoval predsedstvu občinskega sveta ZSS. Na seji so sprejeli tudi program dela sveta za leto 1984.

Na volilno-programski skupščini občinske organizacije ZZB NOV Radovljica so obravnavali tudi problematiko podeljevanja priznanj in odlikovanj. Znano je, da je kljub velikemu številu borcev, aktivistov in internirancev v občini iz osnovnih organizacij in temeljnih sredin v preteklih letih prišlo zamejlojivo majhno število predlogov. Občinska komisija pri ZZB NOV je obravnavala le 25 predlogov za odlikovanja, dva predloga za občinsko priznanje OF, tri predloge za zvezno plaketo ZZB NOV in en predlog za Linhartovo plaketo. Skupščina ZZB NOV Radovljica je zato sprejela sklep, da morajo v vseh KO ZB NOV v občini podrobno preučiti možnosti in predlagati kandidate za odlikovanja, zlasti tiste, ki jih še niso prejeli.

Letošnji gozdni gospodarski načrt, ki ga izvaja GG Bled na svojem območju v radovljiški in jeseniški občini, obsega 9.134 ur dela na obnovi 73,27 ha gozdov družbenega sektorja in 7.558 ur na 53,90 ha zasebnega sektorja. Načrtujejo nego gozdov na 1.146,23 ha v 32.973 urah na družbenem sektorju in na 603,50 ha v 18.511 urah v privatnih gozdov. V obeh sektorjih je razen nege načrtovano še 19.516 ur varstvenih del, 6.257 ur melioracij in 6.359 ur urejanja. Vrednost delovne ure pri gojenju

gozdov znaša 491 din, delo lastnika pri gojenju pa 188 din na delovno uro.

S stališča varstva in ohranjanja kulturne dediščine na območju Triglavskega narodnega parka je izključen vsakršni poskus spreminjanja videza in funkcije ali namembnosti objektov: staj, stanov, kaš, senikov, manjših gospodarskih objektov v privatne ali družbene bivalne ali rekreacijske prostore. Ta stališča so sprejeli na majskih sejah tudi zbori občinske skupščine Radovljica.

Pri ocenjevanju družbene in samostojne obrti za storitvene dejavnosti in gostinstvo, ki dopolnjuje turistično ponudbo ter dejavnosti, pomembne za SLO, je izvršni svet OS Radovljica sprejel vrsto pomembnih zaključkov za uresničevanje nalog na področju prostorskega planiranja za lokacije za obrtno dejavnost, kreditiranja ter druge oblike spodbujanja te dejavnosti. Sprejel je plan celovitih aktivnosti za pospeševanje drobnega gospodarstva za leto 1984.

V obratu pohišstva TO Tomaž Godec DO LIP Bled v Bohinju so pred kratkim začeli s proizvodnjo masivnih sobnih vratnih kril. Povpraševanje po teh izdelkih je izredno veliko predvsem v tujini. V prvi seriji so izdelali že 600 vrat, ki so jih v aprilu izvozili v ZR Nemčijo. Po planu za 1984 bodo izdelali za izvoz letno 1500 masivnih in sobnih vrat. Prodali pa bi jih lahko precej več, vendar nimajo zadosti kvalitetnega lesa za izdelavo teh vrat.

V Elanu Begunje bodo v času poletnih počitnic od 25. junija do 31. avgusta sprejeli na počitniško delo učence in študente za pomoč pri čiščenju oken v proizvodnih halah in za pomoč pri izdelovanju smuči. Pogoji, da je učenec star nad 15 let in ustrezno zdravniško spričevalo. Razen tega bodo omogočili počitniško prakso študentom v kovinskih in lesarskih polikih, prodajalcem, ekonomskim tehnikom, ekonomistom, inženirjem strojništva, fizike in kemije. Praksa je obvezna za vse Elanove študente.

Udeleženci zbora krajanov, ki ga je 26. maja sklical svet KS Brezje, so odločno terjali od upravljalca sedanjega začasnega odlagališča smeti na Črnicu, da ga najpozneje do 30. junija 1985. zapre in najde drugo lokacijo. Za ekološko škodo mora povrniti stroške, inšpekcija pa naj poskrbi za dosledno izvajanje predpisov urejanja in vzdrževanja deponije. Na zboru so razen tega sprejeli finančni načrt. Zaradi pomanjkanja denarja bodo opravili v letu 1984 le najnujnejša dela na asfaltiranju krajevnih cest Črnic—Noše—Brezje in Brezje—Peračica.

Bojazen, da še niso uspeli povsem zatreti stekline na območju radovljiške in sosednjih občin, je bila, kot se je izkazalo, upravičena. Konec maja so namreč v Otočah našli mrtvo mačko, za katero so ugotovili, da je bila stekla. Pristojne veterinarske službe in organi so takoj uvedli potrebne preventivne ukrepe. Še naprej veljajo predpisani ukrepi za preprečevanje stekline.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju z občinskim svetom ZS Radovljica organizirala 18. maja na Bledu seminar za predsednike in člane odborov samoupravnih delavske kontrole v Hotelskem turističnem podjetju Bled. Na programu so bile teme o organiziranosti in delovanju samoupravnih delavske kontrole v HTP Bled, o razvojni poti tega organa v smislu ustave, zakona o združenem delu in zakona o samoupravnih delavski kontroli ter o vlogi DPO, predvsem sindikata pri delu tega organa.

V občini Radovljica je 32 prostovoljnih gasilskih društev in pet industrijskih gasilskih društev, ki se združujejo v občinsko zvezo. Vsa društva imajo nad 4.300 članov, od teh je 400 žensk. Lani so gasilci opravili nad 230 preventivnih pregledov in 45 različnih posegov, od teh 34 gasitev požarov. Materialna škoda zaradi požarov je ocenjena na okoli osem milijonov din. V letu 1983 so organizirali osem tečajev za 123 članov in članic, ki so položili potrebne izpite. Sedemdeset desetih se je udeležilo različnih tekmovanj, kjer so se vselej uvrščali med najboljšie. Prejeli so 7 zlatih, 4 srebrna in 1 bronasto priznanje.

Po statističnih podatkih Planinske zveze Slovenije, ki jih je objavila v marcu 1984, je po množičnosti organiziranih planincev Planinsko društvo Radovljica z 2286 člani na četrtem mestu v Sloveniji in verjetno tudi med vsemi jugoslovanskimi planinskimi društvi. Po številu članov so večja PD Ljubljana-Matica, PD Maribor-Matica in PD Kranj. Zanimivo je, da je od 221.189 vpisanih članov planinske organizacije v Jugoslaviji kar 47 % v Sloveniji.

Po programu galerijske dejavnosti v letu 1984 je likovna sekcija KUD Bled pripravila 1. junija zvečer otvoritev prve letošnje likovne razstave domače umetnice Irene Lelja z Bleda. Razstava v festivalni dvorani na Bledu bo na ogled od 15. junija. Do konca turistične sezone so planirane v tej galeriji še štiri likovne razstave.

V Partizanskem domu Vodiška planina na Jelovici bodo borci in drugi dopustniki lahko preživeli prijeten in zdrav odih po znatno nižjih penzijskih cenah kot v drugih turističnih krajih. Za člane ZZB NOV in njihove sorojce je dnevna cena pensiona od 630 do 710 din, za otroke od 460 do 540 din. Za druge goste od 730 do 800 din, za otroke pa od 540 do 600 din.

Hvalevredno pobudo je uspešno začel uresničevati gostinski delavec Marjan Home s svojo prikolico, predelano v okrepčevalnico za turiste, ki so po gorenjski magistrali namenjeni proti morju. Okrepčevalnico je postavil pred mostom na Peračici, zraven pa še nekaj miz in stolov. Za promet se mu verjetno ni treba bati.

Po podatkih Telesnokulturne skupnosti Radovljica je v letu 1983 prejelo športni dodatek sedem veslačev, štirje jadralni letalci, šest padalcev, sedem odbojkarjev, ena šahistka, pet smučarskih tekačev, en lokostrelec, dva kombinatorca, ena plavalca in dva smučarja na vodi.

Izredno kakovostno umetniško prestavitev vrhunske glasbene ustvarjalnosti so imeli priložnost doživeti številni ljubitelji klasične, v do zadnjega sedeža zasedeni graščinski dvorani v Radovljici prvi junjski večer. Predstavil se je znani slovenski pianist Aci Bertonec z deli Brahmsa, Gershwna, Chopina in domačega skladatelja Uroša Kreka, ki stalno živi in ustvarja v Lescah.

V okviru prijateljskega sodelovanja med pobratenima občinama Buje in Radovljica so konec maja obiskali Umag člani občinske delegacije iz Radovljice in člani moškega pevskega zbora KUD Zasip. Udeležili so se tradicionalnih prireditiv »Umag v maju«, s katerimi vsako leto začnejo turistično sezono. Zaradi slabega vremena so zasipški pevci morali nastopiti v veliki dvorani, ki zaradi gneče ni bila najprimernejša za koncert. To pomanjkljivost pa so gostitelji nadoknadili z gostoljubnim sprejemom.

»NOCOJ ZAPEL BOM«

Moški komorni zbor DPD SVOBODA iz Podnarta bo imel v soboto, 16. junija, ob 20.45 v domu kulture v Podnartu svoj 19. letni koncert.

Pevci prepevajo že četrto sezono pod vodstvom dirigenta Egija Gašperšiča, ki skuša vsako leto pripraviti vsebinsko zanimiv spored. Po domovinskih iz prejšnjega stoletja, planinskih in lanske leto vojaških je letos zbral same slovenske fantovske v prvem delu, v drugem pa pesmi fantov — Francoza, Čeha, Italijana, Rusa ali pa fanta črne polti, zato drugi del nosi podnaslov Prek sveta odmeva pesem.

Za amaterski zbor je vsakoletni koncert velik zalogaj, posebno še na podeželju, kjer zboru naložijo še druge obveznosti, da je tako rekoč stalen udeleženec vsega dogajanja v krajevni skupnosti, poleg vaj, koncertov in drugih nastopov.

Tokrat je zbor pripravil 17 pesmi. Prvi del je venec slovenskih fantovskih, vpet med dva Vasovalca, Verbičevega Jaz pa vem, da ti si moja in Adamičevega na Zupancičevo besedilo Dobro jutro. Druge so besedila znanih slovenskih pesnikov, Majstra, Murna in tudi narodna besedila, kot je bohinjka Oh, de b roža biu

neža bodeča, skladatelji pa so jih zložili v tem stoletju do danes.

Drugi del je nastajal spontano med pevci in dirigentom, oni so želeli spet zapeti črnsko duhovno pesem, dirigent pa je ob dveh takih nabral še sedem ljudskih drugih narodov, za katere je v polovico primerih moral dodati še priredbo za moški zbor.

Posebna preizkušnja za pevce pa najbrž presenečenje tudi za občinstvo bodo besedila drugega dela, kajti zbor jih bo pel v originalnih jezikih.

Koncert bo zbor izvajal tudi že 15. junija ob 20. uri v Radovljici v graščinski dvorani.

Stane Mihelič

SPORED LETNEGA KONCERTA MOŠKEGA KOMORNEGA ZBORA DPD SVOBODA PODNART

NOCOJ ZAPEL BOM

J. Verbič: Vasovalca
J. Prochazka: Pomlad
C. Vremšak: Na vasi
E. Adamič: Res, oženil bi se
Z. Prelovec: Zapoj mi pesem
R. Simoniti: Nocoj
P. Šivic: Oh, de b'biu
E. Adamič: Vasovalca

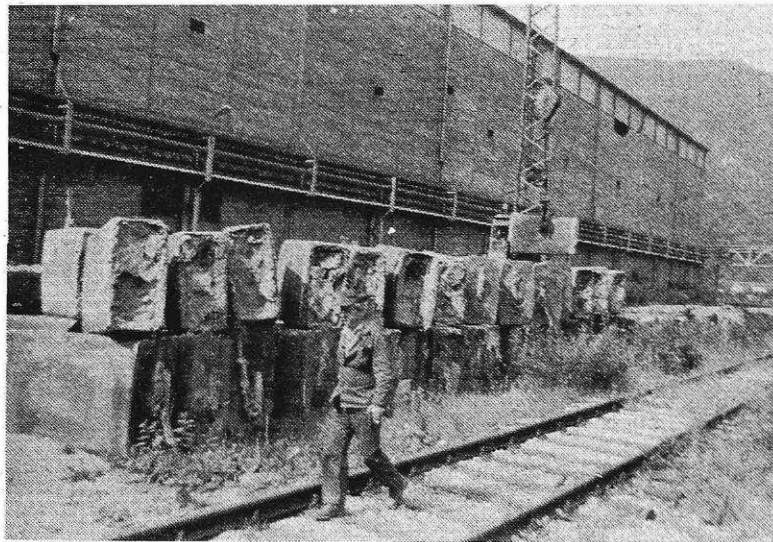
PREK SVETA ODMEVA PESEM

Češka — F. Vach: Po zahradě chodila
Francoska — E. Gašperšič: Au printemps ma blonde
Italijanska — E. Gašperšič: Ma bella bimba
Nemška — E. Gašperšič: Heidenröslein
Črnska duhovna — E. Gašperšič: Hold on
Črnska duhovna — E. Gašperšič: Ev'ry time
Hrvaška — Andel: O, jesenske duge noči
Ruska — avtor neznan: Pesem
Venček koroških — P. Kernjak: Mi smo mi

DIRIGENT: EGI GAŠPERŠIČ

V LESCAH SPOMINSKA SVEČANOST OB OBLETNICI SMRTI HEROJA TONČKA

Letos mineva že sedmo leto, odkar je umrl narodni heroj, prvoborec in general Anton Dežman-Tonček. Tudi letos so 1. junija počastili to obletnico s spominsko svečanstvo v njegovem rojstnem kraju v Lescah. V avli osnovne šole so v navzočnosti družinskih članov, šolarjev, predstavnikov krajevnih organizacij ZB NOV in krajevnih skupnosti Lesce in predstavnika občinskega odbora ZZB NOV Radovljica učenci pripravili lep kulturni program, v katerem so se predstavili zbor in recitatorji. O življenjski poti, borbenih zaslugah in ustvarjalnem družbenopolitičnem delu sovaščana in heroja Tončka je spregovorila članica predsedstva krajevnih organizacij ZB NOV Lesce Anica Eržen. Šolarji pa so s svečanostmi odnesli venec na Tončkov grob na leškem pokopališču.

Skladišče blumov pred valjarno na Beli (foto S. Kokalj)

SREČANJE HARMONIKARJEV V KRPINU

V nedeljo, tretjega junija, so se zbrali v Krpinu pri Begunjah harmonikarji na tradicionalni prireditvi »Amaterske melodije 84«. Pred nekaj več kot petsto gledalci je v tekmovalnem delu nastopilo štirideset diatoničnih harmonikarjev Gorenjske, ljubljanske okolice in Štajerske ter Furlanije iz sosednje Italije.

Najboljši med njimi, zmagovalac Krpina in gorenjski prvak, je bil Andrej Pivk, 37-letni ključavničar iz Bistrice pri Trzinu. Drugo mesto je pripadlo furlanskemu Slovencu, italijanskemu državljanu Jussu Lisu iz Saorisa. Tretji je bil Martin Bučar iz Vižmarji, četrti Angelico Piva, organizator podobnih tekmovanj v Saorisu, peti pa domačin Slavko Malovrh iz Begunj. Med harmonikarji je nastopila tudi Angela Šterk, upokojenka naše železarnice. Organizatorji so bili veseli nastopov dveh zelo mladih, enajstletne Janje Polajnar iz Kranja in trinajstletnega Vinka Jeraba iz Ljubecne pri Celju. Diatonično harmoniko, za katero glasbene šole ni, se učijo le redki mladi. Naj-

starejši harmonikar v Krpinu je bil devetinsedemdesetletni Ignac Radl iz Radovljice.

Program so popestrili še: kvintet bratov Zupan iz Trzinca, kitarist Bojan Kersnik z Brezij in domači humoristi.

Vloga in pomen harmonike v času boja za svobodo in pozneje pri izgradnji naše domovine je v svojem govoru lepo opisal komendant Kokrškega oddreda, pokrovitelj prireditve, tovariš Janko Prezelj.

Letošnje »Amaterske melodije« so izredno lepo uspele in organizatorji že zdaj obljubljajo vsem prijateljem diatonične harmonike: Nasvidenje drugega julija 1985 v Krpinu!

M. G.

DELOVANJE DPM SAVA V 1983. IN 1984. LETU

Društvo prijateljev mladine v krajevni skupnosti Sava je ponovno začelo delovati marca 1983. Kot osnovne naloge si je zadalo: zbiranje članov DPM, organiziranje in pokroviteljstvo nad letovanjem šolske mladine OŠ Prežihov Voranc, varstvo mlajših šolarjev med šolskimi počitnicami, priprave na teden otroka, priprave na praznovanje dedka Mraza, sosedsko pomoč in ureditev igrišč.

V letu 1983 smo s pristopnimi izjavami uspeli vpisati v društvo le občan, ki smo jih pridobili člani upravnega odbora. Morda smo bili pre malo vztrajni glede sodelovanja društva in osnovne šole, da bi učenci prostovoljno pobirali članarino.

Uspešno smo se vključili v organizacijo letovanja v Novigradu. Na seji upravnega odbora smo razpravljali o vodičih, pedagoškem vodju in medicinski sestri za izmeno šolske mladine iz KS Sava in Podmežakla in se tudi odločili za izbor, upoštevajoč mnenje pedagoškega vodje. Za socialno ogrožene otroke smo poskrbeli, da so šli na letovanje brezplačno. Zaprošili smo za finančno pomoč posamezne osnovne organizacije sindikata in tudi obrtnike v KS Sava. Nekateri so nam tudi nakazali sredstva.

Pri DPM je oblikovana komisija za varstvo družine, ki je skušala organizirati varstvo mlajših šolarjev med šolskimi počitnicami. K sodelovanju smo povabili dijake — študente KS Sava. Nekaj jih je bilo pripravljenih prevzeti varstvo, vendar odziva staršev oziroma otrok ni bilo. Prišli so le trije šolarji. Z objavi v lokalnem radiu smo vztrajali tri tedne, vendar so prostovoljni vzgojitelji zaman čakali na šolskem dvorišču.

S pripravami na praznovanje dedka Mraza smo pričeli že v oktobru. Za pomoč pri pripravi kolektivnih daril za malčke VVE Julke Pibernik smo prosili članice Društva upokojencev Jesenice in odseka za ročna dela DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Tovarišice so se naši prošnji prijazno odzvale in dobili smo veliko igračk ter oblek za lutke, ki jih je dedek Mraz prinesel otrokom VVE Julke Pibernik in VVE Mare Šivic. V zahvalo so malčki tovarišicam iz obeh sekcij pripravili kratek program za novo leto, DPM Sava pa se jim je skromno oddolžilo z revijo za ročna dela in čestitko.

Posebno zahvalo izrekamo MARTI PESTOTNIK, članici sekcije za ročna dela pri Društvu upokojencev Jesenice, za izdelavo čudovitih mehkih igračk, ki krasijo vrtec Julke Pibernik in jih malčki tudi radi pestujejo in se z njimi igrajo.

Prav tako se zahvaljujemo delovnim organizacijam, ki so nam prisločile na pomoč z odpadnim materialom, ki so ga pridne roke tovarišic uporabile pri izdelovanju igračk: GORENJSKA OBLAČILA KRANJ, TOZD KONFEKCIJA JESENICE, ALMIRA RADOVLJICA, FRANC VAVPOTIČ, VEZENINA BLED in SUKNO ZAPUZE.

V program praznovanj ob novem letu, ki ga je organizirala občinska zveza prijateljev mladine, se je vključilo tudi DPM Sava. Sami smo pripravili lepo vabilo za tiste otroke, ki niso vključeni v vrtec in jih je dedek Mraz obdaril v gledališču Tone Čufar. Člani upravnega odbora smo prisostvovali večini prireditev v okviru KS Sava. Težko bi ugotavljali število malčkov na vseh teh prireditvah, bile so namreč zelo dobro obiskane.

ZUNANJIM PREJEMNIKOM ŽELEZARJA

Veliko težav, ki jih imamo z dostavo Železarja na dom po pošti, nam povzročajo tudi prejemniki, ki nam ne sporočajo spremembe naslovov ali daljšo časovno odsotnost. Večkrat nam nevednosti povzročajo tudi posamezni poštarji, ki nam vrnejo glasilo določenega prejemnika s pripisom »nepoznan«, ali »odpotoval«, čez nekaj časa pa od istega prejemnika dobimo urgenco, zakaj ne prejema več Železarja. Iz tega razloga prosimo vse prejemnike Železarja po pošti, da nam sporočajo spremembe naslovov ali daljšo časovno odsotnost, da se izognemo tem navšečnostim. Obenem pa prosimo upokojence Železarne, ki so prejeli Železarja, pa so bili iz takih ali podobnih vzrokov črtani iz naše kartoteke, da nam sporočijo svoj naslov, seveda, če želijo glasilo še prejemati.

Uredništvo

Vse leto 1983 smo se ukvarjali z organizacijo sosedske pomoči. V naši krajevni skupnosti še ni dobro oživela, vendar pa smo se povezali s patronažno službo in šolsko svetovalno službo. V letošnjem letu smo uspeli organizirati s pomočjo socialne delavke v OŠ Prežihov Voranc sosedsko pomoč za eno krajanko. Začetek torej je.

Na noben način ne moremo vzpostaviti stikov s krajevno organizacijo ZSMS, da bi skupaj izvedli kakšno delovno akcijo v korist socialno ogroženih otrok za letovanje in ureditev igrišča na Tomšičevi cesti. Vloga za začetna sredstva smo posredovali krajevni konferenci SZDL in občinski zvezi prijateljev mladine že v letu 1983. Oboji so nam v okviru svojih finančnih možnosti tudi nakazali nekaj sredstev. Ostala sredstva smo dobili s članarino, ki smo jo pobirali člani upravnega odbora in honorarji za objavljene članke v tedniku Železar in LRP Triglav.

V letošnjem letu smo si zastavili nalogo pridobiti 1.000 članov DPM SAVA v sodelovanju z OŠ Prežihov Voranc.

Še vedno bomo pri organizaciji letovanja skrbeli, da sfinanciramo počitnice čim večjemu številu socialno ogroženih šolarjev in cibinarov tako, da bomo sredstva od članarine

namenili v te namene. Seveda pa bomo tako kot lani zaprosili tudi delovne organizacije in obrtnike, da nam prisločijo na pomoč.

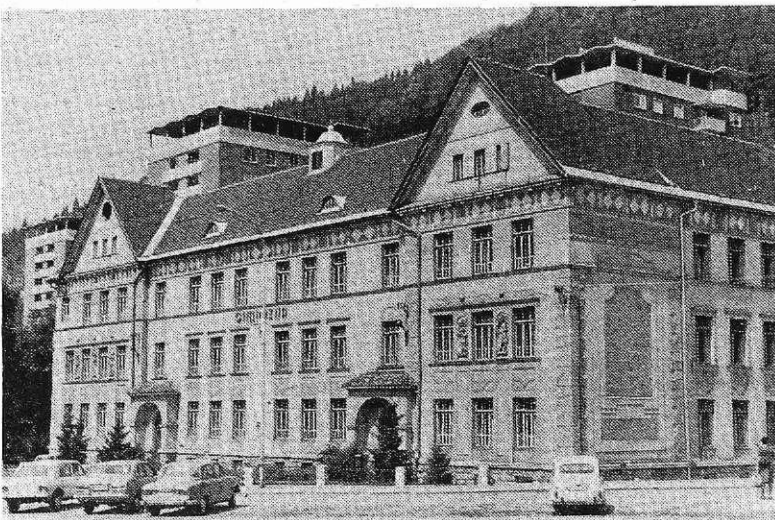
Da bo letovanje potekalo čim bolj prijetno, bomo organizirali sestanek in posvet z vodiči izmene, ki bodo otroke svoje skupine obiskali tudi na domu. Tesno bomo sodelovali z OŠ Prežihov Voranc in skupaj pripravili program.

»Letoviščarje« v Novigrad bomo spremljal član upravnega odbora DPM Sava, med letovanjem pa jih bomo poskušali tudi obiskati. Ker bo ta izmena gostila tudi otroke naših delavcev na začasnem delu v Nagoldu, bomo s skupnimi močmi pripravili programe za letovanje.

Tudi v letošnjem letu nameravamo organizirati »dnevno letovanje« učencev nižjih razredov osnovne šole. S pomočjo OŠ Prežihov Voranc smo anketne liste že posredovali otrokom oziroma njihovim staršem. Stike bomo navezali tudi s Športnim društvom Jesenice, tako da bo izbira interesnih dejavnosti med počitnicami čim bolj pestra. K sodelovanju bomo seveda povabili študente in dijake, kar je že skoraj ustaljena navada.

Menimo, da je delo dobro zastavljeno in da bomo načrtovane naloge vsaj v večini izvedli, kajti tudi člani upravnega odbora smo le prostovoljci z dolžnostmi na svojih delovnih mestih in doma pri družinah.

Za upravni odbor
predsednica DPM SAVA
Iva Faletič

Pretekli teden je zakopala ključ gimnazije zadnja od 36 generacij, ki so po osvoboditvi zaključile šolanje v jeseniški gimnaziji. Ta generacija je tudi zadnja, ki jo čaka še maturata. Prva generacija je na jeseniški gimnaziji maturirala leta 1949 in zadnja po 35 letih letos. Stavba pa bo v jeziku domačinov najbrž še dolgo ostala gimnazija, kar je tudi prav, saj je uživala velik sloves na Slovenskem.

JESENIŠKI INVALIDI NADALJUJEJO S PESTRO DEJAVNOSTJO

Člani Društva invalidov Jesenice po uspešni letni skupščini nadaljujejo z aktivnostmi na različnih področjih. Na prvi seji novoizvoljenega odbora društva so si razdelili funkcije in delovne dolžnosti za prihodnje obdobje.

Marica Potočnik je bila za predsednico izvoljena že na letni skupščini, na seji pa so potrdili člane še za naslednje funkcije: za podpredsednici Vero Dulmin in Branko Koritnik, za tajnico Majdo Hutter, za blagajničarko Francko Kelih in za predsednika samoupravne kontrole Srečka Zimo. Predsedniki posameznih komisij bodo: za socialna vprašanja Izidor Zupan, za športno rekreacijo Anica Cerin, za oddihe in izlete Franc Iskra, za organiziranje in delo aktivov Srečko Zima, za priznanja in nagrajevanje Miro Orel in za disciplinsko razsodišče Franc Varl.

Na seji so pregledali uresničevanje programa dela društva v letošnjem letu in ugotovili, da so izvršili vse naloge, nekatere dejavnosti celo v večjem obsegu. Pogovarjali so se tudi o letošnjih akcijah, ki potekajo predvsem v okviru 15-letnega jubileja društva, oziroma 15-letnice slovenskih invalidskih društev.

Prejšnjo soboto se je 34 članov društva udeležilo tradicionalnega srečanja težkih invalidov Gorenjske, ki je bilo tokrat v osnovni šoli v Križah v organizaciji Društva invalidov Tržič. Za prevoz so poskrbeli svojci težkih invalidov, pomoč pa sta ponudila tudi Bolnica Jesenice in Universal Jesenice. V nedeljo se je ekipa društva udeležila avtorallyja v Titovem Velenju za memorial Staneta Lavriča. Ob tej priložnosti so organizatorji pripravili tudi razstavo o delu in življenju Staneta Lavriča, udeleženci pa so se pomerili v različnih rekreacijskih in družabnih igrah.

Pri Društvu invalidov Jesenice se pripravljajo še na dva dogodka v letošnjem jubilejnem letu. V soboto, 23. junija, se bodo predstavniki društva udeležili osrednje prireditve Zveze društev invalidov Slovenije ob 15-letnici, ki bo v Ljubljani, naslednjo soboto, 30. junija, pa bodo odšli na srečanje invalidov Gorenjske, ki bo v Dupljah v organizaciji Društva invalidov Kranj. Prijave za to srečanje zbirajo v pisarni društva in poverjeniki v krajevnih skupnostih.

J. Rabič

IZLET NA OBALO

V soboto, 9. junija, je Gorenjska turistična zveza priredila enodnevni izlet za predstavnike turističnih podmladkov gorenjskih osnovnih šol. Iz osnovne šole Tone Čufar se je tega izleta udeležilo šest učenc, z nami pa sta bili tudi učenci osnovne šole Prežihov Voranc. Zbirno mesto je bilo v Kranju, kjer sta nas čakala dva avtobusa, s katerima smo se odpeljali na izlet.

Prva postaja je bila Bistra pri Vrhniku, kjer smo si ogledali muzej s starimi avtomobili, lovski muzej in staro kovačnico. Postregli so nam tudi z obilno malico. Druga postaja je bila v Kopru. Ogledali smo si pristanišče. Tovarišica, ki je izlet vodila, nam je povedala nekaj o nastanku in razvoju mesta ter o izvoru njegovega imena. Pot nas je nato vodila v Simonov zaliv, kjer smo imeli kosilo. Odpeljali smo se še do Portoroža, kjer smo imeli dve uri prosto, za ko-

panje. Čas je hitro minil. Neradi smo se odpeljali nazaj proti Kranju in od tam na Jesenice. Na tem lepem izletu sem spoznala precej učencev in učenk iz drugih osnovnih šol. Kljub napornemu dnevu, sem se vrnila domov z lepimi vtisi. Upam, da se bom podobnega izleta še kdaj lahko udeležila.

Katarina Velepčec,
turistični podmladek
OŠ Tone Čufar

XVI. ZBOR AKTIVISTOV IN BORCEV NOV GORENJSKE

Delovne ljudi in občane obveščamo, da bo letošnji XVI. zbor aktivistov in borcev NOV Gorenjske 24. JUNIJA OB 10. URI v Mengšu (občina Domžale).

Vsakoletnega srečanja se poleg aktivistov in borcev NOV udeležuje tudi veliko število delovnih ljudi in občanov naše občine.

Vse tiste, ki se želijo udeležiti zbora, obveščamo, da se lahko prijavijo na sedežih krajevnih skupnosti v občini in na sedežu OK SZDL Jesenice oz. občinskega odbora ZZZB NOV Jesenice (C. m. Tita 86).

Ob prijavi mora udeleženec prispevati 150,00 din za delno kritje stroškov prevoza z avtobusom.

Čas odhoda bo objavljen v tedniku Železar 21. junija.

Vsi udeleženci bodo prejeli spominske značke.

Rok prijave je do 16. junija 84.

GRADIJO NOVO KINO DVORANO

Pri stavbi gledališča Tone Čufar na Jesenicah so konec prejšnjega meseca pričeli z izkopom temeljev za novo kinodvorano. Problematika večnamenskih prostorov za različne oblike kulturnega dela in življenja v jeseniški občini je prisotna že več let, tokrat pa se je ponudila priložnost, da zgradimo nov kulturni objekt.

Ko se je oktobra leta 1982 takratno Kino podjetje Jesenice priključilo h kranjskemu, so se že začeli dogovori za obnovo obeh kinodvoran na Jesenicah. Posebno v izredno slabem stanju je kino Radio, kjer je komajda še moč predvajati filme. Ta objekt je sedaj odkupila Železarina, ker je predviden za rušenje za potrebe Železarne, predstavniki Kino podjetja iz Kranja pa so se odločili, da zgradijo novo kinodvorano pri stavbi gledališča Tone Čufar, ki tudi sicer že sodi v predvideni bodoči kulturni center Jesenic.

Nova kinodvorana bo brez dvoma velika pridobitev. Imela bo 414 sedežev, namenjena pa bo še za druge različne kulturne prireditve. Funkcio-

nalno bo povezana s stavbo gledališča, v nadaljnjih fazah pa je v tem objektu predvidena še manjša dvorana s 100 sedeži in drugi spremlja-joči objekti. Cena za prvo fazo gradnje je 50 milijonov din, investitor Kinopodjetje Kranj bo zagotovil 35 milijonov, ostalo pa bodo seveda morali zbrati v jeseniški občini.

Predvidoma bo dvorana nared za predvajanje filmov prihodnje leto v maju. Projektanta dvorane sta Gregor Velepčec in Milan Polak z BUSP Jesenice, izvajalec del pa Gradbincev, ki se že pri izkopu srečuje s precejšnimi težavami zaradi kamnitega terena.

J. R.

KAKO KORISTIMO POČITNIŠKE KAPACITETE V DOMU V IZOLI

Upokojenci jeseniške občine imajo v počitniškem domu DU Slovenije v Izoli v letu 1984 na voljo 254 mest po deset dni, to je skupno 2.540 dni. Mesta so razdeljena po posameznih društvi upokojencev na osnovi števila članov.

Stanje je vzeto iz poročil, ki so jih društva poslala Zvezi društev upokojencev Jesenice. Tako ima jeseniško društvo upokojencev kar 97 mest ali 970 dni. Do sedaj so porabili ali rezervirali le 520 dni, torej nekaj več kot polovico ali 53,6 %, (v to so zajete že tudi rezervacije do septembra). Mnogo bolje so razpoložljiva mesta izkoristili v DU Javornik-Koroška Bela, od 770 dni so do sedaj koristili že 570 dni ali 75,3 %. DU Zirovnica ima na razpolago 350 dni, do sedaj so izkoristili 100 dni, ali 27,6 %. DU Kranjska gora je od 190 dni koristila že 132 dni ali 69,5 %, DU Mojstrana ima prav tako 190 dni, koristili so jih 140 ali 73,6 %. DU Rateče-Planica ima na razpolago 70 dni, koristili pa so jih 40 ali 59 %. Skupno smo v občini koristili le 60 % razpoložljivih mest. Od tega smo koristili kar 20 % z organizacijo enega izleta za pet dni, katerega se je udeležilo 26 članov društev. Prav tako je 39 članov bivalo v domu od tri do sedem dni.

Prav gotovo je za tako organizacijo potrebno več časa, kot pa če bi bili vsi po deset dni v domu.

Težko je ugotavljati, kaj je vzrok za tako stanje, ali premalo propagande posameznih društev, ali so vzrok cene. Prav gotovo je, da bi tudi v Izolo šlo več ljudi, če bi nekateri, ki so vodili organizacijo in propagando za Lendavo, Mali Lošinj in Primošten, svojo aktivnost usmerili v Izolo. Seveda v Izoli še ni nihče letoval zastoj, zato tudi ni organizatorjev. V glavnem sem vse agitacije in priprave izletov opravil sam. Prav tako se tudi društva niso držala navodil niti Zveze, niti koordinacijskega odbora, da bi z dodatnim regresom društva vzbudili več zanimanja za letovanje v Izoli. Poskušajmo popraviti zamujeno in organizirati več večdnevni izletov v Izolo, kajti dovolj mest je še v mesecih oktober, november in december.

Stane Torkar

OBČINSKO TEKMOVANJE PIONIRSKIH DRUŠTEV »MLADI GASILEC«

V soboto, 2. junija, smo se mladi gasilci pomerili na občinskem tekmovanju v Kranjski gori, kamor smo se pripeljali s kombijem gasilskega društva. Ko smo prišli na poligon pred šolo, smo najprej poslušali kratek nagovor. Takoj za tem se je začelo tekmovanje.

Razvrstili smo se v štiri starostne skupine. Tekmovali smo z vedrovkami: dva sta črpala vodo, tretji pa jo je skušal čim več spraviti v odprtino na tarči in v posodo za njo. Po opravljeni nalogi z vedrovko smo odšli v šolo na drugi del tekmovanja. Odgovarjali smo na testna vprašanja. Vsak član trojke je izžrebal svoje

vprašanje, nato pa smo vsi trije ustno odgovarjali. Ko so vse ekipe končale tekmovanje, so nas povabili na malico. Po malici so razglasili rezultate.

Prvo mesto v IV. skupini (7. in 8. razredi): prvo mesto v III. skupini (5. in 6. razredi) in prvo mesto v II. skupini (3. in 4. razredi) so dosegle ekipe osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odbora Kranjska gora, prvo mesto v I. skupini (1. in 2. razredi) pa je dosegla ekipa osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela.

Ekipno je bilo najboljšo pionirsko društvo Mladi gasilec osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odbora Kranjska gora, ki je prejelo tudi po kal občinske gasilske zveze, za prva tri mesta v trojkah na vsaki stopnji pa so podelili priznanja. Po razglasitvi rezultatov so učenci osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odbora pripravili kratek kulturni program, mentorji-učitelji in mentorji-gasilci pa so se še posvetovali o programu požarnovarnostne zaštite v osnovnih šolah.

Tekmovanje je pokazalo, da smo bili mladi gasilci dobro pripravljeni. Tudi organizacija tekmovanja je ob lepem vremenu dobro stekla.

Gaber Bregant, pionirsko društvo Mladi gasilec, OŠ Prežihov Voranc Jesenice

110 LET ŽELEZARSKIH GODB

Jutri, 15. junija bo PIHALNI ORKESTER JESENŠKIH ŽELEZARJEV, ki nadaljevalec bogate tradicije železarskih godb, s slavnostnim koncertom v gledališki dvorani na Jesenicah praznoval 110-letnico ustanovitve prve kovaške godbe na našem območju.

Zgodovina železarstva na Gorenjskem sega v halstatsko in rano latensko dobo. To dokazuje, da so na našem območju kopali železovo rudno, talili in obdelovali železo že pred več kot tisoč leti. Obstojata tudi listina o rudarskem redu z dne 24. avgusta 1381, s katero je Friderik grof ortenburški rudarjem in fužinarjem iz Planine pod Golico podelil širše svobode ob ostalih tlačanov. Vse to so ugotovili in dokazali zgodovinarji.

Ne vemo pa, če je kdo pisal o tem, kako so takratni rudarji in fužinarji živeli po opravljenem delu, čeprav jim je prostega časa ostajalo bore malo. Gotovo so znali peti in morda celo igrati kakšen instrument. Ohranjeni zapisi nam pričajo le o tem, da so pred 110 leti v Bohinju ustanovili prvo kovaško godbo na našem območju.

Pred 115 leti so namreč v Bohinjski dolini kladiva močneje zapela. Prišlo je do združitve malih fužin v Kranjsko industrijsko družbo Jesenice, kar je za tiste čase pomenilo tehnično revolucijo. Ta prelomni trenutek pa je prav gotovo najtesneje povezan z nastankom prve godbe na Gorenjskem, kajti pet let za tem so bohinjski kovači že pihali in tolkli na svoje instrumente.

Pred 110 leti so v Bohinju potujoči češki muzikantje ogreli Zoisove kovače, da so ustanovili godbo na pihala. Pobudo je prevzel Nikolaj Bernard, katerega družina je prav tako prišla iz Češke in začel okrog sebe zbirati nadarjene fante — delavce, kovače, ki so leta 1874 ustanovili prvo kovaško godbo. Bohinj je bil takrat kulturno središče Gorenjske. Imeli so pevsko društvo, zbor, ki je štel 25 pevcev in prirejali so samostojne koncerte, čitalnico, godbo in požarno brambo — gasilce.

Požar, ki je leta 1908 uničil Zoisove fužine je povzročil, da so bohinjski fužinarji, med njimi tudi godbeniki morali za kruhom v jeseniško tovarno, kjer se je takrat že pričela industrijska dejavnost. Bernard je ob veliki podpori tovarne kmalu nadaljeval delo s tovarniško godbo na Jesenicah.

Razvoj političnega življenja oziroma političnih strank po prvi svetovni vojni, je bil povezan tudi s pridobivanjem članstva in političnega vpliva, pri čemer je bila potrebna tudi propagandna dejavnost. Tako so bile kmalu po prvi svetovni vojni na Jesenicah ustanovljene kar tri pihalne godbe.

Najprej je začela delovati KREKOVA ali PROSVETNA GODBA NA PIHALA, ki je imela svoje zemetke v godalnem orkestru, ki je deloval že pred prvo svetovno vojno. Kmalu za tem je bila ustanovljena druga godba, ki so jo sestavljali napredni, socialistično usmerjeni delavci, in sicer GODBA SMRJ ali KOVINARSKA GODBA, ki je delovala pod okriljem DPD Svoboda, oziroma kasneje Enakost. Seveda pa ni mogla zaostajati niti tretja politična struja in nekaj let kasneje je bila ustanovljena še tretja godba, ki se je imenovala SOKOLSKA GODBA. Vse godbe so se v glavnem vzdrževale s podporno članarino svojih članov, ki so bili predvsem delavci Kranjske industrijske družbe.

Okupacija leta 1941 je pretrgala delovanje vseh treh godb. Okupator je poskušal s prisilo sestaviti novo godbo, kar pa mu je uspelo le za krajši čas, ker je mnogo godbenikov z uniformami in instrumenti vred odšlo v partizane. Prisila pa je naredila svoje in leta 1942 je bilo nekaj godbenikov zajetih v tovarniško godbo, ob njej pa je začela delovati tudi mladinska godba. Z novim odhodom nekaterih godbenikov v partizane, vključno z dirigentom, pa sta obe godbi povsem zamrli.

Zadnje dni okupacije, leta 1945, pa je bila nad Gorjami formirana godba

na pihala, ki je postala godba komande mesta Bled. Godba, ki je štela 53 moških, večinoma članov predvojnih jeseniških godb, je spremljala borce NOV, ki so osvobajali gorenjske kraje.

Kmalu po osvoboditvi je na Jesenicah ponovno začela delovati godba na pihala, ki jo je vodil Filip Bernard, sin leta 1943 umrlega glasbenega veterana in ustanovitelja prve kovaške godbe v Bohinju Nikolaja Bernarda, najprej v okviru sindikalnega kulturnega društva in kasneje v okviru DPD Svoboda Tone Čufar, kot ŽELEZARSKA GODBA. Za prvim dirigentom je nekaj let vodil godbo Rado Kleč, za njim pa jo je prevzel Remigij Noč, krajši čas pa ji je dirigiral tudi Lojze Savinšek. Nekaj let je delovala tudi mladinska godba, ki sta jo vodila Lojze Smrekar in Jože Zupan. Žal je ta godba kmalu prenehala delovati, njeni instrumenti pa so bili dodeljeni godbi na pihala, ki je začela delovati pri DPD Svoboda France Mencinger Javornik Koroška Bela.

Na pobudo sindikalne organizacije Železarne Jesenice pa je bila 19. oktobra 1968 narejena združitev obeh pihalnih godb v enoten in kvaliteten pihalni orkester. Pod novim imenom PIHALNI ORKESTER JESENŠKIH ŽELEZARJEV je hitro napredoval in postopno prehajal iz

klasičnega avstrijskega igranja na modernejši holandski način. Leto za tem pa je bil ustanovljen tudi mladinski ansambel, pri orkestru pa sta delovali tudi dve manjši zasedbi, in sicer kmečka godba in zabavni orkester, ki pa sta žal po krajšem času prenehala delovati. V prvem obdobju sta orkestru dirigirala Rado Kleč in Julij Sörgo, dokler leta 1975 ni prevzel orkester dirigent Ivan Knific, ki orkester še danes vodi.

Jesenški godbeniki so mnogo nastopali v ožji in širši domovini pa tudi v zamejstvu. Njihovo obsežno delo ilustrira podatek, da imajo poprečno letno 95 dveurnih vaj in 55 javnih nastopov.

Za svoje delo so prejeli številna priznanja, med drugim: Gallusovo plaketo, Prešernovo nagrado gorenjskih občin, red zaslug za narod s srebrnimi žarki, srebrni znak Osvobodilne fronte, Čufarjevo plaketo občine, več priznanj ZZB NOV, kot najboljši amaterski ansambel Jugoslavije za leto 1979 pa so prejeli zlati kip Koste Abraševića. Na tekmovanjih pihalnih orkestrov so osvojili tudi zlato in bronasto plaketo, poleg številnih drugih nagrad in priznanj.

Ob letošnjem jubileju je orkester izdal prvo samostojno glasbeno ploščo, godbeniki bodo dobili nove kroje, urejena je obsežna kronika, izdali so tudi jubilejno značko in priložnostni bilten. Na jubilejnim koncertu bodo tudi podelili priznanja godbenikom in organizacijam, ki so jih v njihovem razvoju najbolj podpirale.

LEP KONCERTNI VEČER MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA BLAŽ ARNIČ

Mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je v petek, 8. junija, ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča na Jesenicah imel koncert ob zaključku jesensko-zimske sezone.

Zbor je s celovečernim koncertom prijetno presenetil ljubitelje zborovskega petja, posebno pa še stare prijatelje tega zbora. Ko je pred dobrim letom že vse kazalo, da bo zbor popolnoma prenehal z delom, so mladi pevci zbrali toliko moči in razumevanja, da so se organizacijsko usmerili na pravo pot, ki jih je iz precej neorganiziranega stanja, ko so bili prepuščeni sami sebi, popeljala pod okrilje DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. V novih organizacijskih razmerah so se pogoji za delo toliko izboljšali, da so mladi pevci in zborovodja Roman Ravnič z novimi močmi uspeli prirediti v celoti zelo uspešen koncert.

Mladi pevci in zborovodja so resnično »hrabri fantje in dekleta«. Čeprav jih je samo 24, so se lotili zelo zahtevnega pevskega sporeda. Zahtevnega po obliki in vsebini. Kako tvegano programsko usmeritev so si izbrali za koncert, pove seznam zapetih skladb: 1. Anonimni skladatelj 16. stol.: AY, LINDA AMIGA (španska), 2. Johannes Sebastian Bach: JESU MEINE FREUDE (koral), 3. Wolfgang Amadeus Mozart: AVE VERUM CORPUS (motet), 4. Anton Bruckner: LOCUS ISTE (Graduale), 5. Stevan Stojanović Mokranjac: NJEST SVJAT (stavek iz Opela), 6. Paul Hindemith: LA BICHE — SRNA (Rainer Maria Rilke), 7. Vilko Ukmar: SLOVENSKA BESEDA (Mirko Kunčič), 8. Radomir Petrović: MADRIGAL (ljudska besedilo), 9. Jakob Jež: PO JEZERU (ljudska po M. Vilharju), 10. Gustav Gonza: SAN SE ŠETAO (Prekmurje), 11. Ubald Vrabec: DOBER VEČER (koroška), 12. Marij Kogoj: STOJI MI POLJE (ljudska), 13. Uroš Krek: DEČVA MOJA JE (ljudska iz Podrožja), 14. Franjo Venturini: NOCOJ PA, OH NOCOJ (primorska), 15. Matija Tomc: VUSTNEJŠA JA NI (koroška), 16. Traditional: ROCK-A MY SOUL (črna duhovna), 17. Aleksander Svešnjikov: PESEM (ruska narodna), 18. Vladimir Berdović: LINDJO (stara dubrovaška poskočnica).

Že uvodna pesem anonimnega španskega skladatelja AY LINDA AMIGA je opozorila poslušalce predvsem na dobro zvočnost maloštevilnega zbora, kar se je potrdilo in celo stopnjevalo v nadaljevanju koncerta. Samo 24-članski mešani zbor sicer ni mogel izstopati s posebnim zvočnim bogastvom, toda maloštevilčnost so pevci nadomestili s prepričljivostjo v dobrišnem delu sporeda. Posebno prvi del sporeda je bil zelo zahteven, pa sta pesmi LOCUS ISTE in SLOVENSKA BESEDA povzročila nekaj razhajanj v zlitosti in intoniranosti. Očitno Ukmarjeva SLOVENSKA BESEDA še ni popolnoma vključena v zmogljivost zbora. Podobno moramo zapisati tudi za Jezevo PO JEZERU. Pripombe naj bi bile v spodbudo za nadaljnji študij tudi tako zahtevnih (posebno po obliki) skladb in za okrepitev zbora z novi-

mi pevci in ponovno vključitvijo dobrih »starih« pevcov, ki so tokrat bili med poslušalci v dvorani. K prvemu delu koncerta naj dodamo, da je solist Boštjan Zidar pel premalo sproščeno — preveč falzetirano.

V drugem delu koncerta smo poslušali šest pesmi, s katerimi so nas domači skladatelji popeljali po Prekmurju, Primorskem, Koroškem... Pevci pa so nas ogreli tudi s priljubljeno črnsko duhovno pesmijo ROCK-A MY SOUL, ki je z ubranim petjem navdušila poslušalce. Z rusko narodno in dubrovniško poskočnico LINDJO, pa so zaključili spored. Navdušenemu občinstvu, ki je tokrat dobro napolnilo dvorano, so dodali še eno domačo pesem in ponovili iz dvorane zaželeno črnsko duhovno pesem ROCK-A MY SOUL, in tako zaključili uspešen koncert.

Tako sta se 24-članski (10 fantov in 14 deklet) mešani zbor in njihov zborovodja Roman Ravnič ponovno predstavila jeseniškim ljubiteljem zborovskega petja v najboljši luči. Pevci pojo sproščeno, z zadovoljivimi dinamičnimi razponi, dobro intoniranostjo. Zbor razpolaga z lepimi glasovi, bolj izdatni so moški glasovi, ženski še niso dovolj zveneči in izenačeni. Vsem skupaj pa manjka ZVOČNA RAZKOŠNOST MEŠANEGA ZBORA, ki jo omogoča le številčna okrepitev zbora. Pomembna kvaliteta zbora je zoroška disciplina — sleditev zahtevam zborovodja. Prepevanje skladb v originalnem besedilu (tuji jeziki) je značilna kakovost, ki predstavlja tudi intelektualno vrednost zbora.

Roman Ravnič se je predstavil kot oblikovalec in interpretator ambicioznega sporeda. Lotil se je domala vseh zborovskih področij in obdobj. Z muzikalnostjo in pridobljeno zborovsko kulturo je prispeval, da so poslušalci z lahkoto sledili in sprejemali vsa podana zborovska obdobja in njihove ustvarjalce — skladatelje. Ravnič je bil dober razlagalec izbrane koncertnega programa.

Če je le radovednost, KAJ BO POKAZAL ZBOR PO PRECEJ DOLGEM ČASU ANONIMNOSTI, pritegnila precejšnje število poslušalcev na koncert, lahko zapišemo, da so bili navzoči zelo zadovoljni in da se bodo zanesljivo odzvali vabilu povezovalcev programa: NA SVIDENJE PRIHODNJIČ!

Bernarda Gašperčič in Igor Škrli, člana amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice, sta s prisrčnostjo in dovršenim zunanjim izgledom in z igralskimi izkušnjami popestrila program z ustreznimi teksti.

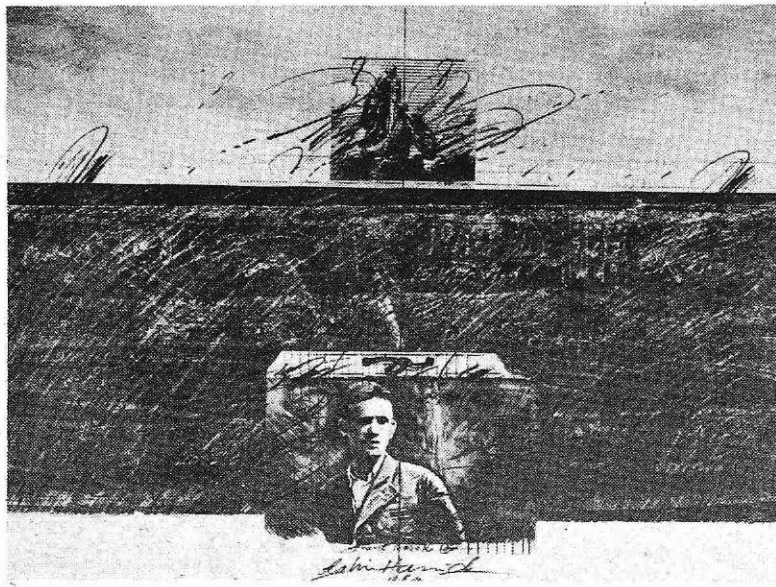
Na koncu koncerta je Bernarda Gašperčič izročila zborovodju šopek cvetja v imenu DPD Svoboda Tone Čufar, zbor pa je s šopkom pozdravila tudi predstavnica mešanega pevskega zbora iz Šentjakeba na avstrijskem Koroškem. Oba zbora namreč veže že večletno prijateljsko sodelovanje.

Franjo Ropret

JUBILEJNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA JESENŠKIH ŽELEZARJEV

Ob 110-letnici železarskih godb bo pihalni orkester Jeseniških železarjev, ki nadaljuje to tradicijo, v petek, 15. junija, izvedel slavnostni koncert v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah s pričetkom ob 19. uri. Koncert bodo ponovili v isti dvorani v sredo, 20. junija, ob 19.30. Na jubilejnim koncertu se bodo pod taktirko Ivana Knifica predstavili z naslednjimi skladbami:

1. A. Giraud — G. Mol: KONCERTNA UVERTURA
2. P. Krstić — S. Dlesk: SKERCO D-MOL
3. S. Hristić — S. Dlesk: PREDIGRA IN PLES IZ BALETA OHRIDSKA LEGENDA
4. J. W. Ganglberger — I. Knific: MOJ TEDDYBÄR — solo fagot Barbi Ulčar
5. F. H. Schorer: TRIJE PLESI (Vals, Beguine, Rag)
6. O. Dübon: PRAZNIK TROBENT (Fiesta tromba)
7. W. Hautvest: IZBOR ELVISOVH DEL (Elvis selection)

Tahir Hamid: Begunje — talec

GRAFIKE TAHIRJA HAMIDA V JESENŠKEM SALONU

Jutri, 15. junija bodo ob 18. uri s krajšim kulturnim programom v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli razstavo grafik akademskega slikarja iraškega rodu TAHIRJA HAMIDA, ki sicer že drugo leto živi in dela na Jesenicah kot samostojni umetnik.

Slikar je bil rojen leta 1953 v Bagdadu (Irak), kjer je tudi dokončal šolanje na Inštitutu za umetnost. Študij je nadaljeval na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1979 diplomiral, dve leti pozneje pa dokončal še specialko za grafiko pri profesorju Bogdanu Borčiču. Leta 1983 je postal član Društva slovenskih likovnih umetnikov. O slikarjevi umetniški tvornosti je likovni kritik Ivan Sedej napisal:

»Tahir Hamid, iraški umetnik, se je vključil v likovno tvornost okolja v katerem trenutno živi in dela, na zanimiv in presenetljiv način — saj ga lahko uvrstimo med dosledne nadaljevalce izročila ljubljanske grafične šole. Vplivi najmočnejših osebnosti na ljubljanski akademiji so sicer še vedno prisotni (poseben odnos do prostora, vrednotenje likov in specifična ikonografija), vendar pa je za njimi čuti tudi razraščanje svojevrstne osebnosti. Obenem pa ne smemo pozabiti, da v ozadju grafik in risb Tahirja Hamida čutimo tudi tradicijo perzijske umetnosti — ki pa se kaže na najbolj ustrezen in nevsiiljen način. Umetnik je namreč izbral težjo pot kot nekateri evropski šolani umetniki iz muslimanskega okolja — saj se je zavestno odrekel vsakršnemu folkloriziranju, tradiciji rodne okolja pa je povzel le v načelu — to se pravi, da sta pri njem odsev domače tradicije predvsem zgovorna in obenem prefinjena risba ter malce težje opredeljen element aristokratske nežnosti.

Likovna obravnava ploskve, kjer gre umetniku za uravnotežen organizem z nakazanimi dinamičnimi elementi (široke poteze z barvniki, skicozno omejene barvne ploskve) sodi potemtakem v okvire ljubljanske šole. Sam odnos do risbe in njene funkcije pa sodi v drugačen likovni prostor. V umirjenih ritmih zato zaslužitmo sintezo dveh na videz nepomirljivih nasprotij — ki se v skrajni posledici ujamaeta in umirita v vodilnih barvnih tonih. Obenem pa je Tahir Hamid tudi umetnik, ki ni zadovoljen z doseženim, zato so njegova, sicer previdna iskanja novih poti, v mnogih pogledih odraz temperamenta in manj tistih pritiskov, ki jih sproža okolje. Zato so najbrž vse inovacije, ki jih v njegovih risbah in grafikah zasledimo v zadnjem obdobju, rezultat poglobljene dela in študija. V novejših delih se je začel kristalizirati predvsem nekoliko drugačen odnos do figure, ki ni več »pretveza« ali izhodišče za bolj abstraktno obravnavo kompozicije, ampak namen, ki ga umetnik dosega s sredstvi, ki sicer sodijo v repertoar abstraktnega oblikovanja. Obenem s tem pa se že nakazujejo tudi nekateri elementi krajine, ki je antropomorfizirana v tej meri, da funkcionira obris človeške figure tu-

di kot del krajinskega inventarja. To pa pomeni, da je mladi iraški umetnik odkril nov svet, ki nam ga radodarno razkriva.

Slikar je doslej samostojno razstavjal v Mariboru (1978), Galeriji ARS v Ljubljani (1980), Galeriji Vrhnika (1981), Galeriji Avla Maribor (1982), Cankarjev dom Vrhnika (1983), Salon Foaje Štip (1983), Galerija Grupp experiment Stuttgart (1983), Galerija Labyrinth Ljubljana (1984) — skupaj z Mustafa Walidom, Galerija Obalna hiša Trst (1984) — skupaj z A'Karim Azadom. Sodeloval je tudi na številnih skupinskih razstavah v Jugoslaviji in drugje, med drugim: XIII., XIV. in XV. mednarodni grafični bienale Ljubljana, VIII. mednarodni grafični bienale Krakovo (Poljska), Intergrafika Katowice (Poljska), mednarodna razstava grafike 5x10 Jokohani (Japonska), skupne razstave iraških umetnikov v Rimu, Firencah, Benetkah, Damasku, 17. zimski salon Hercegnovi, Vrhnika, Jesenice, Škofja Loka itd.

Tahir Hamid je sodeloval tudi v slikarskih kolonijah v Ravnah na Koroškem, Bistri — Vrhniku, mednarodni slikarski koloniji Prilep in v Štipu.

Za svojo likovno ustvarjalnost je prejel prvo nagrado Inštituta za umetnost v Bagdadu (1976) in dve študentski Prešernovi nagradi na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani (1977 in 1978).

Razstava slik Tahirja Hamida bo na Jesenicah odprta do vključno 27. junija vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

AKAD. SLIKAR DARKO SLAVEC RAZSTAVLJA V RADOVLJICI

V Galeriji Šivčeva hiša v Radovljici je do 1. julija vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure odprta razstava slik akademskega slikarja DARKA SLAVCA iz Ljubljane. Mladi umetnik v Radovljici predstavlja grafični ciklus podoban motivnemu svetu le, da je v njem manj pripovednosti in manj nadrealistične večpomenskosti, zato pa več čiste likovne vsebine, saj služi slikarju — grafiku izbrani motivni svet predvsem kot izhodišče za oblikovno pretehtane likovne variacije

FRANC ČRV RAZSTAVLJA V RADOVLJICI

Jutri, v petek, 15. junija bodo v pasazi radovljiške graščine odprli samostojno razstavo fotografij člana foto kluba Andrej Prešeren Jesenice FRANC ČRVA. To je njegova že četrta samostojna razstava umetniških fotografij.

V Radovljici se bo avtor predstavil s 27 fotografijami iz življenja in dela jeseniških železarjev. Poleg samostojnih razstav je Franci Črv več kot 200 krat sodeloval tudi na skupinskih razstavah doma in v tujini.

FINŽGARJEVA LJUDSKA IGRA »VERIGA« V DOSLOVČAH

V petek, 15. junija, se bo v DOSLOVČAH začelo praznovanje krajevnega praznika krajevnih skupnosti Žirovnica. Nastopili bodo igralci KUD F.S. Finžgar iz Sore pri Medvodah s Finžgarjevo ljudsko igro VERIGA. Igralcem bodo s petjem pomagali pevci žirovniškega okteta.

Obiskovalce obenem vabimo, da si pred začetkom igre ogledajo še prodajno razstavo ročnih izdelkov (punčke iz cunj, glinaste poslikane posodice, tapiserije) učencev osnovne šole Polde Stražisar iz Jesenice. Razstava — plod marljivega dela učencev in prizadevnosti njihovih učiteljev — bo postavljena v skednju pri Finžgarjevi rojstni hiši.

Pisatelj Finžgar je Verigo napisal v času svojega službovanja v Sori (1908—1918), izšla pa je leta 1914. Prvič so jo uprizorili v ljubljanskem Narodnem gledališču leta 1919. Ko je Veriga drugič izšla (1919), ji je pisatelj napisal tale uvod: »Zgodba je to, nič drugega, za ogledalo postavljena, kako strasti, iz malenkosti porojene, spajo obraz ljudski duši in jo preslepe, da tava in iče v temi, kar ji je v pogubo, ne vidi pa velikih, resnih ciljev, do katerih vodi pot ljubezni.«

Povod za igro je bil resničen vaški dogodek v Spodnji Sori. Kmet Čarman (v igri Marko) je jeseni izgubil verigo, Matjaž (v igri Mejač) pa jo je spomladi našel in kot svojo last pritril na voz. Prepri in tožbe so se začeli, ko je Marko verigo našel pri sosedu in jo prinesel domov. Spor med sosedoma sta blažila Mejačev sin Janez in Markova hči Micka. Praviarska strast, gorenjska trma in podpihovanje vaščanov pa so se končali šele, ko je v Krnici utonil ded Primož (Markov oče). Pravdam in sovrastvu ni bilo videti konca, zato je hotel v tolmunu utopiti verigo, a je zraven utonil še sam.

Na Čarmanovi kmetiji še danes hranijo to nesrečno »zlajdro« v lesem zabojčku z napisom VERIGA.

Veriga (poleg Dekle Ančke in Prekrokovane) predstavlja vrh Finžgarjevega literarnega ustvarjanja. Obsega tri dejanja, ki so zelo preprosto obdelana. Osebe so iz najbližje soseske vasi Sore, le nerodni snubec Boltežar je iz bližnjih hribov. Ti ljudje pa predstavljajo celo vrsto značilnih vaških predstavnikov, ponosnih, miroljubnih in razdražljivih. Kažejo se politična nasprotja in sovrastvo razmerje med hribovci in dolinci. Tako zgoščeno dramatičnost te še vedno žive ljudske igre je Finžgar

podprl še z naravnim, sočno ljudsko govorico.

Igralci iz Sore zato Verigo igrajo še s posebnim ponosom. Predstave so vedno na prostem, govorijo pa v svojem domačem narečju. Da so tudi igralci prav po gorenjsko trmasti, dokazuje to: za prejšnji terek — deževalo je ves dan — so napovedali vajo. Rečeno — storjeno. Prišli so — z dežniki — in odigrali vsa tri dejanja. S svojo neugnanostjo so ugnali celo dež; ponehal je, ko je bilo vaje konec.

Doslej so Verigo igrali v Sori in okoliških vaseh, igralci sami pa so jo želeli predstaviti tudi v Finžgarjevi rojstni vasi. Upamo, da bodo imeli dovolj gledalcev! Obenem pa obiskovalce, ki ne bodo prišli od daleč in take, ki se bodo pripeljali z osebnimi vozili, prosimo, da s seboj prinesejo zložljive stole, odeje, blazine ipd. To je šele druga prireditev v Doslovčah, zato še nismo mogli pripraviti toliko klopi, da bi vsi gledalci lahko sedeli.

Prirediteljica — Kulturna skupnost Jesenice, upa, da nam bodo gledalci to pomanjkljivost oprostili in na prireditve kljub temu z veseljem prišli. Če bo deževalo, pa igre seveda ne bo.

Mira Novak

VABILO V DOSLOVČE

Kulturna Skupnost Jesenice vas vabljudo vabi v petek, 15. junija, v DOSLOVČE. V počastitev krajevnega praznika KS Žirovnica bo igrala skupina KUD F.S. Finžgar iz Sore pri Medvodah v svojem narečju uprizorilo Finžgarjevo ljudsko igro VERIGA. Pel bo domači žirovniški oktet.

V skednju na dvorišču Finžgarjeve rojstne hiše si bodo lahko obiskovalci ogledali prodajno razstavo ročnih izdelkov učencev osnovne šole Polde Stražisar Jesenice.

ŽENSKI PEVSKI ZBOR MILKO ŠKOBERNE V GABROVKI PRI LITJI

Za 9. junij so predstavniki kulturnega življenja v Litji povabili ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, da v Gabrovki priredi pevski koncert.

Pod vodstvom zborovodje Antona Cimpermanna je zbor zapel enajst pesmi. Koncert v dvorani nove osnovne šole je uspel, saj so bili obiskovalci zadovoljni in navdušeni. Pred nastopom jeseniških pevk sta se predstavila s po tremi pesmimi ženski in moški zbor KUD Franc Levstik iz Gabrovke.

Po koncertu smo se pogovarjali tudi o nadaljnjem sodelovanju; v jeseni bodo pevke poskušale organizirati koncert njihovih zborov v enem izmed krajev jeseniške občine.

Sobotni koncert v Gabrovki je bil

za pevke tudi prijeten izlet, kar je bilo tudi priznanje za njihovo prizadevnost. Ustavile so se tudi v Slivni, kjer je geometrično središče SR Slovenije in si v Vačah ogledale povečano kopijo situle.

Obiskale so tudi grad Bogenšperk, kjer je naš prosvetljenec Valvasor snoval svojo Vojvodino Kranjsko. Pred gradom Bogenšperk so našle na praznovanje lovskih družin Slovenije, ki so imele že tradicionalno enajsto srečanje pevskih zborov in trobilcev na rog.

Mej

FILMSKI IN VIDEO SEMINAR V LJUBLJANI

Odbor za film pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije pripravlja seminar — laboratorij na področju medijskih raziskav — filma, videa, zvoka, besede, gibanja... ki bo v Ljubljani, in sicer prvi del od 22. do 24. junija, drugi del pa od 29. junija do 8. julija, predvidoma v galerijskih prostorih ŠKUC na Starem trgu 21 v Ljubljani.

Seminar je namenjen avtorjem, ki želijo študijsko in praktično prebiti meje že preizkušenih in uhojenih poti filmskega in video medija in se spustiti na področje zrelega in inovativnega iskanja sodobnega filmskega in video izraza, organizacije, mišljenja in nove senzibilnosti. Seminar-laboratorij bo tudi popolnim začetnikom omogočil poskusiti prve korake v medijska raziskovanja.

Letošnja dogajanja bodo obsegala: raziskovanje dokumentarnega filma (pristop k dokumentarnemu filmu, kamera v dokumentarnem filmu, video v okviru dokumentarne produkcije), »mišljenje« filma, sestop k temeljem filmske strukture, vprašanja »čistega« filma, film v zgodovini mišljenja ter raziskovanje animiranega filma (računalniška animacija in meje animacije).

Delo seminarja — laboratorija bodo teoretično in praktično vodili znani slovenski in jugoslovanski strokovnjaki in avtorji, praktični del pa

bo realiziran skozi video, normal 8 in 16 mm filmsko tehniko. Slušatelji se lahko pri prijavah odločijo za posamezne segmente seminarja-laboratorija, lahko pa jih tudi kombinirajo. Oba dela seminarja-laboratorija pa sta za raziskovalce obvezna.

Za seminar-laboratorij v Ljubljani se filmski pedagogi in mentorji lahko prijavijo pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije, Kidričeva 5, Ljubljana, ali po telefonu 061-211-828, interna 37 ali 38, do vključno 19. junija letos. Ob vpisu je potrebno poravnati tudi šolnino v višini 1.000 din, ki jo je potrebno nakazati na žiro račun: 50101-678-47478 z oznako »za filmski seminar-laboratorij«.

Število prijav za seminar je omejeno, urnik in podrobne informacije pa bo organizator poslal po zaključnem prijavnem roku. Prijavitelji bodo seznanjeni tudi z morebitnimi spremembami.

A. Kerštan

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE V »VESELI ŠOLI«

V nedeljo, 3. junija, je v prostorih Cankarjevega doma potekalo 16. republiško tekmovanje v znanju iz Vesele šole, katere pokrovitelj TOZD Iskra je tudi letos poskrbela za prijeten program, v katerem je bilo vse — od glasbe, plesa pa do kratkih filmov in rokohitrskih večer.

Takoj na začetku smo udeleženci burno pozdravili ansambel Rendez-vous, ki nam je zapel nekaj svojih pesmi. Pozdravili so nas: urednica Pionirskega lista Suzana Šoster, glavni in odgovorni urednik Valtor Samide, slikar Božo Kos in predstavnica Iskre.

Sledil je še kratek program, po katerem so nas razporedili v tekmovalne prostore. Za reševanje nalog smo imeli na voljo pol ure in čas je kar prehitro minil. Sledil je še drugi del programa in na koncu razglasitev rezultatov. Spet je nastopil ansambel Rendez-vous, predstavili so se člani plesne skupine Kazine iz Ljubljane z latinskoameriškim plesom, rock'n'rolom ter break dāncingom. Nekaj časa nas je zabaval Toni Ga-

špersič, potem pa je na oder prišel pionirski prvak v rokohitrskih večerih, ki nam je prikazal nekatere ukane iz svojega programa. Sledil je ogled kratkega filma, še nekaj nastopov glasbenih skupin s šol, medtem pa so izračunali rezultate s tekmovanja.

Vsi, ki smo dosegli več kot 90 % možnih točk, smo dobili priznanje in knjižne nagrade. Tekmovalci smo se po besedah organizatorja kar dobro izkazali, saj je le nekaj redkih izjem doseglo manj kot tri četrtine točk.

Pohvaljena je bila tudi naša množična udeležba na tekmovanjih, na katerih je sodelovalo zelo veliko število učencev iz slovenskih šol. Lahko si želimo le to, da bi Vesele šole še

PO UPRIZORITVI »KEKCA IN MOJCE«

V četrtek, 24. maja, smo si osnovnošolci ogledali v kranjskogorski kinodvorani gledališko predstavo KEKEC IN MOJCA, posvečeno stoletnici rojstva pisatelja Josipa Vandota. Igrali so učenci naše šole pod vodstvom naše razredničarke Mire Smolej. Igra je imela pet dejanj, prirejena pa je po Vandotovi knjigi Kekca in volčji sledi.

Namesto volka je nastopal nem človek. Imenoval se je Skazé. Ko je bil še majhen, ga je orel pahnil s skale v prepad in ga je Pehta rešila.

Igra mi je bila zelo všeč, ker so jo pripravili v kranjskogorskem narečju, čeprav so se nekajkrat zmotili. Za to uprizoritev so porabili veliko časa in upam, da ga bodo še za kakšno.

Gregor Oman

Letos poteka stoletnica rojstva Josipa Vandota. Poznamo ga vsi, saj je napisal priljubljene zgodbe o Kekcu. Zato smo člani dramskega krožka uprizorili njegovo igro Kekca in Mojca.

V njej sem igrala slepo Mojco. Ko se je dvorana napolnila, nam je zastal dih. Odgrnile so se zaves. Začeli smo igrati in pozabili na tremo ter srečno zaključili predstavo.

Po tej predstavi sta nas čakala še dva nastopa. Zadnji je najbolj uspel, čeprav nas je bilo zelo strah, ker so nas prišli gledat starši in drugi prebivalci. Gledalci so igro pohvalili, ker je bila prirejena v kranjskogorsko. Tudi meni je bila všeč in je dolgo ne bom pozabila.

Nina Došina

V tej igri sem sodeloval tudi jaz v vlogi Štefka. Bil sem majhen vaški pobič in sem imel še dva prijatelja — Tončka in Polonco. Čeprav nisem veliko nastopal, sem vseeno imel malo treme.

Naslednjega dne smo vsi igralci popestrili še odkritje doprsnega kipa Josipu Vandotu pred njegovo rojstno hišo.

Aljoša Dolhar

V gorah sta živela Pehta in Skazé. Skazé je bil nem in čudaški. Pehta je privabilo petje iz gozda. Sledila mu je in prišla do deklice, ki je nabirala rože. Izvedela je, da poje slepa Mojca. Obljubila ji je nagrado za lepo petje in jo zvalila v svojo bajto z izgovorom, da gresta nabirat sladke jagode.

Doma so Mojco pogrešali, zato so jo vsak dan iskali, a zaman. Tudi Kekca in Rožle sta se odpravila v gozd.

Zaslišala sta Mojčino petje in odkrila Pehtino bajto. Kekca je Mojco rešil in skril v gozd. Pehta pa je s Skazétom ujela Rožleta. Že ga je hotela zapreti v bajto, ko se je pokazal Kekca in povedal, da je Mojco odpeljal on. Pri Pehti bi moral ostati tri leta, vendar jo je ugnal. Izmaknil ji je zdravila za oči, se sprijateljil s Skazétom in pobegnil z njim domov. Mojca je s pomočjo zdravil spregledala. Tega je bil Kekca najbolj vesel. Pehta pa je odšla v druge kraje.

Špela Jelovčan

Najbolj mi je bil všeč prizor, ko je Pehta zaprla Mojco in jo je Kekca rešil. Čeprav sem vedela, da se bo dobro končalo, sem se le bala, da bo Pehta prehitela Kekca.

Ko se je Kekca sprijateljil s Skazétom, sem vedela, da bosta kmalu ušla in da bo Kekca vzel Pehti zdravilo za Mojčino oči. Ko je Mojca spregledala, so bili vsi tako veseli, da so zapeli pesem Zakriviljeno palico v roki...

Damjana Krašovec

(Učenci četrtega razreda osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora)

Z uprizoritve Kekca in Mojce

LITERARNI VEČER V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK

Občinska knjižnica Jesenice vabi ljubitelje lepe besede na LITERARNI VEČER, ki bo jutri, v petek, 15. junija ob 19. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah. Predstavili bodo dela slovenskega pesnika BOJANA PISKA iz Kranja.

VABILO PEVCEM V DOLINI

V Dolini od Dovjega in Mojsane do Podkorena in Rateč se vedno močneje pojavljajo interesi po zborovskem petju. Vendar pa je zaradi velikega pomanjkanja zborovodij to željo na teh območjih težko uresničiti. Zato Zveza kulturnih organizacij Jesenice v sporazumu z moškim zborom Marjan Vodopivec Kranjska gora in z zborovodjem prof. Danetom Škerljem predlaga, da se moški pevci pridružijo temu zboru, ki bi se po okrepitvi lahko poimenoval DOLINSKI PEVSKI ZBOR MARJAN VODOPIVEC. Zborovodja je glede na število pevcev pripravljen imeti tudi izmenično vaje, enkrat v Kranjski gori, drugič na Dovjem oziroma Mojsani, zveza pa bi poskrbela za ustrezno refundacijo potnih stroškov pevcev. Vabimo pevce, ki bi bili pripravljeni sodelovati v Dolinskem zboru, da svojo pripravljenost sporočijo na dopisnici, ali več skupaj, na naslov: Zveza kulturnih organizacij Jesenice, p.p. 20, do konca junija, nakar bi se sestali z zborovodjem na informativnem sestanku.

TEKST: J. KACIN
RISBA: J. TROBEC

NNNP 84

RADIOLOŠKA, BIOLOŠKA IN KEMIČNA ZAŠČITA

20. Manj nevarni so STRUPI za ONE-MOGOČANJE. Njihovo delovanje je kratkotrajno in praviloma ne pušča posledic. DRAŽLJIVCI nas silijo h kihanju, kašljanju, povzročajo solzenje. PSIHOKEMIČNI STRUPI pa povzročajo psihično nestabilnost, ki se pri posameznikih različno izraža. Pogosto jih uporabljamo za razganjanje demonstrantov, proti njim pa se zaščitimo z ZAŠČITNIMI MASKAMI.

21. RASTLINSKI STRUPI onemogočajo normalno rast rastlin in njihovo uporabo za prehrano ljudi in živali. HERBICIDI uničujejo vse rastlinske vrste, DEFOLIANTI povzročajo odpadanje listja, STERILIZATORJI pa preprečujejo kaljenje in rast. Uživanje zastrupljenih rastlin povzroča zastrupitve, ki se jim najlažje izognemo z dosledno kontrolo, pranjem in ustreznimi pripravami hrane.

V vojni se zaradi pomanjkljive higijene, neustrezne prehrane, in preobremenjene zdravstvene službe hitreje širijo tudi nalezljive bolezni. Ko nasproti umetno razširja njihove povzročitelje govorimo o BIOLOŠKEM OROŽJU, ki se mu moramo takoj zoperstaviti vsi ORČANI IN ZDRAVSTVENA SLUŽBA. Dobra zdravstvena vzgoja in higiena največ prispeva k zmanjšanju možnosti širjenja nalezljivih bolezni med prebivalstvom.

Dopisujte

ABC POMURKA, trgovska delovna organizacija GOLICA o. o.
— odbor za delovna razmerja TOZD ZARJA o. sub. o, Jesenice — Tito-
va 1

objavlja prosta dela in naloge
**SAMOSTOJNEGA KOMERCIALISTA ZA PODROČJE
KOOPERACIJE IN PLOČEVINE**

s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoji:

- višja ali srednja strokovna izobrazba tehnične ali komercialne smeri,
- tri leta ustreznih delovnih izkušenj,
- dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj ponudbo z dokazilom o izpolnjevanju pogoja strokovne izobrazbe pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: Trgovska delovna organizacija GOLICA — kadrovska služba — Jesenice, Titova 22.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

**LESNIO GALANTERIJSKI OBRAT JESENICE
OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE**

KV mizar — dva delavca

Pogoji: KV mizar, eno leto delovnih izkušenj; poskusno delo en mesec.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na naslov: Lesno galanterijski obrat Jesenice, Zgornji plavž 13.

Kandidati bodo obveščeni v sedmih dneh po poteku prijavnega roka.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage žene, matere, stare matere in sestre

JOŽEJE JAN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in izrekli sožalje. Zahvaljujemo se za podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Vsem iskrena hvala.

Vsi njeni

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage matere, stare matere in tete

MARIJE AVSENIK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremenili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, z nami sočustvovali in nas tolažili.

Zahvaljujemo se krajevnemu odboru ZB NOV. Podmežakla, krajevni skupnosti Podmežakla, pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, Društvu invalidov Jesenice ter pevske-mu zboru Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, ki ste ji darovali vence in cvetje in jo spremenili na njeni zadnji poti ter se z glasbo in petjem poslovali od nje. Še posebno se zahvaljujemo tov. Šinkovčevi za iskrene besede ob slovesu.

Iskrena hvala dr. Ogrinovi in osebju internega oddelka Bolnice Jesenice, ki so ji stali ob strani v zadnjem času njenega življenja ter dr. Jensterlu za dolgoletno nesebično pomoč pokojnici.

Vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ji v dnevih osamljenosti in dolgoletne bolezni kakorkoli pomagali in jo obiskovali ter na ta način v težkih urah tudi nam stali ob strani, še enkrat iskrena hvala za pomoč. Tudi osebju doma dr. Franceta Berglja iskrena hvala, saj je bila v njem naša mama nekaj dni deležna vse požrtvovalnosti osebja.

Vsi, ki ste jo imeli radi in jo spoštovali, bili z njo v izgnanstvu, jo obdržite v trajnem spominu kot zavedno Slovenko in drago dobro mamo Mici.

Zalujoči: sin Mirko s snaho Eleonoro, vnuka in sorodstvo

Ob smrti naše drage matere, babice in prababice

FRANČIŠKE GAZVODA

se iskreno zahvaljujemo dežurnim zdravnikom zdravstvenega doma in sestri Barbi za nego na domu.

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sosedom za podarjeni venec, posebno pa družini KOKALJ in tov. KOZLEVČARJU za poslovljine besede.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

Iskreno se zahvaljujem Društvu invalidov Jesenice, ki mi je denarito pomagalo pri sedemdnevem bivanju v domu upokojencev v Izoli.

Hvaležni

Jakob Knez

Društvu invalidov Jesenice in DU Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za prejeto čestitko ob mojem življenjskem jubileju. Obenem jim želim še obilo uspehov pri nadaljnjem delu.

Ivan Martelak

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 16. junija, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

DELIKATESA — poslovalnica 7, Titova 7 in
DELIKATESA — Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juniju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

JESENICE V dneh od 16. do 27. junija si v razstavnem salonu **DOLIK** na Jesenicah lahko ysak dan, razen nedelje in praznikov in sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30 ogledate razstavo likovnih del akademskega slikarja **TAHIRJA HAMIDA**, iraškega umetnika.

**UPRAVIČENCEM DO
DENARNE POMOČI
OTROKOM**

Center za socialno delo Jesenice ugotavlja, da so v zvezi z uveljavljanjem in izplačevanjem denarnih pomoči otrokom — prej otroških dodatkov, nastale nekatere nejasnosti, zato obvešča upravičence, da po pooblastilu Skupnosti otroškega varstva Jesenice opravlja dela v zvezi z uveljavljanjem in izplačevanjem denarnih pomoči otrokom. To je bilo prej v pristojnosti občinske Zdravstvene skupnosti Jesenice. Torej gre za spremembo naziva pomoči in spremembo naslova, ki te naloge opravlja.

**TEČAJ ZA VOZNIKE
»B« KATEGORIJE**

Avto-moto društvo Jesenice obvešča, da se bo pričel tečaj za voznike »B« kategorije v sredo, 20. junija, ob 17. uri v prostorih AMD-Jesenice, Kidričeva 26/c.

Ker je na voljo še nekaj prostih mest, vabimo zainteresirane, da se takoj prijavijo v društveni pisarni AMD.

Iz pisarne AMD-Jesenice

Na podlagi sklepa sveta Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice

RAZPISUJEMO naslednja prosta dela in naloge:

1. učitelj fizike — določen čas;
2. dva učitelja STM — določen čas;
3. dva učitelja zgodovine — določen čas;
4. učitelj obrambe in zaštite — določen čas;
5. učitelj telesne vzgoje — določen čas;
6. učitelj nemškega in angleškega jezika — določen čas;
7. dva učitelja metalurških predmetov — določen čas, eden za nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta;
8. organizator proizvodnega dela in delovne prakse — nedoločen čas;
9. učitelj praktičnega pouka z osnovnim poklicem orodni ključavničar — nedoločen čas;
10. organizator izobraževanja odraslih — nedoločen čas.

POGOJI ZA SPREJEM:

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom o združenem delu in zakonom o usmerjenem izobraževanju, izpolnjevati še naslednje pogoje:

od 1—7 — visoka izobrazba — stopnja VII. ustreznih smeri, dve leti delovnih izkušenj, strokovni izpit in pedagoško andragoška izobrazba;

pod 8 in 10 — višja izobrazba — stopnja VI. ene izmed smeri vzgojnoizobraževalnega programa, ki ga izobražujemo v Centru, dve leti delovnih izkušenj, strokovni izpit, pedagoško andragoška izobrazba;

pod 9 — višja izobrazba — stopnja VI. z osnovnim poklicem orodni ključavničar, tri leta delovnih izkušenj, strokovni izpit in pedagoško andragoška izobrazba.

Delovno razmerje od 1—9 bomo sklenili od 1. septembra 1984 dalje, pod 10 pa od 15. avgusta 1984 dalje.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Svet Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, C. bratov Rupar 2, Jesenice.

Kandidati bodo pisno obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa sveta Centra.

Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine Jesenice objavlja na podlagi 11. člena statuta, sklepa predsedstva in odbora za družbenoekonomske odnose in koordinacijo

prosta dela in naloge **tajnika — strokovnega delavca**

Samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine Jesenice in občinske gasilske zveze Jesenice za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, se za razpisano delovno mesto zahteva:

— srednja ali višja strokovna izobrazba družboslovne ali tehnične smeri; tri leta delovnih izkušenj; poznavanje problematike področja požarnega varstva in civilne zaštite; široka družbenopolitična razgledanost.

Kandidat bo izbran za dobo štirih let.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema razpisna komisija pri SIS za varstvo pred požarom občine Jesenice, Titova 66, osem dni po objavi razpisa.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po končanem postopku imenovanja.

Delovna organizacija Kovinska oprema Mojstrana objavlja prosta dela in naloge:

1. strgarska dela

Pogoja: poklicna šola za poklic kovinostrugarja; poskusno delo traja en mesec.

2. dela urejanja in priprave strojev

Pogoji: poklicna šola kovinske stroke, dve leti delovnih izkušenj v stroki; poskusno delo traja dva meseca.

3. transportna opravila v proizvodnem sektorju

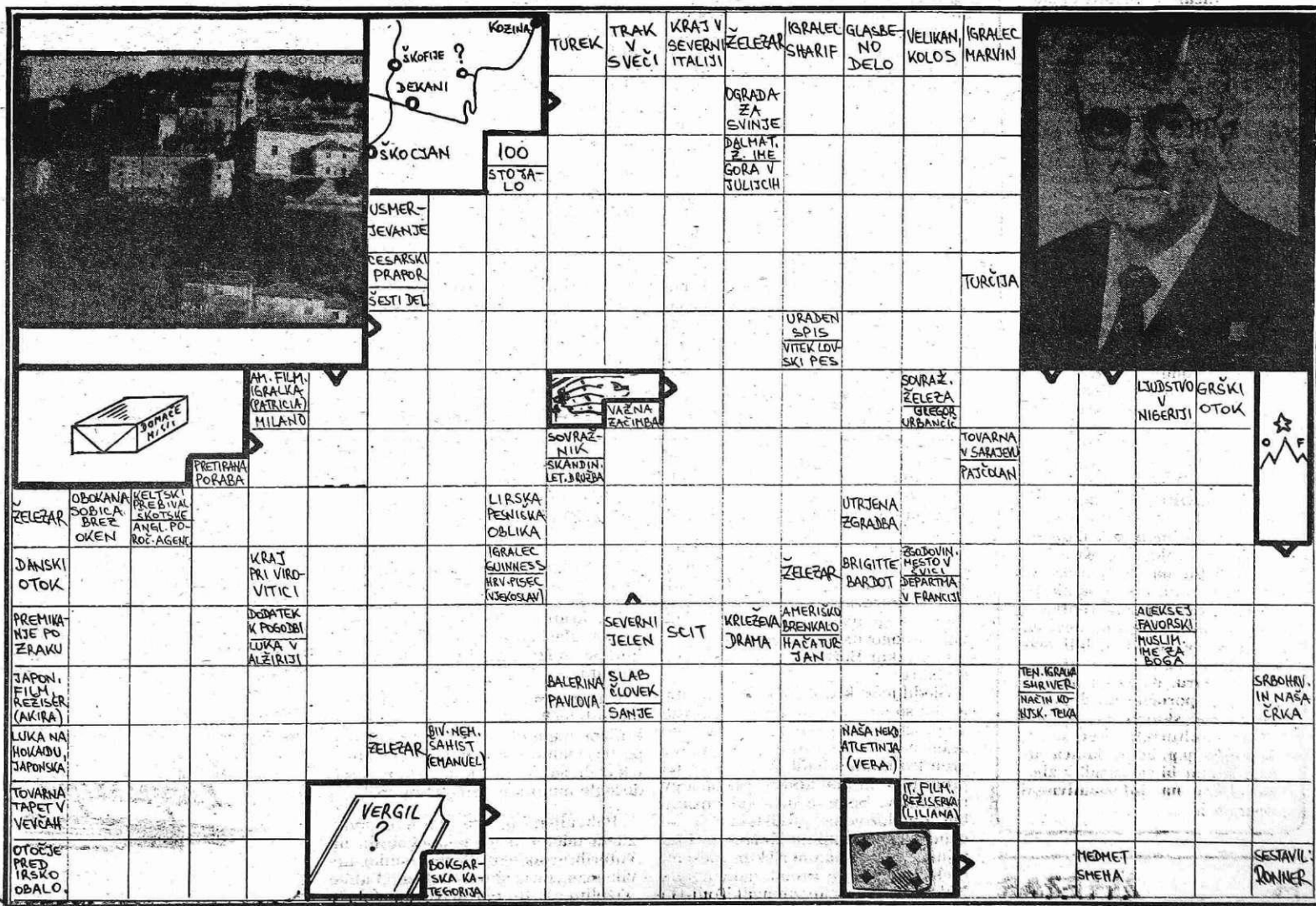
Pogoja: popolna osnovna šola; poskusno delo traja en mesec.

4. pomožna dela v kalilnici

Pogoja: popolna osnovna šola; poskusno delo traja en mesec. Delovna razmerja bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo vloge v 15 dneh na naslov:

DO Kovinska oprema Mojstrana, Alojza Rabiča 58, 64281 Mojstrana. O izbiri bomo kandidate obvestili v sedmih dneh po sprejemu sklepa.

DAGMAR BRAJKOVIČ SREBRNA NA PRESKOKU

Od 30. maja do 3. junija je bilo v Beogradu državno prvenstvo ritmični in sportni gimnastiki. Udeležili so se ga vsi najboljši telovadci in telovadke, ki so na republiških in pokrajinskih prvenstvih dosegli zahtevano število točk. Tako sta pri dekletih tekmovali tudi Jeseničanki Sandra Stefanovska in Dagmar Brajkovič. Slednja je izpolnila vsa pričakovanja in pokazala na preskoku nekaj lepih in težkih skokov.

Tekmovanje je potekalo v zelo nape-tem vzdušju, ki se je začelo s tekmo- vanjem najmlajših telovadk. Nastopilo jih je kar 40, vendar z izjemo nekaterih niso pokazale perspektivne gimnastike. V tej konkurenci je zmagala Tina Matoh, ki je svoje vaje izvajala z veliko eleganco, le- pot in zelo moderno tehniko težkih ele- mentov. Je tudi edina telovadka, ki kaže napredek v vrhunsko gimnastiko, saj ob- vlada že vse težje elemente, katere smo navajeni gledati na večjih mednarodnih tekmovanjih.

Jesenjski telovadki sta se uvrstili na 13. mesto (Stefanovska) in 19. mesto (Brajkovičeva). Ker je to njuno prvo dr- žavno prvenstvo, smo z njunima uvrstit- vama zadovoljni. Zaradi velike treme sta obe napravili v svojih vajah več gro- bih napak, katere pa smo predvideli in zato ni bilo razočaranja. Stefanovska je veliko izgubila predvsem na parterju, ker je bila premalo zbrana in je za izvedbo vaje prejela najnižjo oceno 8,85 točke. Negotovo je tudi skakala prek konja in prejela za prvi skok oceno 8,65 točke, za drugega pa 8,80 točke. Dosti bolje je tek- movala na gredi, svojem najljubšem orodju. Vajo je izvedla brez večjih spod- slajev in se z oceno 9,00 točk uvrstila v finale na tem orodju. Najmanj je prejela na bradlji, kjer se ji je ponesrečil obvezni element, stoji na rokah, zaradi česar je izgubila kar 1,5 točke.

Dagmar Brajkovič je na državnem pr- venstvu pokazala, da lahko zelo dobro tekmuje. Najbolje je tekmovala na pre- skoku in gredi. Na parterju in bradlji pa se vedno ne obvlada težjih elementov, s katerimi bi lahko dobila višje ocene. Vsi trenerji so enotni, da je Dagmar najbolj perspektivna telovadka na preskoku. Za zelo težak skok »C« težine je prejela dru- go oceno mnogoboja 8,95 točke. S to oco- no se je uvrstila v finale na tem orodju in bila rezervna v finalu na gredi z oceno 8,55 točke.

Finale naslednjega dne niso prinesle spremembe. Odličja osvojele telovad- ke, ki so tudi v mnogoboju prejele najvi- šje ocene. Najlepše pa je bilo, da se tudi Jeseničanke lahko enakovredno borijo za kolajno na posameznih orodjih. To- krat je to bila Dagmar Brajkovič, ki je za-

služeno prejela srebrno kolajno na pre- skoku. Stefanovska pa je pri zelo težki »C« vezavi, most in vezano premet nazaj na gredi, padla z orodja in tako izgubila pol točke ter najmanj bronasto kolajno. Sicer pa pustimo tekmovalce do prihod- nje sezone in upajmo na boljšo sprostitev na prihodnjem državnem prvenstvu.

Telovadke so tako zaključile tekmoval- no sezono in počasi se pričnajo pripra- vljati na naslednjo. Marsikatera je bila v tej sezoni razočarana, pa vendar je odlo- čena, da bo v naslednjem tekmovalnem obdobju dosegla več. Najprej pa so pred vrati počitnice in sprostitev na morju, av- gusta pa se prično intenzivne priprave in učenje novih elementov za prihodnjo tekmovalno sezono.

REZULTATI — mnogoboj: 1. Matoh 36,20, 2. Šipčić 35,85, 3. Zamuda 35,70 (vse LGZ); ... 13. Stefanovska 33,85 (8,80, 7,20, 9,00, 8,85); 19. Brajkovič 32,70 (8,95, 7,00, 8,55, 8,20) (obe Jesenice).

FINALE — preskok: 1. Šipčić 18,050, 2. Brajkovič 17,675, 3. Čutura 17,625 (Hrv.); Gred: 1. Matoh 18,40, 2. Lipovž 17,85, 3. Šipčić 17,55 ... 5. Stefanovska 17,35 (vse Slov.).

TM

REPUBLIŠKE ŠPORTNE IGRE UČENCEV ŠOL S PRILAGOJENIM PROGRAMOM

V soboto, 9. junija, je v Lendavi poteka- lo 16. finale republiških iger šol s prilago- jenim programom. V rokometu, nogometu in atletiki so se pomerili učenci in učenke iz različnih krajev Slovenije, ki so si nastop v Lendavi priborili na kvali- fikacijah na regijskem prvenstvu in nato še na prvenstvu zahodne ali vzhodne Slo- venije.

Jedro rokometne ekipe Gorenjske so sestavljale učenke osnovne šole Polde Stražišar z Jesenic: Sabina Lovič, Milena Čerin, Danica Rajtar, Anica Kalan in Djurdja Milovanović, poleg njih pa še tri Kranjčanke in Kamnogoričanke. Dekle- ta so v prvi tekmi premagale ekipo Sta- jerske z 12:4, v drugi pa so se s Pomurjem razšle brez zmagovalca. Rezultat je bil 6:6. Zaradi boljše razlike v zadetkih je pr- vo mesto osvojila ekipa Gorenjske, pred

Pomurjem in Stajersko.

Dekleta so z disciplinirano in požrtvo- valno igro prekosila sama sebe in prese- netila tudi ostali dve ekipi ter tako zaslu- ženo osvojila prvo mesto. Če pa vemo, da učenke šole Polde Stražišar nimajo niti svoje telovadnice niti igrišča, je uspeh še toliko večji. Da so se rokometarice tako dobro pripravile, gre zasluga Branetu Dvorščaku, za ves trud in dobro voljo in osnovni šoli Prežihov Voranc, saj se je rokometna ekipa pripravljala na njenem igrišču.

Ob tem velja poudariti odlično organi- zacijo v Lendavi, gostoljubnost domači- nov, predvsem okoliških krajev, kjer so mladi športniki spali. Bilo je res enkrat- no, domače in toplo, za kar so učenci in učenke šol s prilagojenim programom nadvse hvaležni Prekmurcem. -tok

NA GRADISOVIH IGRAH NAJBOLJŠI JESENČANI

V petek in soboto, 8. in 9. junija, so na Jesenicah potekala 30. jubilejne športne igre Gradisa. Tokrat jih je organizirala osnovna organizacija zveze sindikatov TOZD Gradbena enota Jesenice, za teh- nično izvedbo pa je poskrbelo Športno društvo Jesenice s posameznimi klubi.

Športne igre te velike slovenske grad- bene delovne organizacije so bile brez dvoma ena največjih športnih manifesta- cij v zadnjih letih na Jesenicah, saj je na- stopalo več kot 900 športnikov in šport- nic, ki so se pomerili v sedmih panogah: kegljanju na asfaltu, namiznem tenisu, streljanju, odbojki, malem nogometu, ba- lananju in šahu.

Slavnostni zaključek igre je bil v šport- ni dvorani v Podmežakli, kjer so najbolj-

šim podelili pokale in priznanja. Skupaj v vseh sedmih disciplinah so bili naj- uspešnejši športniki Gradisa — TOZD Gradbena enota Jesenice, ki so prejeli tu- di prehodni pokal. Ob zaključku so zbra- ne športnike pozdravili: direktor Gradisa — TOZD Gradbena enota Jesenice Božo Lukač, predsednik Skupščine občine Je- senice Franc Brelih in predsednik komi- sije za šport in rekreacijo pri konferenci sindikata GIP Gradis Matija Krne.

Člani osnovne organizacije sindikata Športnega društva Jesenice so v dvorani za udeležence pripravili srečolov, za ve- selo razpoloženje pa je skrbel Gornjesav- ski kvintet.

J. R.

POHOD SLOVENSkih ŽELEZARJEV NA RADUHO — 1984

Organizacijski odbor za pripravo pohoda pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Ravne pod vodstvom in v izvedbi pla- ninskih vodnikov Železarne Ravne in članov gorske reševalne službe — postaja Prevalje v soboto, 23. junija, organizira pohod na Raduho.

Vsi udeleženci pohoda, delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske žele- zarne, se zberejo v soboto, 23. junija, ob 7. uri zjutraj pred upravo Železarne Ra- vne, od koder bo skupni odhod z avtobusi skozi Mežsko dolino in Koprivno do SUMELA.

Pohod bo potekal prek kmetije Janžek do Slemen — kmeta Bukovnika, do planinske kočice na Grohotu in prek sedla Durce na vrh. Povratek bo prek Slemen do sv. Jakoba in do osnovne šole v Koprivno. Prijavite se lahko na sindikatu Železarne Jesenice — telefon 3266 — do torka, 19. junija.

Odhod avtobusa bo za udeležence iz Železarne Jesenice v soboto, 23. junija, ob 4. uri zjutraj izpred Čufarja.

Opozorjamo vse udeležence pohoda, naj bodo opremljeni z ustreznimi pla- ninsko opremo.

Pohod bo ob vsakem vremenu.

SREČANJE GORENJSKIH PIONIRJEV — PLANINCEV V VOJAH

V nedeljo, 10. junija, smo se javnoški pionirji zbrali na železniški postaji Ko- čna in se z vlakom odpeljali do Bohinjske Bistrice, od tam pa se z avtobusom do Ribčevega Laza. Najprej smo si ogledali spomenik štirim srčnim možem, posta- vljen ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav. Nato smo se ustavili pri cerkvi sv. Janeza, kjer izteka iz jezera pod slikovit- im starim mostom Sava Bohinjka.

Po cesti smo prišli v Staro Fužino, ki je

planinsko izhodišče v razne predele tri- glavske skupine. Mi smo se odločili za pot v Vojce čez drzni Hudičev most, pod katerim teče voda Mostnica, ki si je iz- dolbla tesen in preteka prav izpod vnožja Triglava. Med potjo smo se večkrat ustavili in pogledovali v globino te tem- nezeleno obarvane rečice, ki smo jo še dvakrat prečkali. Pot se je začela vzpen- jati, dokler nismo prišli do ceste, ki nas je je po nekaj sto metrih pripeljala do kočice. Tam smo bili prvi obiskovalci, saj je bilo še zelo zgodaj. Malo smo se okrepča- li, nakupili kartice, zemljevide in značke, potem pa se veselo podili po travi. Za na- mi so prihajali tudi pionirji iz Bohinja, Bleda, Tržica, Gorij in Jezerskega.

Ob 11. uri je organizator srečanja z Bleda povedal nekaj besed o delu v nji- hovem mladinskem odseku, sledile so ša- ljeve recitacije in pesmi, podelitev pohval za dosegene rezultate v orientaciji in ra- zne igre. Sonce je neusmiljeno pripekalo, da smo se umaknili v senco. Domačin Matej nam je pokazal okoliške vrhove od Tosca, Draških vrhov, Slemen do plano- te Komne. Povedal nam je tudi nekaj zgodbic o domačih planincih, pastirjih in lovcih.

Okoli dveh smo se pripravili na vrni- tev. S pozdravi in obljubo, da se bomo tu- di drugo leto udeležili srečanja, ki bo na Uskovnici, smo se poslovili. Vračali smo se po isti poti ob Mostnici, ker je senčna stran. Še enkrat smo na mostu pogledali v globino, nato pa prišli spet v Fužino, kjer smo počakali avtobus. Še malo smo občudovali zasnežene vrhove okoli Kom- ne, dokler nam oblaki niso zakrili te le- pote.

Marko Rupar

KONCERT PRED JUBILEJNIM XV. PEVSKIM TABOROM V ŠENTVIDU PRI STIČNI

Mešani pevski zbor PTT Kranj, moški pevski zbor Društva upoko- jencev Jesenice in moški pevski zbor VINTGAR Blejska Dobrava pri- rejajo 14. junija ob 20. uri pred osnovno šolo na Blejski Dobravi skup- ni koncert narodnih in umetnih pesmi, posvečen XV. pevskemu taboru v Šentvidu pri Stični.

PROGRAM

MPZ PTT KRANJ

1. Sinoči sem na vasi bil — Franc Vadnal
2. Ko lani sem tod mimo šel — Ciril Pregelj
3. Vse-rožice rumene — Emil Adamič
4. Pozimi pa rožice ne cveto — Jože Leskovar
5. Kaj mi nuca planinca — Zorko Prelovec

MPZ DU Jesenice

1. M'je pa krajčič posvava — Danilo Bučar
2. Sloven'c Slovenca vabi — Ludvik Zepič
3. Jaz bi rad rudečih rož — Zorko Prelovec
4. Smo fantje — Radovan Gobec
5. Na razhodu — Pavel Šivic
6. Sanak spava — Vilko Novak
7. Tam, kjer pisana so polja — Danilo Bučar

MPZ VINTGAR Blejska Dobrava

1. Puntarska — Rado Simoniti
2. Na trgu — Vasilij Mirk
3. Večerni ave — Anton Förster
4. Nocoj pa, oh nocoj — Fran Venturini
5. Na Gorenjskem je fletno — Jurij Gregorc
6. Čej so tiste stazice — Jože Leskovar
7. Triglav — Jurij Fleišman
8. Ti pubč' ja k'na lumpej — Pavle Kernjak

LETOŠNJI VPIS V GLASBENO ŠOLO

Bliža se konec šolskega leta. Učenci, ki so uspešno končali osemletno šolanje, so se že odločili, na kakšni šoli bodo nadaljevali svoje izobraževa- nje. Učenci, ki so še obvezni hoditi v osnovno šolo, pa se bodo odločali tudi za še kakšno dodatno izobraževanje v naslednjem šolskem letu 1984/85. Eno od možnosti za dodatno izobraževanje na Jesenicah nudi tudi Glasbena šola Jesenice. Kot vsako leto bodo tudi letos na šoli za šolsko leto 1984/85 sprejeli v redni pouk nekaj novih učencev.

Na Glasbeni šoli Jesenice poučuje- jo vse godalne instrumente, kitaro, harmoniko in klavir. Med pihalnimi instrumenti pa so kljunasta — blok in položena flavta in klarinet. Učenci se lahko opredelijo tudi za trobila: trobenta, pozavna, rog, tenor in bariton. Tisti, ki bi se radi učili petja, se lahko vključijo v oddelek za solo pe- tje. Tudi tolkala — mali boben in ostalo iz skupine ritmike poučujejo na šoli.

Na videz je izbor instrumentov vel- lik, toda možnosti za vpis so zelo omeje- ne. V preteklih letih je bilo največ zanimanja za učenje violine, harmonike, klavirja in kitare. Precej zanimanja je bilo tudi za učenje obeh vrst flaut. Manj prijavljenih pa je bilo za učenje ostalih pihalnih in trobilnih instrumentov. Največ mož- nosti za sprejem v glasbeno šolo pa imajo tisti učenci, ki se opredelijo za učenje trobil (trobenta, pozavna, rog, tenor, bariton). To so instrumenti, ki nadarjenim in pridnim učencem ši- roko odpirajo možnosti, da se lahko opredelijo tudi za poklicne glasbeni- ke. Predvsem pa so trobilni instru- menti potrebni za izpopolnjevanje pihalnega orkestra Jeseniških žele- zarjev. Zato pihalni orkester tudi plačuje šolnino za vse tiste učence, ki uspešno končajo prva dva razreda in začno sodelovati v mladinskem pi- halnem orkestru.

Trenutno se na Glasbeni šoli Jese- nice uči trobila okoli 20 fantov in eno dekle — trobento. Danes se v svetu glasbe za učenje trobil odloča vse več deklet. Trobenta in rog nista več instrumenta SAMO ZA MOŠKE. Na Glasbeni šoli Jesenice je pred nekaj leti uspešno končala šolanje na RO- GU Anita Perkovič, ki je že kot učen- ka uspešno nastopala kot solistka na koncertih in šolskih produkcijah, da- nes pa je članica pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. V šoli in sedaj v orkestru je potrdila, da tudi dekle- ta lahko uspešno obvladajo trobilne instrumente. Zato je zelo zaželeno, da bi se pri letošnjem vpisu na glas- beno šolo ZA TROBILA, POSEBNO PA ZA ROG, odločilo tudi kakšno ta- lentirano dekle. Sprejeti bi lahko bili najmanj DVE UČENKI.

Pri enem zadnjih vpisov sta se odločili za ROG dve učenci. Obe sta bili pri preverjanju pogojev za spre- jem ocenjeni kot glasbeno zelo na- darjeni in sposobni za učenje RO- GA. Tudi prvi kontakti z instrumen-

tom — rogom so pri obeh bili zelo uspešni. Vsi na šoli so bili zelo zado- voljni, pa tudi učenki. Toda ko sta prinesli instrumente domov, so se starši »USTRAŠILI« in učenki sta vrnila instrumente.

Zato bi rad opozoril nekatere star- še, kako napačno ravnaajo pri glasbe- no-ustvarjalnem oblikovanju svojih otrok. Saj je razumljivo, da starši že- lijo, da se njihovi otroci naučijo igra- ti harmoniko, klavir, kitaro. Toda če to ni mogoče, zakaj prikrašati otro- ka, da svoje glasbene nadarjenosti ne bi uveljavil tudi na nekem dru- gem instrumentu? V navedenem pri- meru je bila pri obeh dekletih »oško- dovana« njuna glasbena nadarje- nost, ki bi se z leti lahko razvijala tu- di na drugih instrumentih.

Pred letošnjim vpisom novih učenc- ev v glasbeno šolo bi pri izbiri kan- didatov lahko veliko pomagale osno- vne šole in CSUI. Glasbeni pedagogi naj bi svetovali zainteresiranim učencem, da se opredelijo tudi za trobila, rog, tenor, še predvsem so zaželeni učenci za ROG. Tudi drugi pedagogi, glasbeniki in ljubitelji glasbe — starši, lahko veliko prispe- vajo k temu, da bi se učenci tudi odločali za učenje trobil. S primerno akcijo bi najbrž kandidate za to do- bili tudi med mladimi v Železarni, CSUI in še kje drugje. Še posebno med otroki delavcev iz drugih brat- skih republik je veliko glasbeno na- darjenih otrok in zelo primernih za učenje trobil.

Jesenice imajo veliko glasbeno tradicijo. Veliko Jeseničanov je kon- čalo razne glasbene šole. Tudi na trobilih so mnogi dosegli dobre re- zultate. Mnogi so bili ali so še člani simfoničnih ali opernih orkestrrov. Največ pa jih je ostalo doma na Je- senicah v domačih orkestrjih. Te dni pihalni orkester Jeseniških železar- jev proslavlja že 110-letnico delova- nja te vrste glasbe na Jesenicah. Mi- slimo, da ni potrebno poudarjati vlo- ge trobil v pihalnih orkestrjih, zato bi bilo potrebno, da zaradi nadaljeva- nja glasbenih tradicij na Jesenicah, vsi pomagamo, da se pri vpisu v glasbeno šolo čim več učencev odloči za TROBILA. To naj bi bila tudi če- stitka vseh glasbenih pedagogov, glasbenikov in ljubiteljev glasbe k visokemu 110-letnemu jubileju žele- zarskih godb.

Franjo Ropret

KONCERT ANSAMBLA »RENDEZ-VOUS«

RENDEZ-VOUS bo prvič nastopil na Jesenicah s popev- ko »O NE, CHERI« z gosti:

- Sladjano Milošević
- Marjanom Smodetom
- miss Slovenije '84 — Na- taša Majerič

— ansamblom Karamele, v petek, 15. junija, ob 20.30 v športni dvorani v Podmežakli. Vstopnina je 200,00 din. V predprodaji dobite vstopnice na sindikatu Železarne.

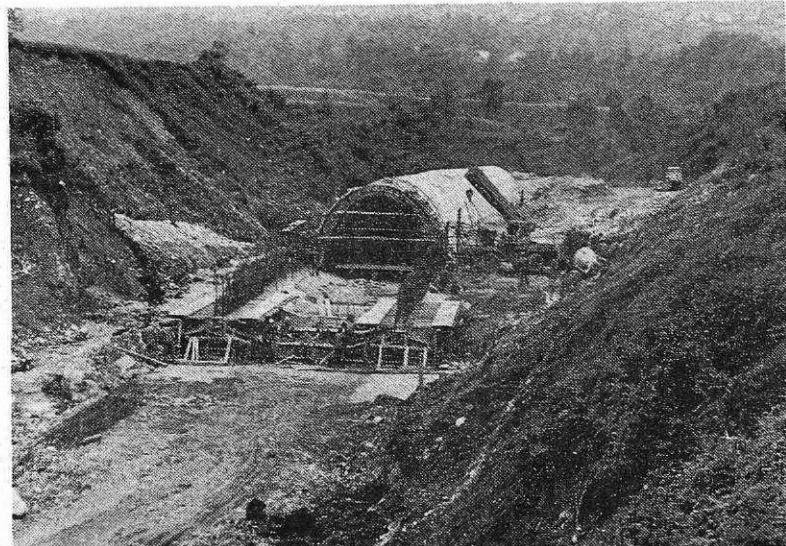
IZLET DVEH DRUŠTEV TVD PARTIZAN NA POLJANE

Pretekla sobota, 9. junija, je bila kot naročena za izlet v naravo. Ker pa sta se za izlet odločili kar dve društvi, je bil ta dan še bolj pomemben!

Več kot sto otrok iz TVD Partizan Ja- vornik-Koroška Bela in Jesenice se je s svojimi vodniki podalo na pot k domu DPM Jesenice na Poljanah. Travnik pod domom je bil od jutranjih in vse do pet- najste ure poln otrok in njihove preše- nosti. Za ustrezen program in organizaci- jo so poskrbeli vodniki. Igre z žogo, stre- ljanje z zračno puško in kros so popestri- li izlet. Da je bila motivacija tekmovalcev večja, so beležili rezultate in na koncu tudi proglasili najboljše.

Vse skupaj je potekalo v pravem prija- teljskem vzdušju in ura odhoda je vse prezgodaj naznanila, da je sproščene- ga veselja in radosti konec. Za nami so osta- la nova prijateljstva in želja, da se sode- lovanje med obema društvoma nadaljuje tudi v prihodnje, saj bomo le na ta način dobili v svoje vrste še več novih članov.

-tok

Regulacija poteka Bela (foto S. Kokalj)